

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Bankovní poplatky v České republice a na Slovensku

Banking Fees in the Czech Republic and Slovakia

Student: Eva Ester Lukášová

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Eva Ester Lukášová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T027 Národní hospodářství
Specializace: 00 Národní hospodářství
Téma: **Bankovní poplatky v České republice a na Slovensku**
Banking Fees in the Czech Republic and Slovakia

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické vymezení bankovního systému
3. Charakteristika českého bankovního systému
4. Bankovní poplatky v České republice a na Slovensku
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HEFFERNAN, Shelagh A. *Modern Banking*. Chichester: John Wiley & Sons, 2005. ISBN 0-470-09500-8.

POLOUČEK, Stanislav a kol. *Bankovnictví*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-491-9.

REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.

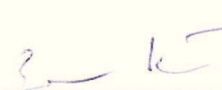
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

doc. Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 17. 4. 2014

Eva Ester Lukášová

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretické vymezení bankovního systému	6
2.1	Uspořádání bankovního systému	6
2.1.1	Jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém.....	6
2.1.2	Model univerzálního a odděleného bankovníctví.....	8
2.1.3	Vztah centrální banky k obchodním bankám	9
2.2	Obchodní bankovníctví.....	10
2.2.1	Základní funkce bank	11
2.2.2	Bankovní rozvaha a výkaz zisku a ztráty	12
2.2.3	Bankovní produkty	17
2.2.4	Bankovní rizika	18
2.3	Regulace a dohled bankovního systému	20
2.3.1	Regulace bankovního systému	21
2.3.2	Dohled bankovního systému	26
2.4	Shrnutí kapitoly.....	27
3	Charakteristika českého bankovního systému.....	28
3.1	Česká národní banka	28
3.1.1	Současné měnověpolitické nástroje ČNB	29
3.2	Obchodní bankovníctví v České republice	31
3.2.1	Charakteristika a struktura českého bankovního systému.....	32
3.2.2	Vlastnická struktura bankovního systému.....	34
3.2.3	Závazky a pohledávky bankovního systému.....	35
3.2.4	Hospodářské výsledky českého bankovního systému.....	39
3.2.5	Koncentrace bankovního systému	41
3.2.6	Likvidita a kapitálová přiměřenost bankovního systému.....	43
3.2.7	Rizika českého bankovního systému.....	44

3.3	Shrnutí kapitoly.....	44
4	Bankovní poplatky v České republice a na Slovensku.....	46
4.1	Bankovní poplatky jako náklady klienta	46
4.1.1	Náklady bankovních klientů v rámci České republiky.....	47
4.1.2	Náklady bankovních klientů ČR a SR.....	53
4.1.3	Dopad přijetí eura na výši poplatků na Slovensku	55
4.2	Bankovní poplatky jako výnosy bank.....	56
4.2.1	Poplatkové výnosy za celý český a slovenský bankovní systém	57
4.2.2	Poplatkové výnosy velkých bank ČR a SR	62
4.2.3	Srovnání poplatkových výnosů jednotlivých bank.....	79
4.3	Shrnutí kapitoly.....	81
5	Závěr.....	82
	Seznam použité literatury	84
	Seznam zkratk.....	91

1 Úvod

Problematika bankovních poplatků je v České republice poměrně často diskutovaným tématem. Ze strany klientů jsou české banky často kritizovány za poskytování předražených služeb a za zavádění nesmyslných poplatků. Velkým kritikem výše poplatků českých bank jsou webové stránky Bankovnipoplatky.com, které také každoročně vyhlašují anketu pro své čtenáře o nejabsurdnější bankovní poplatek.

Vysoce zpoplatněných bankovních služeb využily také nově vzniklé malé banky, které potenciální klienty lákají právě na žádné či minimální poplatky za bankovní služby.

Cílem této práce je posoudit výši nákladů českých a slovenských klientů a dále zhodnotit významnost výnosů z poplatků pro banky českého a slovenského bankovního systému.

Slovensko bylo pro komparaci s Českou republikou zvoleno z důvodu podobnosti bankovních systémů a především proto, že na území obou zemí působí čtyři velké banky, které byly zvoleny pro analýzu bankovních poplatků.

Pro popis bankovního systému ČR byla ve třetí kapitole využita metoda deskripce. Ve čtvrté kapitole byla využita metoda komparace pro účely srovnání nákladovosti bankovních služeb v ČR a SR a pro srovnání výnosů z poplatků vybraných bank.

Práce je strukturována do tří tematických kapitol. První, teoretická část, je zaměřena na vymezení bankovního systému. Je zde popsáno jeho uspořádání, dále je podrobněji popsáno obchodní bankovníctví a regulace a dohled bankovního systému.

Následuje kapitola zabývající se již konkrétně českým bankovním systémem. Tato část blíže pojednává jednak o České národní bance, a jednak o českém obchodním bankovníctví. V rámci českých komerčních bank je mimo jiné rozebrána bilanční suma a hospodářské výsledky, vlastnická struktura českého bankovníctví a koncentrace bankovního systému.

Závěrečná část je věnována bankovním poplatkům. Jejich srovnání je provedeno v rámci České republiky mezi skupinou malých a velkých bank a také mezi českými a slovenskými bankami, kdy je na poplatky nahlíženo jako na náklady klienta. Zhodnocení bankovních poplatků je provedeno také z pohledu výnosů z poplatků pro jednotlivé banky se zaměřením na největší banky českého a slovenského bankovního systému.

2 Teoretické vymezení bankovního systému

Bankovní systém lze definovat jako souhrn všech bankovních institucí v daném státě a uspořádání vztahů mezi nimi (Revenda, 2011). Je tedy tvořen centrální bankou a sítí obchodních bank, jejich vzájemnými vztahy a jejich vztahy k podnikům, domácnostem, státu a zahraničí (Revenda et al., 2012).

Stabilní bankovní systém je důležitý pro fungování ekonomiky. Efektivnost makroekonomických opatření se odvíjí od síly bankovního systému. A naopak stabilita bankovního systému je dána výkonností ekonomiky (Henzlová et al., 2007).

2.1 Uspořádání bankovního systému

Můžeme rozlišovat jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém. Jednostupňový systém fungoval spíše v počátcích rozvoje bankovníctví (Dvořák, 2005). Moderní bankovní systémy ve vyspělých ekonomikách jsou založeny na dvoustupňovém principu.

Bankovní systém může být založen na modelu univerzálního bankovníctví anebo na modelu odděleného bankovníctví. V modelu univerzálního bankovníctví mohou banky poskytovat širokou nabídku produktů. Naproti tomu v modelu odděleného bankovníctví je komerční a investiční bankovníctví odděleno (Revenda et al., 2012).

2.1.1 Jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém

Bankovní systém je tvořen dvěma vzájemně propojenými složkami – institucionální a funkční. Součástí institucionální složky jsou jednotlivé banky, které jsou členěny podle hlavní náplně činnosti. Funkční složkou se rozumí organizace vztahů mezi bankovními institucemi (Revenda, 2011).

Jednostupňový bankovní systém

Většinu operací zde provádí jediná „centrální banka“. Ostatní banky se specializují na předem velmi úzce vymezený rozsah bankovní činnosti nebo jen na vymezené oblasti a jsou závislé na rozhodnutích centrální banky. Nejde tedy o podnikatelské subjekty a mají velmi omezené rozhodovací pravomoci (Revenda, 2011).

Jednostupňové bankovní systémy se vyskytují v netržních ekonomikách, neboť zde chybí snaha centrální banky o makroekonomickou měnovou stabilitu (Dvořák, 2005).

Tento bankovní systém se týkal centrálně plánovaných ekonomik (včetně Československa) do konce 80. let 20. století. Centrum zde sestavovalo plány a úkoly, podle kterých se jednotlivé banky řídily. Jejich hlavním cílem tedy nebyl zisk, ale splnění plánovaných úkolů. Centrální banka zde měla dominantní postavení a tomuto systému se někdy říká systém monobanky (Revenda, 2011). Tato banka nejen řídila měnový vývoj, navíc zabezpečovala i alokaci finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty (Dvořák, 2005). Úvěry byly podnikům poskytovány prostřednictvím poboček centrální banky namísto obchodních bank.

Jednostupňové bankovní systémy nelze považovat za efektivní z důvodu absence podnikatelské aktivity obchodních bank. Tento systém brání dalšímu rozvoji a dříve či později dochází k reformě s cílem vzniku dvoustupňového systému (Revenda, 2011).

Dvoustupňový bankovní systém

Dvoustupňový bankovní systém existuje v tržních ekonomikách (Revenda, 2011). V této bankovní soustavě je oddělena makroekonomická funkce a mikroekonomická funkce. Makroekonomickou funkci zabezpečuje centrální banka a mikroekonomickou funkci zabezpečují komerční banky. Hlavní cíl centrální banky je zabezpečování měnové stability, dalšími cíli je zajištění finanční stability a bezpečné fungování finančního systému (ČNB, 2014a). Cílem obchodních bank je dosahování zisku (Revenda et al., 2012). Ve většině zemí s dvoustupňovým bankovním systémem existují proto dva zákony upravující bankovní systém, tedy zákon o centrální bance a zákon o finančních službách (Polouček et al., 2013).

Banky jsou také samostatné v rozhodování o své činnosti. Podléhají sice pravidlům regulace, neřídí se však plánovanými úkoly centra, jak je tomu v případě jednostupňového bankovního systému (Revenda, 2011).

Kromě rozdělení na univerzální a oddělené bankovníctví se může dvoustupňový bankovní systém v jednotlivých zemích lišit také podle míry otevřenosti či uspořádání bank. Mírou otevřenosti se rozumí otevřenost domácích bank vůči zahraničním bankám, tedy rozsah regulačních bariér. Bankovní systémy Evropské unie jsou otevřenější, pro domácí i zahraniční banky platí rovnocenné podmínky. V Japonsku či USA jsou podmínky pro zahraniční banky přísnější a platí pro ně řada omezení. Uspořádáním bank je myšleno rozdělení na pobočkový, unitární či propojený bankovní systém. Evropský bankovní systém je spíše pobočkový (tzv. branch banking). Propojené bankovníctví (tzv. chain banking) znamená, že dochází ke zvýšení vzájemného vlastnického propojení

mezi bankami vlivem vysokého počtu fúzí a akvizic. Unitární bankovní systém nalezneme například v USA, jedná se o pozůstatek zákonné úpravy z minulosti, kdy americké banky až do roku 1997 mohly otvírat pobočky v jiném americkém státě jen omezeně (Revenda, 2011).

2.1.2 Model univerzálního a odděleného bankovníctví

Podle rozsahu oprávnění komerčních bank k provádění jednotlivých obchodů členíme bankovní systémy na oddělené a univerzální. V moderních ekonomikách jsou běžné dvoustupňové bankovní systémy s univerzálním charakterem (Dvořák, 2005).

Model odděleného bankovníctví

V tomto modelu je odděleno komerční a investiční bankovníctví (Revenda et al., 2012). Obchodní banky přijímající primární vklady od veřejnosti nesmí provádět operace s akciemi na vlastní účet a investiční subjekty naopak nesmějí přijímat primární vklady od veřejnosti. Takovéto oddělení komerčního a investičního bankovníctví je dáno zákonem a objevuje se například v Japonsku (Revenda, 2011). Dlouhou dobu bylo komerční a investiční bankovníctví odděleno také v USA, a to podle Glass-Steagallova zákona (Glass Steagall Act), který byl platný od roku 1933 do roku 1999. Tento zákon vznikl především v důsledku světové hospodářské krize z roku 1929 a měl zamezit dalším finančním kolapsům amerických bank (Heffernan, 2005).

Model univerzálního bankovníctví

V modelu univerzálního bankovníctví mohou banky poskytovat širokou nabídku produktů v rámci jednoho právního subjektu (Heffernan, 2005). Nabízí tedy jak klasické produkty (přijímání vkladů, poskytování úvěrů, zprostředkování platebního styku), tak také produkty investičního bankovníctví (emisní obchody, obchody s cennými papíry, depotní obchody, majetkovou správu aktiv, zprostředkování fúzí a akvizic) (Revenda et al., 2012). S univerzálním bankovním systémem se setkáme například v evropských ekonomikách (Revenda, 2011).

Mezi výhody tohoto systému patří komfort klienta, kdy může od jedné banky získat celou škálu bankovních produktů. Dále univerzální banka zná své klienty lépe a může jim poskytovat výhodnější služby. Banky poskytující veškeré produkty diverzifikují svou činnost a tím snižují riziko (Dvořák, 2005).

V rámci tohoto univerzálního bankovního systému však přesto existuje jistá specializace bank, například hypoteční banky či stavební spořitelny (Dvořák, 2005). Ve vyspělé ekonomice většinou platí, že velké banky jsou univerzální a malé banky jsou specializované. Specializace dovoluje bankám poskytovat svým klientům kvalitnější služby, ceny bankovních produktů však bývají vyšší, neboť specializované banky nedosahují takové výše úspor z rozsahu jako velké univerzální banky (Revenda, 2011).

Existence specializovaných bank však přináší potřebu větší regulace a dohledu bankovního systému (Revenda, 2011).

2.1.3 Vztah centrální banky k obchodním bankám

Centrální banky jsou instituce, které provádějí měnovou politiku v dané ekonomice, regulují bankovní systém a jako jediné mohou emitovat hotové peníze (Revenda, 2011).

Jak již bylo dříve uvedeno, primárním cílem měnové politiky centrální banky je dosahování cenové stability. Sekundárním cílem je pak stabilita reálné ekonomiky. Po zkušenostech s finanční krizí přidala do svých cílů většina centrálních bank také cíl zabezpečování finanční stability (Polouček et al., 2013).

Centrální banka pomocí svých nástrojů ovlivňuje přímo pouze jednotlivé složky měnových podmínek, které jsou mezi sebou vzájemně závislé. Měnové podmínky jsou úrokové sazby, měnový kurz, množství vysoce likvidních aktiv v ekonomice a objem úvěrů poskytovaných bankami. Měnové podmínky by pak měly působit na ekonomiku tak, aby byly plněny stanovené cíle. Centrální banka tedy nemá přímý vliv na to, jak se změny měnových podmínek promítnou v ekonomice. Působení centrální banky na tyto měnové podmínky a následné dosahování cílů měnové politiky je ovlivněno transmisičními mechanismy a jejich fungováním (Polouček et al., 2013).

Jednou z mnoha funkcí centrální banky je, že vůči ostatním bankám vystupuje jako jejich bankéř. To znamená, že přijímá od bank vklady, poskytuje jim úvěry, provádí s nimi operace s cennými papíry a vede jim účty a provádí zúčtování mezi nimi (Revenda, 2011).

Centrální banka významně ovlivňuje bankovní systém při výkonu své měnové politiky. Její nástroje můžeme členit na přímé a nepřímé.

Nepřímé (tržní) nástroje na bankovní instituce působí plošně a banky na ně mohou či nemusí reagovat. Protože tyto nástroje působí nepřímo, jsou také méně účinné, jsou však používány mnohem častěji než nástroje přímé. Mezi tyto nástroje patří operace na volném trhu, diskontní nástroje, kursové intervence a povinné minimální rezervy (Revenda, 2011).

Přímé (netržní) nástroje ovlivňují přímo jednotlivé banky, omezují tedy jejich podnikatelskou samostatnost. Jsou využívány spíše výjimečně, i přesto že jsou účinnější než nástroje nepřímé. Patří sem limity úvěrů bank, limity úrokových sazeb bank, povinné vklady, pravidla likvidity a doporučení, výzvy a dohody (Revenda, 2011).

Velmi důležitou roli hraje centrální banka v případě regulace a dohledu bankovního systému. Pro banky jsou stanovena pravidla regulace, která musí plnit. V rámci regulace bankovního systému plní centrální banka funkci věřitele poslední instance. Ve většině zemí je to pak právě centrální banka, která vykonává dohled bankovního systému (podrobněji viz kapitola 2.3).

2.2 Obchodní bankovníctví

Banku můžeme definovat jako finanční instituci, která přijímá depozita a poskytuje úvěry (Polouček et al., 2013). Podle Revendy et al. (2012) můžeme banku z funkčního hlediska definovat jako finančního zprostředkovatele, jehož hlavní náplní činnosti je přijímání vkladů, poskytování úvěrů a provádění platebního styku. Pro banku znamenají vklady závazky, které banka musí spravovat. Banka je tedy zprostředkovatelem mezi vkladateli a dlužníky. Poskytování úvěrů a přijímání vkladů je činnost, která banku vymezuje od ostatních finančních institucí (Heffernan, 2005).

Banky jsou v České republice vymezeny zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, který vychází při jejich definici ze směrnice EU. Zákon stanovuje podmínky pro vznik banky a její činnosti, regulatorní rámec a upravuje systém pojištění vkladů. Podle tohoto zákona se bankami rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci. Pro udělení bankovní licence musí být splněny následující podmínky:

- průhledný a nezávadný původ základního kapitálu a dalších finančních zdrojů banky, jejich dostatečnost a vyhovující skladba,
- splacení základního kapitálu v plné výši,
- důvěryhodnost a odborná způsobilost osoby, které má být licence udělena,
- důvěryhodnost a způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky,
- důvěryhodnost, odborná způsobilost a zkušenost osob navrhovaných v bance na výkonné řídicí funkce, s nimiž je spojena pravomoc a odpovědnost vymezená stanovami,

- technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností banky, funkční řídicí a kontrolní systém banky,
- obchodní plán vycházející z navrhované strategie činnosti banky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi,
- průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou,
- úzké propojení v rámci skupiny nebrání výkonu bankovního dohledu,
- ve státě, na jehož území má skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu,
- sídlo budoucí banky musí být na území České republiky (Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách).

Bankovní prostředí je kromě zákona definováno opatřeními a vyhláškami ČNB, které upřesňují některé podmínky pro činnost bank, jež jsou stanoveny v zákoně. Vliv na bankovní prostředí mají také operativní nástroje měnové politiky, kterými ČNB na činnost bank přímo působí (Revenda et al., 2012).

Činnost komerčních bank je založena na podnikatelském principu. Na jejich činnost se však vztahují přísnější pravidla než na podnikatelské subjekty. Základní cíl banky je stejný jako u podniků, a to maximalizace zisku (či maximalizace tržní ceny akcií) (Revenda et al., 2012).

2.2.1 Základní funkce bank

Mezi základní funkce bank patří finanční zprostředkování, emise bezhotovostních peněz, provádění platebního styku a zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu.

Banky patří k nejvýznamnějším institucím, které zabezpečují finanční zprostředkování, zajišťují tedy pohyb kapitálu od přebytkových jednotek k jednotkám deficitním. Tato činnost je prováděna na ziskovém principu, a proto se banky snaží umisťovat své získané zdroje tam, kde přinášejí největší zhodnocení. Díky tomu dochází k přelévání peněžních prostředků do těch oblastí, kde je jejich zhodnocení nejefektivnější.

Hotovostní peníze smí emitovat pouze centrální banka. Komerční banky mohou vydávat pouze bezhotovostní peníze, tj. zápisy na bankovních účtech.

Platební styk provádí banky bezhotovostním převodem na účtech svých klientů, aniž by bylo potřeba hotovostních peněz. Efektivní platební styk je jedním ze základních předpokladů pro fungování tržní ekonomiky.

Zprostředkování finančního investování znamená, že banky zabezpečují emisi cenných papírů a zprostředkovávají pro své klienty nákupy cenných papírů nebo jiné investiční obchody (Revenda et al., 2012).

2.2.2 Bankovní rozvaha a výkaz zisku a ztráty

Mezi dva nejdůležitější účetní výkazy banky, které poskytují základní informace o obsahu, rozsahu a kvalitě její činnosti, patří bankovní rozvaha a výkaz zisku a ztráty (Dvořák, 2005).

A) Bankovní rozvaha

Rozvaha je účetní výkaz, který bance udává informace o struktuře jejího majetku a z jakých zdrojů je tento majetek financován (Dvořák, 2005). V Tab. 2.1 je znázorněna rozvaha banky. Dále jsou stručně přiblíženy nejvýznamnější položky na straně aktiv a pasiv (tyto položky jsou v tabulce tučně zvýrazněny).

Tab. 2.1 Rozvaha banky

Aktiva celkem	Pasiva celkem
Pokladní hotovost a pohledávky vůči centrálním bankám	Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centr. bankám
Finanční aktiva k obchodování	Finanční závazky k obchodování
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do Z/Z	Finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do Z/Z
Realizovatelná finanční aktiva	Finanční závazky v naběhlé hodnotě
Úvěry a jiné pohledávky	Finanční závazky spojené s převáděnými aktivy
Finanční investice držené do splatnosti	Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	Záporné změny reál. hodnoty portfolia zajišťovacích nástrojů
Kladné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovacích nástrojů	Rezervy
Hmotný majetek	Daňové závazky
Nehmotný majetek	Ostatní závazky
Účasti v přidružených a ovládaných osobách a ve spol. podn.	Závazky spojené s vyřazovanými skupinami
Daňové pohledávky	Základní kapitál
Ostatní aktiva	Emisní ážio
Neoběžná aktiva a vyřazované skupiny	Další vlastní kapitál
	Fondy z přecenění a ostatní oceňovací rozdíly

	Rezervní fondy
	Nerozdělený zisk (neuhrazená ztráta) z předchozích období
	Vlastní akcie
	Zisk

Zdroj: ČNB (2013a), ČNB (2013b), vlastní zpracování

Aktiva banky

Jednou z nejdůležitějších položek na straně aktiv je pokladní hotovost a pohledávky vůči centrálním bankám, kam patří hotovostní peníze, včetně bankovek a mincí v zahraniční měně. Jsou zde zahrnuty také kdykoli splatné pohledávky u centrální banky země nebo zemí, kde má banka a její pobočka sídlo. Pokladní hotovost a pohledávky vůči centrální bance jsou nejlikvidnějšími formami aktiv a banka je může kdykoli použít k úhradě svých závazků. Z těchto důvodů bývají označovány jako rezervy, resp. povinné minimální a dobrovolné rezervy.

Další významnou položkou jsou finanční aktiva. Ta se vykazují podle toho, za jakým účelem banka finanční aktiva drží. Rozlišujeme finanční aktiva k obchodování, finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do zisku nebo ztráty, finanční investice držené do splatnosti a realizovatelná finanční aktiva.

Finanční aktiva k obchodování jsou pořízena za účelem prodeje v blízké budoucnosti, patří sem také deriváty, které nejsou klasifikovány jako zajišťovací. Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázána do zisku nebo ztráty jsou finanční aktiva, u kterých se banka při jejich prvotním zařazení dobrovolně rozhodla o jejich vykazování v reálné hodnotě. Finanční investice držené do splatnosti zahrnují dluhové nástroje, které chce banka držet až do jejich splatnosti. Realizovatelná finanční aktiva zahrnují všechny dluhové a majetkové finanční instrumenty, které nepatří do žádné z výše uvedených položek.

Mezi aktiva banky patří také úvěry a jiné pohledávky, kam zařazujeme pohledávky za tuzemskými i zahraničními nebankovními institucemi a republikovými a místními orgány, kromě pohledávek vzniklých na základě dluhových cenných papírů. Úvěry klientům se dále dělí podle doby splatnosti nebo jejich rizikovitosti.

Podstatnou položkou aktiv jsou zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou, což jsou deriváty, které banka sjednává za účelem zajištění, splňují stanovené podmínky

pro zařazení do této kategorie a mají kladnou reálnou hodnotu. Pokud je jejich reálná hodnota záporná, pak se zařazují na stranu pasiv.

V případě položky účasti v přidružených a ovládaných osobách jde o účasti v dceřině nebo přidružené společnosti. Dceřinou společností je společnost, ve které má banka přímo nebo nepřímo rozhodující kontrolu na řízení nebo provozování podniku. Přidružená společnost je společnost, která není dceřinou společností a banka v ní vykonává podstatný (nikoli rozhodující) vliv (Revenda et al., 2012).

Pasiva banky

Mezi pasiva banky patří vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centrálním bankám, což jsou veškeré zdroje, které banka získává od centrální banky. Banky v ČR jsou dlouhodobě vůči ČNB ve věřitelské pozici, čerpají prostředky jen výjimečně.

Finanční závazky k obchodování a finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty můžeme charakterizovat analogicky k finančním aktivům.

Do položky finanční závazky v naběhlé hodnotě zařazuje banka zdroje, které získala od nebankovních klientů a republikových a místních orgánů. Patří sem také zdroje získané prostřednictvím emise různých forem vkladových certifikátů.

Velmi podstatnou složkou pasiv jsou rezervy, které banka vytváří pro pokrytí případných ztrát.

Základní kapitál zahrnuje v peněžním vyjádření souhrn nominálních hodnot akcií emitovaných bankou.

Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku jsou fondy, které banka tvoří ze svého zdaněného zisku. Jedná se především o zákonný rezervní fond, jehož minimální tvorba a použití určuje obchodní zákoník.

Emisní ážio je rozdílem mezi emisním kurzem a jmenovitou hodnotou akcií při jejich emisi.

Fondy z přecenění a ostatní oceňovací rozdíly se týkají způsobu promítnutí změn v ocenění některých položek do hospodářského výsledku. V této položce se projeví změny v ocenění v těch případech, kdy se nepromítají přímo do výsledku (zisku či ztráty).

Nerozdělený zisk představuje vytvořený zisk, který dosud nebyl rozdělen na příděly do fondů tvořených ze zisku, výplatu dividend apod. (Revenda et al., 2012).

B) Výkaz zisku a ztráty banky

Výkaz zisku a ztráty je tokovým finančním výkazem (Polouček et al., 2013) udávající informace o nákladech a výnosech banky, tedy hospodaření banky za dané období (Revenda et al., 2012). Rozdíl mezi celkovými výnosy a náklady představuje hrubý zisk, ze kterého se pak vypočte daň z příjmů. Po odečtení daně získáme čistý zisk (Polouček et al., 2013).

Výkaz zisku a ztráty je úzce spojen s rozvahou, protože aktiva banky představují její hlavní zdroj výnosů a pasiva tvoří náklady. K nejdůležitějším aktivům a pasivům patří ty, které produkují úrokové výnosy a náklady.

Tento výkaz může mít dvojí podobu. Může být sestaven pouze vertikálně, kdy jsou postupně sčítány jednotlivé výnosy, od kterých se pak odečítají příslušné náklady a výsledkem je pak zisk či ztráta. Nebo se jedná o horizontální uspořádání, kdy jsou na levé straně uvedeny jednotlivé nákladové položky a na pravé straně jsou uvedeny výnosy. Vyvažující položkou je zisk nebo ztráta (Dvořák, 2005). V Tab. 2.2 je uvedena vertikální podoba výkazu zisku a ztráty banky.

Tab. 2.2 Výkaz zisku a ztráty

1 Zisk z finanční a provozní činnosti
- úrokové výnosy
- úrokové náklady
- výnosy z dividend
- výnosy z poplatků a provizí
- náklady na poplatky a provize
- realizované Z/Z z finan. aktiv a závazků nevykáz. v RH do Z/Z
- zisk (ztráta) z finančních aktiv a závazků k obchodování
- zisk (ztráta) z finan. aktiv a závazků v RH vykázané do Z/Z
- zisk (ztráta) ze zajišťovacího účetnictví
- kurzové rozdíly
- zisk (ztráta) z odúčtování aktiv
- ostatní provozní výnosy
- ostatní provozní náklady
2 Správní náklady
- náklady na zaměstnance
- ostatní správní náklady
3 Odpisy
4 Tvorba rezerv
5 Ztráty ze znehodnocení
- finanční aktiva nevykázaná v RH do Z/Z
- nefinanční aktiva
6 Negativní goodwill bezprostředně zahrnutý do výkazu Z/Z
7 Podíl na Z/Z přídr. a ovládaných osob a společných podniků
8 Zisk (ztráta) z neoběžných aktiv a vyřazovaných skupin
Zisk (ztráta) z pokračujících činností před zdaněním (1 – 8)
9 Náklady na daň z příjmů
10 Zisk (ztráta) po zdanění

- zisk (ztráta) z pokračujících činností po zdanění
- zisk (ztráta) z ukončované činnosti po zdanění

Zdroj: ČNB (2013a), vlastní zpracování

Úrokové výnosy a náklady

Do těchto položek patří výnosy a náklady, které souvisí s úroky z poskytnutých a přijatých vkladů a úvěrů (Dvořák, 2005). Nejvýznamnějšími úrokovými výnosy jsou úroky z úvěrů poskytnutých klientům. Další podstatnou část tvoří úroky z úvěrů poskytnutých ostatním finančním institucím a z vkladů uložených u jiných bank (Polouček et al., 2013).

Největší část v případě úrokových nákladů tvoří úroky placené z přijatých klientských a mezibankovních depozit. Dále se na úrokových nákladech významně podílejí také úroky placené majitelům dlužnických cenných papírů emitovaných bankou (Polouček et al., 2013).

Mimo jiné do úrokových výnosů a nákladů patří také výnosy a náklady z poplatků a provizí, které mají povahu úroků a jsou vypočítávány ve vztahu k částkám pohledávek nebo závazků (Dvořák, 2005).

Odečtením úrokových nákladů od úrokových výnosů vznikne úrokový výnos, který je podstatnou částí celkového zisku banky.

Výnosy a náklady z poplatků a provizí

Zde se jedná především o poplatky a provize související s vedením účtů a prováděním platebního styku, vystavovanými a přijímanými zárukami, správou úvěrů ve prospěch jiných věřitelů a operacemi s cennými papíry a deriváty ve prospěch třetích osob, dále se správou, úschovou, uložením, obhospodařováním finančních nástrojů, s prodejem nebo jiným úbytkem cenných papírů a s převody cizích měn (Dvořák, 2005).

Hodnota nákladů na poplatky a provize je obvykle mnohem nižší než hodnota výnosů. Nákladové poplatky se týkají zejména mezinárodního platebního styku a obchodování banky na finančních trzích (Polouček et al., 2013).

Výnosy a náklady z finančních operací

Podstatnou část tvoří také výnosy a náklady spojené s operacemi s cennými, devizami a finančními deriváty. Do výnosů z finančních operací banka zařazuje také kurzové provize z hladkých plateb a ostatních operací (Polouček et al., 2013).

Čistý zisk

Výsledkem výkazu zisku a ztráty je položka čistý zisk. O rozdělení čistého zisku rozhoduje valná hromada banky a stanoví, jaká část zisku se vyplatí jako dividendy a jaká část zůstane nerozdělena a stane tak součástí kapitálu banky (Polouček et al., 2013).

2.2.3 Bankovní produkty

Bankovní produkty jsou služby, které banka nabízí svým klientům a za úplatu je provádí. Tyto produkty jsou nemateriální povahy, dalšími společnými rysy jsou dualismus a propojenost a podmíněnost (Dvořák, 2005).

Z hlediska jejich odrazu v bilanci lze bankovní produkty členit na aktivní, pasivní a neutrální. Dle účelu použití můžeme produkty členit na finančně úvěrové produkty, depozitní produkty, platební produkty, produkty investičního bankovníctví a pokladní a směnářské produkty. Z pohledu klientské segmentace lze členit produkty na retailové produkty a wholesalové produkty (Revenda et al., 2012).

Další část textu je zaměřena na členění bankovních produktů dle účelu použití.

Bankovní finančně úvěrové produkty

Jsou to bankovní produkty, prostřednictvím kterých klient získá finanční prostředky na úvěrovém principu, nebo se jedná o získání různých forem záruk (Dvořák, 2005). Dále je lze rozdělit do skupin na peněžní úvěry, závazkové úvěry a záruky a alternativní formy financování.

Peněžní úvěry se přímo odrážejí v rozvaze banky, a tedy přímo ovlivňují její likviditu. Patří sem podnikatelské účelové provozní a investiční úvěry, kontokorentní úvěry, eskontní úvěry, hypoteční úvěry a spotřebitelské úvěry.

V případě závazkových úvěrů a záruk se banka pouze v určité formě za svého klienta zaručuje a zavazuje se splnit jeho závazek, pokud tak klient neučiní sám. Jedná se např. o různé druhy bankovních záruk nebo akceptační a avalový úvěr.

Alternativní formy financování jsou takové produkty, které umožňují klientům získat finanční prostředky za určitých specifických podmínek, patří sem faktoring a forfaiting (Revenda et al., 2012).

Depozitní (vkladové) bankovní produkty

Depozitní produkty jsou pro banku cizím kapitálem, patří tedy do pasiv bankovní rozvahy a banka je při jejich získávání v pozici dlužníka. Lze je rozdělit do dvou skupin na přijímání vkladů, kam dále patří vklady na viděnou, termínované vklady a úsporné vklady a na emise bankovních dluhopisů (Revenda et al., 2012).

Platebně zúčtovací bankovní produkty

Platební produkty využívá klient banky k provádění různých úhrad nebo inkas splatných pohledávek, dále sem patří zajištění proti platební neschopnosti, konverze do požadované měny apod. (Dvořák, 2005).

Zabezpečování platebního styku je jeden z nejvýznamnějších úkolů banky. Platební styk se provádí prostřednictvím hotových peněz či bezhotovostním převodem. V České republice bezhotovostní platební styk probíhá tak, že jednotlivé banky mají svůj účet u clearingové banky (v ČR je to ČNB a je využíván mezibankovní platební systém CERTIS) a prostřednictvím těchto účtů jsou zúčtovány veškeré platby mezi bankami.

Mezinárodní platební styk je prováděn prostřednictvím mezinárodních zúčtovacích systémů nebo prostřednictvím vzájemných účtů (Revenda et al., 2012).

Produkty investičního bankovníctví

Mezi tyto bankovní produkty patří investice do cenných papírů, zprostředkování primárních emisí cenných papírů, sekundární obchodování s cennými papíry. Dále sem patří správa finančních aktiv, resp. správa portfolia cenných papírů klientů (Polouček et al., 2013). Zařadit zde také můžeme poradenské služby banky při realizaci fúzí a akvizic, restrukturalizaci podniků apod. (Dvořák, 2005).

Pokladní a směnářské produkty

Do této skupiny patří různé transakce s hotovými penězi (např. výměna poškozených bankovek) a směna hotových peněz z jedné měny do druhé (Dvořák, 2005).

2.2.4 Bankovní rizika

Při provádění obchodní činnosti hrozí bance určitá rizika. Důležité je, aby banka zvládala svá rizika řídit, v krajním případě by totiž při zanedbání bankovních rizik mohlo dojít až k ohrožení solventnosti banky (Heffernan, 2005). Mezi tato rizika patří úvěrové,

úrokové, měnové, likvidní a kapitálové riziko (riziko nesolventnosti) (Revenda et al., 2012).

Úvěrové riziko

Úvěrové riziko patří v bankovníctví k těm nejvýznamnějším. Zvládnutí úvěrového rizika patří ke klíčovým aspektům vykonávání úspěšného bankovníctví (Haffernan, 2005).

Úvěrové riziko znamená situaci, kdy klient nebude ochoten nebo schopen dodržet sjednané podmínky finanční transakce a bance tak vznikne ztráta. Klientem mohou být jak firmy, jiné banky, finanční instituce, nebo také vlády (Polouček et al., 2013). Toto riziko je závislé na struktuře a kvalitě rozvahových aktiv banky a mimobilančních obchodů.

Prevenčí proti úvěrovému riziku je komplexnější prověřování bonity klientů a využívání různých zajišťovacích nástrojů (Revenda et al., 2012).

Špatné řízení úvěrového rizika bank bývá jednou z častých příčin bankovních krizí. Především v době expanze mají banky tendenci posuzovat úvěrové riziko benevolentněji (Polouček et al., 2013).

Úrokové riziko

Úrokové riziko je vlastně jednou z forem cenového rizika, neboť úrok je cena peněz (Heffernan, 2005). Vyplývá ze změn tržních úrokových sazeb a jejich negativního dopadu na zisk banky (Revenda et al., 2012). Závisí také na struktuře aktiv a pasiv z hlediska jejich citlivosti na vývoj úrokových sazeb (Polouček et al., 2013). Úrokovému riziku je tedy banka vystavena, pokud úroková citlivost aktiv není shodná s úrokovou citlivostí pasiv (Revenda et al., 2012). Aktiva a pasiva citlivá na vývoj úrokové míry jsou ta, která jsou poskytnuta resp. získána za pohyblivé úrokové sazby (Polouček et al., 2013).

Řízení tohoto rizika je možné prostřednictvím struktury aktiv a pasiv, která by měla být nastavena tak, aby jejich úroková citlivost na změny tržních úrokových sazeb byla přibližně stejná (Revenda et al., 2012).

Měnové riziko

Měnové riziko je podobné úrokovému riziku. Vyplývá pro banku ze změn tržních měnových kurzů a jejich negativního dopadu na zisk banky. Výše rizika opět závisí na struktuře aktiv a pasiv banky, tentokrát z měnového hlediska. Riziko je obecně tím

vyšší, čím vyšší část aktiv je refinancována pasivy v jiné měně. Řízení měnového rizika je analogické jako u rizika úrokového (Revenda et al., 2012).

Likvidní riziko

Banka musí být likvidní, tzn. dostát v každém okamžiku svým splatným závazkům (Revenda et al., 2012). Banka tedy musí uspokojit poptávku po hotovosti a jiných běžných pohledávkách svých klientů (Polouček et al., 2013). K zabezpečení likvidity je důležité mít k dispozici dostatečné množství likvidních prostředků pro případ náhlého odlivu zdrojů (Revenda et al., 2012). Riziko likvidity vyplývá z proměnlivosti výnosů, které jsou výsledkem způsobu uspokojování poptávky po likviditě (Polouček et al., 2013).

Před rizikem likvidity se banka může chránit prostřednictvím primárních rezerv, což jsou povinné minimální rezervy, hotovost a zůstatky u jiných bank. Sekundární rezervy jsou tvořeny cennými papíry, které pro banku nejsou jen zdrojem likvidity, ale navíc jí přináší i výnosy (Polouček et al., 2013).

Kapitálové riziko

Kapitálové riziko v sobě zahrnuje všechna předešlá rizika (Revenda et al., 2012). Toto riziko vyplývá z toho, že banka nemá dostatek kapitálu na pokrytí ztrát, které vznikly v důsledku všech ostatních rizik. Kapitálové riziko znamená riziko úpadku banky (Polouček et al., 2013).

Čím vyšší je vlastní kapitál banky, tím menší riziko nesolventnosti existuje. Zvyšování vlastního kapitálu však snižuje rentabilitu vlastního kapitálu banky pro akcionáře (Revenda et al., 2012). Kapitálové riziko lze řídit nejen prostřednictvím výše kapitálu, ale také ovlivňováním struktury aktiv z hlediska jejich likvidity, výnosnosti a rizika (Polouček et al., 2013). Banky, které na sebe berou zvýšenou míru rizika, by měly mít také větší kapitál. To znamená, že by měly udržovat určitý poměr kapitálu a rizikově vážených aktiv (Heffernan, 2005). S tím souvisí problematika kapitálového rizika, kterou řeší také mezinárodní legislativa (Polouček et al., 2013). Pravidla kapitálové přiměřenosti byla stanovena Basilejským výborem pro bankovní dohled (blíže viz kap. 2.3).

2.3 Regulace a dohled bankovního systému

Pro správné fungování bankovního systému je důležité zajištění regulace a dohledu nad bankovními institucemi. Cílem bankovní regulace a dohledu je podpora finanční

stability, ochrana vkladatelů a spotřebitelů, omezení informační asymetrie a morálního hazardu. Regulace a dohled mají napomáhat vytvářet stabilní, efektivní a transparentní finanční systém (Polouček et al., 2013).

Bankovní regulací je myšleno koncipování a prosazování pravidel činnosti bankovních institucí. Dohled bank lze definovat jako kontrola dodržování těchto pravidel a stanovení sankcí při jejich neplnění. Bankovníctví ve vyspělých ekonomikách patří mezi odvětví s největší mírou regulace (Revenda et al., 2012).

Regulaci a dohled vykonává centrální banka (mohou však být zapojeny i další instituce), regulovanými a dohlíženými subjekty jsou všechny instituce s bankovní licenci. Mezi subjekty regulace a dohledu patří také externí auditorské firmy, které prověřují pravdivost, správnost a úplnost bankovních výkazů a vyjadřují se k úrovni řízení rizik banky. Konečnou odpovědnost za komplexnost a správnost informací nese vedení dané banky (Revenda et al., 2012).

2.3.1 Regulace bankovního systému

Nutnost regulace vznikla v důsledku nestability finančního sektoru, úpadků jednotlivých bank a bankovních krizí. Bankovníctví patří mezi velmi regulované sektory, a to proto, že banky hospodaří především s cizími zdroji (Polouček et al., 2013).

V tržních ekonomikách jsou součástí regulace bankovního systému:

- podmínky vstupu do bankovníctví,
- základní povinnosti bank,
- povinné pojištění vkladů v bankách,
- věřitel poslední instance (Revenda et al., 2012).

A) Podmínky vstupu do bankovníctví

Každý subjekt, který chce podnikat jako banka, musí získat licenci k bankovní činnosti. Podmínky pro udělení bankovní licence jsou blíže rozvedeny v kapitole 2.2. V žádosti o bankovní licenci musí být také uveden návrh stanov banky, podrobné údaje o zakladatelích, informace o organizační struktuře a další údaje. O udělení bankovní licence rozhoduje centrální banka.

V zemích Evropské unie platí společný pas, tedy jednotná licence, ve spojení s principem domovské země. Každá banka může prostřednictvím svých poboček

vykonávat činnost v kterémkoli členském státě bez nutnosti žádat o licenci v hostitelské zemi (Revenda et al., 2012).

B) Základní povinnosti bank

Základními pravidly jsou přiměřenost kapitálu, přiměřenost likvidity, pravidla angažovanosti, povinnost poskytovat informace, pravidla ochrany před nelegálními praktikami a povinné minimální rezervy.

Přiměřenost kapitálu

Kapitál je považován za nejvhodnější zdroj ochrany bank před nesolventností. Důležitá je proto dostatečná výše kapitálu. Pravidla stanovuje od 1. ledna 1993 Basilejský výbor bankovního dohledu, který působí v Bance pro mezinárodní platby (Revenda et al., 2012). K určení kapitálové přiměřenosti existují dva ukazatele, a to hrubý ukazatel kapitálové přiměřenosti, což je poměr kapitálu a aktiv (Polouček et al., 2013). Významnějším ukazatelem je kapitálová přiměřenost, což je poměr kapitálu k rizikově váženým aktivům, úvěrovým ekvivalentům podrozvahových položek, tržnímu riziku a operačnímu riziku. Kapitál je členěn do tří skupin Tier 1 (vlastní kapitál), Tier 2 (dodatkový kapitál) a Tier 3 (krátkodobý podřízený dluh) (Revenda et al., 2012).

Od roku 2007 platí pravidla označená Basel II, podle nich měl být součet Tier 2 a Tier 3 do výše Tier 1. Podíl Tier 1 na jmenovateli tedy musel dosahovat minimálně 4 %. Od roku 2012 platí pravidla Basel III, podle nich by měl kapitál obsahovat pouze Tier 1 a Tier 2 a první jmenovaný by měl být v minimální výši 6 %. Pro země Evropské unie navíc platí zvýšení kapitálové přiměřenosti z 8 na 9 %. Plné zavedení pravidel Basel III se týká až roku 2018 (Revenda et al., 2012).

Samotné splnění kapitálové přiměřenosti však nestačí zajistit bankovní stabilitu. Kapitálová přiměřenost je jen jedním z ukazatelů pro hodnocení stability a solventnosti bankovního systému (Polouček et al., 2013).

Přiměřenost likvidity

Likvidita představuje schopnost banky dostát závazkům v době jejich splatnosti. Banka se při vykonávání své činnosti může dostat do rozporu, neboť obvykle čím chce být rentabilnější, tím je její likvidita nižší. Výnosnější aktiva totiž bývají i rizikovější a banky mohou inklinovat k poskytování méně likvidních úvěrů, protože jsou výnosnější. Pokud

by se naopak banka snažila být příliš likvidní, ztrácela by tak potenciálně výnosnější aktiva a v extrémních případech by se mohla dostat do ztráty (Revenda, 2011).

Likvidita banky je určena pravidly regulace právě proto, že by banka mohla preferovat rentabilitu před likviditou (Revenda, 2011). Přiměřenost likvidity se tedy odvíjí od pravidel likvidity, což je stanovení závazné struktury aktiv a pasiv a vazeb mezi nimi (Revenda et al., 2012). Hlavním cílem je diverzifikace bilančních a podrozvahových položek bank, tedy rozložení rizik bankovní činnosti (Revenda, 2011).

Pravidla angažovanosti

Pravidla angažovanosti jsou konkretizací pravidel likvidity (Revenda, 2011). Mezi tato pravidla patří limity některých druhů úvěrů, dalších pohledávek a majetkových účastí obchodních (a dalších) bank. Cílem limitování úvěrů a dalších pohledávek je zabezpečit diverzifikaci bankovních aktiv a zabránit tak nadměrné koncentraci rizik v obchodním a investičním portfoliu (Revenda et al., 2012).

Každá země si stanovení limitů upravuje sama, obvykle však celkový stav poskytnutých úvěrů jednomu dlužníkovi nesmí překročit 25 % kapitálu a banka musí instituci dohledu pravidelně informovat o všech dlužnících s úvěry ve výši 10-25 % kapitálu banky (Revenda, 2011).

Poskytování informací

Banky musí pravidelně jako regulované a dohlížené subjekty poskytovat stanovené informace o své bankovní činnosti. Pravidla regulace upravují rozsah informací a způsoby jejich získávání, dále také způsoby nakládání s nimi a jejich uchovávání (Revenda, 2011).

Část informací o bankovní činnosti banky poskytují veřejně, jsou to výroční zprávy, vlastní hodnocení činnosti za uplynulé období a obecně formulovaná strategie jejího budoucího rozvoje. Neveřejné informace jsou ty, které banky poskytují institucím dohledu a úzce souvisí se samotným dohledem (Revenda, 2011).

Poskytování informací a jejich rozsah a termíny jsou upraveny v zákonech a navazujících předpisech. Základní údaje o vývoji bilančních a podrozvahových položek a vývoji hospodaření musí banky poskytovat dekadně (Revenda et al., 2012).

Pravidla ochrany před nelegálními praktikami

Nelegální praktiky bank a jejich klientů mohou ohrozit bezpečnost a důvěryhodnost celého bankovního systému. Úkolem institucí regulace a dohledu je efektivně a co nejdříve

tyto praktiky identifikovat a vzájemně spolupracovat mezi jednotlivými zeměmi. Při nedostatečné spolupráci těchto institucí by se mohlo stát, že se klienti v zemi, kde platí přísnější pravidla, přesunou do bank v zemi, kde jsou pravidla více liberálnější. Regulace a dohled se zaměřují především na důvěrné obchody a praní špinavých peněz (Revenda et al., 2012).

Povinné minimální rezervy

Povinné minimální rezervy patří mezi nástroje měnové politiky, řadí se však také mezi základní povinnosti bank. Pro banky to znamená ukládat část zdrojů u centrální banky (Revenda et al., 2012).

C) Povinné pojištění vkladů v bankách

Do regulace a dohledu patří také povinné pojištění vkladů. Vklady v bankách jsou pojišťovány prostřednictvím specializované pojišťovny nebo pojistného fondu (Revenda, 2011). Povinnost pojištění depozit mají většinou všechny banky s výjimkou zahraničních poboček, které pojišťují vklady ve vlastní zemi (Polouček et al., 2013). Toto pojištění vkladů částečně či úplně kompenzuje případnou ztrátu vkladatelů v případě likvidace banky. Tím je upevňována důvěryhodnost a konkurenční schopnost bank ve srovnání s nebankovními institucemi (Revenda, 2011).

Pojištění vkladů s sebou přináší také snížení negativních dopadů asymetrie informací a také snížení pravděpodobnosti bankovních runů (náhlé a hromadné výběry vkladů), které by jinak mohly vést k nestabilitě bankovního systému (Revenda, 2011).

Pojištění vkladů v bankách má však také své nevýhody a jednou z nich je morální hazard. Tento jev je spojený především u pojištění vkladů, které v případě krachu banky kompenzuje ztrátu v plné výši (Polouček et al., 2013). Morální hazard vkladatelů znamená, že si vkladatelé banku vybírají ne podle rizikovosti, ale podle výše úročení jejich vkladů, právě protože vědí, že jejich depozita musí být u banky pojištěna.

Morální hazard bank se týká toho, že se banky více pouštějí do rizikovějších operací, protože se spoléhají na pojištění ztráty u pojišťovny či pojistného fondu (Revenda, 2011).

Dalším negativem pojištění vkladů je nepříznivý výběr, který znamená přímou úměru mezi snahou pojistit se a mírou pravděpodobnosti, že nastane příslušná pojistná událost. Například se jedná o to, že existuje mnohem větší zájem o vstup do bankovníctví

kvůli konkurenční výhodě oproti nebankovním institucím, které pojištění vkladů nemají (Revenda, 2011).

Až do světové finanční krize byl kladen důraz také na to, aby sami klienti nesli určitou odpovědnost v případě výběru banky. U pojištění depozit byl proto stanoven limit, do kterého byly vypláceny náhrady. V členských zemích EU od roku 1995 bylo požadováno uhradit pojištěným subjektům minimálně 90 % vkladu do výše stanoveného limitu minimálně 20 000 EUR. V souvislosti se světovou finanční krizí došlo ke vzniku nové směrnice, podle které byla spoluúčast vkladatelů zrušena a limity pojištění vkladů byly zvýšeny na minimálně 50 000 EUR a později na 100 000 EUR (Polouček et al., 2013).

D) Věřitel poslední instance

Věřitelem poslední instance obvykle bývá centrální banka. Funkce věřitele poslední instance znamená, že vystupuje jako poslední subjekt, který může bance poskytnout úvěr v případě, že jí chybí dostatečná likvidita. Centrální banka poskytuje tzv. nouzový úvěr či jinou formu pomoci (Revenda et al., 2012).

Poskytnutí pomoci bance však není pro centrální banku povinností. Je zcela na ní, zda úvěr či jinou formu pomoci a za jakých podmínek bance poskytne. Věřitel poslední instance obvykle zasahuje, pokud bankovnímu systému hrozí systémové riziko (Polouček et al., 2013).

Jednou z forem pomoci je úvěrová pomoc. Centrální banka poskytne nouzový úvěr, což je úvěr nad rámec úvěrů spojených s měnovou politikou. Mezi nouzové úvěry patří úvěry na povinné minimální rezervy a další dlouhodobější úvěry na doplnění likvidity. Je možné sem zařadit také lombardní úvěry, které mají výrazně vyšší úrokové sazby než běžné úvěry. Za nouzové lze považovat také hotovostní úvěry.

Další z forem pomoci je neúvěrová pomoc. V tomto případě centrální banka nakupuje od ohrožené banky cenné papíry nad rámec operací na volném trhu, v takovém objemu, který je vyšší, než centrální banka stanovila v rámci měnové politiky, nebo může jít o nákup jiných cenných papírů, než se kterými se při operacích na volném trhu obchoduje.

Může dojít také k prolínání obou forem pomoci, a to když centrální banka poskytne nouzový úvěr, který je krytý odkoupenými cennými papíry.

Věřitel poslední instance je důležitým subjektem pro podporu bezpečnosti, důvěryhodnosti a efektivnosti bankovního systému. Úpadek banky totiž může vést k řetězovému úpadku dalších bank a následně kolapsu bankovního systému v zemi

(tzv. systémové riziko) (Revenda et al., 2012). Zde obvykle platí, že věřitel poslední instance chrání spíše větší banky, jejichž krach by bankovní systém ovlivnil v mnohem větším měřítku (tzv. banky „too-big-to-fail“) (Polouček et al., 2013). Vyšší ochrana větších bank vede k narušení tržní disciplíny velkých bank a přesunům vkladů z malých a nechráněných bank do velkých bank, které jsou více chráněny (Revenda et al., 2012).

Pomoc bankám se však dostává do konfliktu s měnovou politikou centrální banky, protože poskytnuté úvěry či nákupy cenných papírů od bank vedou ke zvýšení bankovních rezerv a mají další dopad na růst měnových agregátů nebo na krátkodobou úrokovou míru. Narušení žádoucího měnového vývoje však může centrální banka zmírnit (například zvýšením úrokových sazeb centrální banky). Pomoc by měla směřovat jen těm bankám, které mají dočasné problémy s likviditou. Hlavním problémem je však rozeznat dočasně nelikvidní banku od banky, která je nesolventní (Revenda et al., 2012).

Hrozí-li kolaps bankovního systému jako celku, stává se věřitelem poslední instance stát. Ten poskytuje bankám pomoc prostřednictvím navyšování kapitálu a odkupováním špatných aktiv, nebo dočasným odkupem akcií (tj. zestátněním). Tato pomoc obvykle směřuje k velkým bankám, které mají státní majetkové podíly (Revenda et al., 2012).

2.3.2 Dohled bankovního systému

Dohled lze definovat jako procesy a postupy, kterými je ověřováno, posuzováno a vynucováno plnění stanovených pravidel (Polouček et al., 2013). Dohled bankovního systému může být vykonáván dvěma způsoby. Realizuje se dohledem na dálku a dohledem na místě (Revenda et al., 2012).

Dohled na dálku je především monitorování a prověřování bankovních výkazů na základě pravidelně zasílaných údajů. Výhodou tohoto přístupu jsou průběžné informace o situaci v bance a nižší náklady. Centrální banky získávají navíc informace o vývoji bankovního systému jako celku. Nevýhodou je nejistota o úplnosti a správnosti údajů a nemožnost získat detailnější přehled o situaci dané banky. Navíc je obtížné včas rozeznat vážné problémy banky. Tento způsob dohledu je spíše orientační.

Dohled na místě přináší detailní přehled o aktivitách banky. Jedná se nejen o prověření příslušných výkazů, ale také zjišťování kvality zajišťování úvěrů, adekvátnost prováděných operací, informační toky v bance, organizační strukturu a z ní vyplývající pravomoci a odpovědnost, dodržování pracovních postupů a jejich správnost a technickou,

metodickou a personální úroveň řízení rizik. Nedostatkem dohledu na místě jsou vysoké náklady a problémem může být také nedostatek kvalifikovaných pracovníků dohledu. Dohled na místě může provádět samotná centrální banka, nebo může spolupracovat s dalšími institucemi. V České republice je jedinou institucí vykonávající dohled Česká národní banka (Revenda et al., 2012).

Je důležité, aby instituce dohledu měly dostatečné pravomoci postihnout banky, nad kterými vykonávají dohled a které některé z pravidel porušily. Dohlížející orgány mohou bankám udělovat sankce a také stanovují, jakým způsobem budou zjištěné nedostatky napraveny (Polouček et al., 2013).

2.4 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola byla zaměřena na teoretické vymezení bankovního systému. Pozornost byla věnována uspořádání bankovního systému a vztahu centrální banky ke komerčním bankám. Dále bylo podrobněji popsáno obchodní bankovníctví, především funkce komerčních bank, důležité účetní výkazy a jejich položky, bankovní produkty a bankovní rizika. V poslední části kapitoly je popsána regulace a dohled bankovního systému.

Následující kapitola je již věnována popisu českého bankovního systému.

3 Charakteristika českého bankovního systému

České bankovníctví dnes funguje na principech dvoustupňového bankovního systému, což znamená, že v bankovním systému vedle sebe existují centrální banka a obchodní banky. V minulosti tomu však tak vždy nebylo; po druhé světové válce byl bankovní systém v Československu postupně centralizován a tento proces vedl až k vytvoření jednostupňového bankovního systému v 50. letech 20. století. Celková centralizace znamenala, že Státní banka československá vykonávala funkce centrální banky a také funkce obchodních bank. Dvoustupňový bankovní systém vznikl až 1. 1. 1990 (Revenda, 2011).

V Českém bankovním systému poskytují své služby jak univerzální banky, tak banky specializované. Mezi specializované subjekty lze zařadit stavební spořitelny či hypoteční banky. V českém bankovním systému existují také banky se státní účastí (taktéž specializované), patří mezi ně Českomoravská záruční a rozvojová banka, která se zaměřuje především na podporu malých a středních podniků, a Česká exportní banka zaměřená na podporu vývozu (Revenda, 2011). Nemalou úlohu mají v bankovním systému ČR také spořitelny a úvěrní družstva. Tyto sice nejsou podle legislativy za banky uznávané, jejich činnost ale podléhá zákonu, který obsahuje stejné principy jako zákon o bankách (Revenda, 2012). V této práci je dále pracováno pouze s univerzálními bankami.

3.1 Česká národní banka

Centrální bankou České republiky je Česká národní banka. Je zřízena Ústavou České republiky a svou činnost zahájila 1. ledna 1993 (ČNB, 2014a). ČNB je součástí Evropského systému centrálních bank a Evropského systému dohledu nad finančními trhy a spolupracuje s Evropskou radou pro systémová rizika a evropskými orgány dohledu nad finančními trhy. V současnosti je jejím hlavním cílem péče o cenovou stabilitu. Dalšími úkoly ČNB jsou péče o finanční stabilitu a bezpečné fungování českého finančního systému. Dále podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády a hospodářské politiky v rámci EU (ČNB, 2014a).

V rámci hlavního úkolu ČNB, zajišťování cenové stability, zavedla v roce 1998 cílování inflace. Nejprve ČNB cílovala tzv. čistou inflaci, která je založená na indexu spotřebitelských cen upraveném o vlivy změn regulovaných cen. Od roku 2002 již ČNB cíluje celkovou inflaci (Revenda, 2011). V minulosti ČNB stanovovala cílové pásmo pro celkovou inflaci, nyní stanovuje bodový cíl inflace (ČNB, 2014b). Od ledna roku 2010

platí nový inflační cíl ve výši 2 %, kdy může dojít k odchylkám od této hodnoty o jeden procentní bod oběma směry (Revenda, 2011). Tento inflační cíl platí až do data přistoupení ČR k eurozóně (ČNB, 2014b).

3.1.1 Současné měnověpolitické nástroje ČNB

Mezi měnověpolitické nástroje, které ČNB využívá, patří operace na volném trhu, automatické facility (depozitní facility, marginální zápůjční facility), mimořádné facility, devizové intervence a povinné minimální rezervy (ČNB, 2014c).

Tab. 3.1 Nastavení měnověpolitických nástrojů ČNB v roce 2014

2T repo sazba	0,05 %
Diskontní sazba	0,05 %
Lombardní sazba	0,25 %
Povinné minimální rezervy	2 %

Zdroj: ČNB (2014c), vlastní zpracování

Operace na volném trhu ČNB provádí ve formě repo operací s cílem usměrnit vývoj úrokových sazeb. Tento nástroj je možné dále rozlišovat na hlavní měnový nástroj, doplňkový měnový nástroj a nástroje jemného ladění.

V případě hlavního měnového nástroje se jedná o dvoutýdenní repo operace (v některých případech mohou být i kratší), které jsou prováděny formou tendrů. K těmto operacím se vztahuje 2T repo sazba, která je aktuálně ve výši 0,05 % (viz Tab. 3.1). Repo operace ČNB využívá především k odčerpání likvidity, neboť se český bankovní systém vyznačuje jejím přebytkem. ČNB nabídky jednotlivých bank vyřizuje podle amerického způsobu úrokové aukce, tzn., že jsou nejdříve uspokojeny nabídky s nejnižší úrokovou sazbou. Repo tendr probíhá obvykle třikrát týdně. Banky musí nabídnout objem likvidity v minimální hodnotě 300 mil. Kč.

Doplňkovým měnovým nástrojem jsou tříměsíční repo tendry, kdy ČNB přijímá likviditu na tři měsíce. Tříměsíční repo sazba není sazbou ČNB, ale jedná se o aktuální sazbu peněžního trhu. Také v případě tříměsíčních repo tendrů je využíván americký způsob aukce. V současnosti ČNB tří měsíční repo tendry nevypisuje, naposledy tohoto nástroje využila v roce 2001.

Mezi nástroje jemného ladění patří devizové operace a operace s cennými papíry. Tyto nástroje se uplatňují výjimečně, ČNB je používá v případě nečekaných krátkodobých výkyvů likvidity, kdy hrozí narušení stabilního vývoje úrokových sazeb (ČNB, 2014c).

Dalším měnověpolitickým nástrojem využívaným ČNB jsou automatické facility, mezi které patří depozitní facility a marginální zápůjční facility. Tyto nástroje jsou určeny k poskytování a ukládání likvidity přes noc u centrální banky. Prostřednictvím depozitní facility mohou banky uložit bez zajištění svou přebytečnou likviditu přes noc u ČNB. Likvidita musí být v minimálním objemu 10 mil. Kč a je úročená diskontní sazbou. Tato sazba je považována za dolní úroveň úrokových sazeb na peněžním trhu. Pokud si banky, které mají s ČNB uzavřenou rámcovou repo smlouvu, chtějí vypůjčit přes noc likviditu od ČNB, využívají k tomu marginální zápůjční facility. Minimálně si musí vypůjčit likviditu v objemu 10 mil. Kč. V případě marginální zápůjční facility jsou finanční prostředky úročeny lombardní sazbou. Lombardní sazba určuje horní hranici krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu. Tato facility není bankami téměř využívána z důvodu přebytečné likvidity v českém bankovním systému (ČNB, 2014c).

Mimořádná facility byla ČNB zavedena na podzim roku 2008 jako dodávací repo operace se splatností dva týdny a tři měsíce. Cílem těchto nástrojů bylo podpořit fungování trhu se státními dluhopisy. Nyní je možno využívat již pouze dodávací repo operace se splatností dva týdny (ČNB, 2014c).

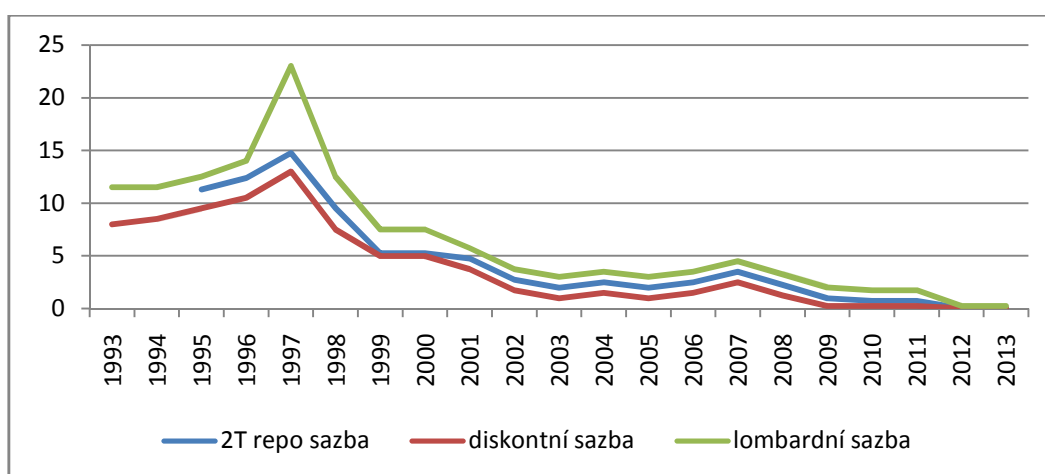
Prostřednictvím nastavení povinných minimálních rezerv (PMR) centrální banka ovlivňuje objem likvidity. Jak již bylo řečeno, v českém bankovním systému dochází k přebytku likvidity, a tak PMR slouží spíše jako rezerva pro hladké fungování mezibankovního platebního styku (ČNB, 2014c). Povinné minimální rezervy byly ČNB naposledy upraveny v roce 1999 (Revenda, 2011). Povinností každé banky (a od roku 2012 také družstevní záložny) je držet na svém účtu u ČNB předem stanovený objem rezerv (tedy PMR). Povinné minimální rezervy musí být v objemu minimálně 2 % z objemu primárních závazků banky vůči nebankovním subjektům, jejichž splatnost nepřevyšuje dva roky. Likvidní prostředky jsou v tomto případě úročeny dvou týdenní repo sazbou (ČNB, 2014c).

Pokud ČNB na devizovém trhu nakupuje či prodává cizí měnu za domácí, hovoří se o devizových intervencích. Cílem tohoto nástroje je buď tlumení volatility na devizovém trhu, nebo uvolnění či zpřísnění měnové politiky. Tento nástroj není centrální bankou často využíván, pokud je jejím hlavním úkolem cílování inflace. Přesto mohou nastat situace, kdy centrální banka tohoto nástroje použije, jak se stalo v listopadu roku 2013, kdy ČNB intervenovala s cílem oslabit kurz koruny a udržovat jej na přibližné úrovni 27 CZK/EUR (ČNB, 2014c).

V následujícím Grafu 3.1 je uveden historický vývoj roční průměrné výše uvedených úrokových sazeb stanovených ČNB. Nejvyšších hodnot dosáhly všechny tři sazby v roce 1997, dvoutýdenní repo sazba byla na úrovni 14,75 % diskontní a lombardní pak 13 % a 23 %. Restriktivní politika ze strany ČNB v roce 1997 byla provedena v důsledku prohlubující se vnější nerovnováhy a následné krize důvěry zahraničních a domácích investorů v udržení kurzu koruny (ČNB, 2014p).

V současné době dosahuje dvoutýdenní repo sazba a diskontní sazba shodné úrovně, a to 0,05 %. Lombardní sazba je na úrovni 0,25 %.

Graf 3.1 Vývoj oficiálních úrokových sazeb ČNB v letech 1993-2013 (%)

Zdroj: ČNB, 2014d, vlastní zpracování

3.2 Obchodní bankovníctví v České republice

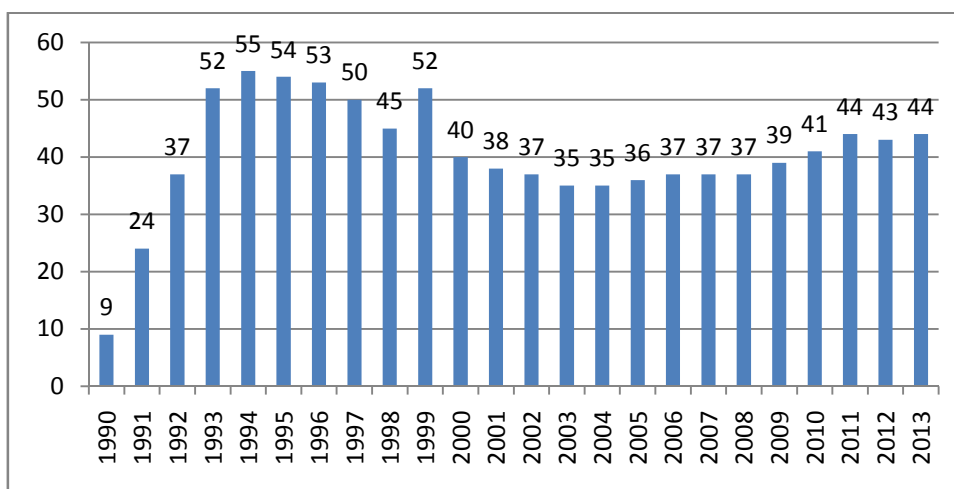
Český bankovní systém se orientuje na klasické bankovníctví, které je založeno na přijímání vkladů a poskytování úvěrů (ČNB, 2014e). Rozhodující podíl na českém bankovním trhu mají čtyři banky, a to Česká spořitelna, a. s. (dále Česká spořitelna), Československá obchodní banka, a. s. (dále ČSOB), Komerční banka, a. s. (dále Komerční banka) a UniCredit Bank Czech Republic, a. s. (dále UniCredit Bank).

Český bankovní systém je zdravý, stabilní a dlouhodobě ziskový. Nemá problémy s likviditou ani s kapitálovou vybaveností (ČNB, 2014e). Zátěžové testy bankovního systému ukázaly, že banky jsou i nadále schopné čelit nepříznivému ekonomickému vývoji vlivem recese (ČNB, 2014f).

3.2.1 Charakteristika a struktura českého bankovního systému

V roce 2013 byl český bankovní systém tvořen 44 bankami a zahraničními pobočkami, z toho bylo 8 bank s rozhodující českou účastí a 36 bank s rozhodující zahraniční účastí. Z uvedených 44 subjektů bylo 23 bank a 21 zahraniční poboček (ČNB, 2014g). V Grafu 3.2 je uveden vývoj počtu bank s platnou licencí v letech 1990–2013. Uvedené hodnoty zahrnují banky a zahraniční pobočky dohromady.

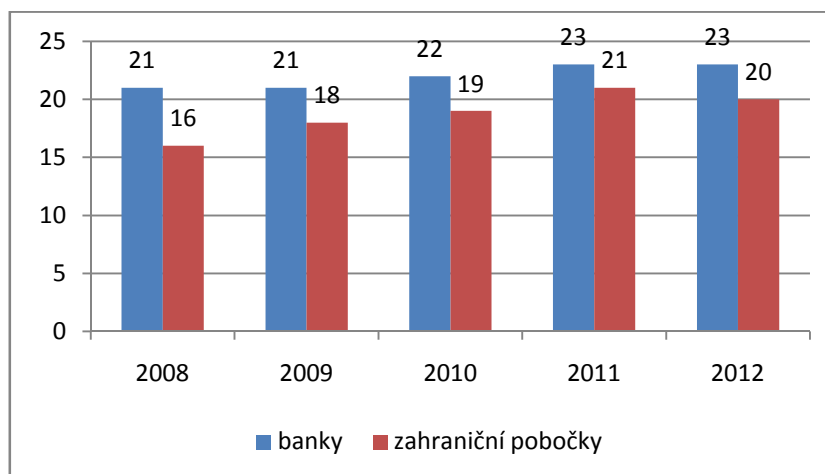
Graf 3.2 Vývoj počtu bank v ČR v letech 1990-2013

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m, 2014n), vlastní zpracování

Vývoj počtu bank a zahraničních poboček v uplynulých pěti letech je uveden v Grafu 3.3. Mimo dohled a regulaci ze strany ČNB fungují v ČR banky z členských zemí EU, které díky volnému pohybu služeb nemusí zakládat své pobočky na území ČR a působí zde s jednotnou platnou bankovní licencí. V roce 2012 poskytovalo své služby v ČR 329 takovýchto bank (ČNB, 2014e).

Graf 3.3 Vývoj počtu bank a zahraničních poboček v ČR v letech 2008-2012

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h), vlastní zpracování

V rámci bankovního systému lze rozdělit jednotlivé banky do skupin podle velikosti jejich bilanční sumy na velké, střední a malé banky. Jak je uvedeno v Tab. 3.2, bilanční suma velkých bank musí být vyšší než 250 mld. Kč. Do skupiny střední banky jsou zařazeny banky s bilanční sumou mezi 50 – 250 mld. Kč a malými bankami jsou ty s bilanční sumou pod 50 mld. Kč.

Tab. 3.2 Kritéria rozdělení bank do skupin podle velikosti bilanční sumy (Kč)

Skupina	Velikost bilanční sumy
Velké banky	nad 250 mld.
Střední banky	50 - 250 mld.
Malé banky	pod 50 mld.

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

Český bankovní systém tvoří 4 velké banky, 8 středních, 6 malých bank, 5 stavebních spořitelů a 20 poboček zahraničních bank (ČNB, 2014e). Jak již bylo uvedeno na začátku této kapitoly, bankovnímu systému dominují čtyři největší banky v ČR. Tyto banky se zásadně podílí na čistém zisku, aktivech, klientských vkladech a úvěrech bankovního systému (dále viz kapitola 3.2.5). Konkrétní rozdělení bank do skupin podle velikosti je uvedeno v Tab. 3.3

Tab. 3.3 Rozdělení bank v ČR podle velikosti v roce 2012

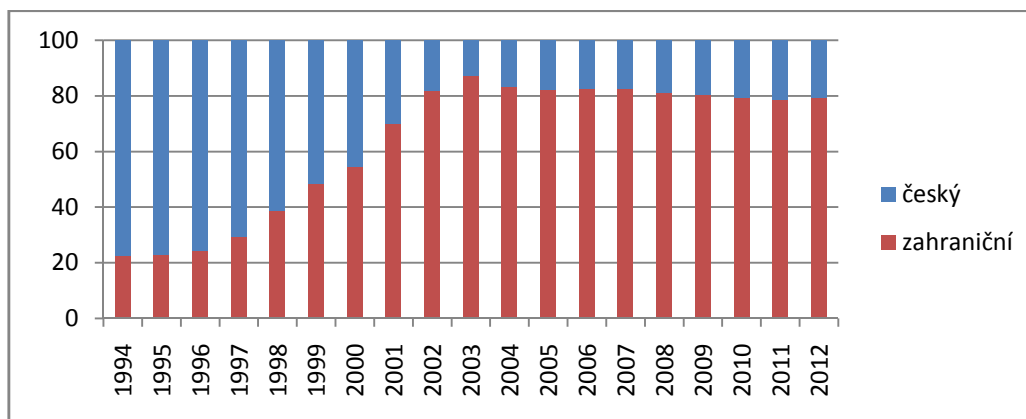
Velké banky	Střední banky	Malé banky
Česká spořitelna, a. s. Československá obchodní banka, a. s. Komerční banka, a. s. UniCredit Bank Czech Republic, a. s.	Česká exportní banka, a. s. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. GE Money Bank, a. s. Hypoteční banka, a. s. J&T BANKA, a. s. PPF banka a. s. Raiffeisenbank a. s. Volksbank CZ, a. s.	Air Bank a. s. Equa bank a. s. Evropsko-ruská banka, a. s. Fio banka, a. s. LBBW Bank CZ a. s. Wüstenrot hypoteční banka a. s.

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

3.2.2 Vlastnická struktura bankovního systému

Pro Českou republiku je typická převaha zahraničního kapitálu nad českým v případě vlastnictví bank. V Grafu 3.4 je uveden podíl českého a zahraničního kapitálu na základním jmění celkového bankovního systému v letech 1994–2012. Na začátku uvedeného období, v 90. letech, byla situace opačná než je dnes a převahu měl podíl českého kapitálu. Na základním jmění zaujímal přes 70 %. Postupně se poměr českého a zahraničního kapitálu měnil a zahraniční kapitál začal dominovat po roce 2000. Dnes se na celkovém základním jmění podílí téměř 80 %. Zahraniční kapitál je nejvíce zastoupen kapitálem ze zemí Evropské unie (94 %) (ČNB, 2014e).

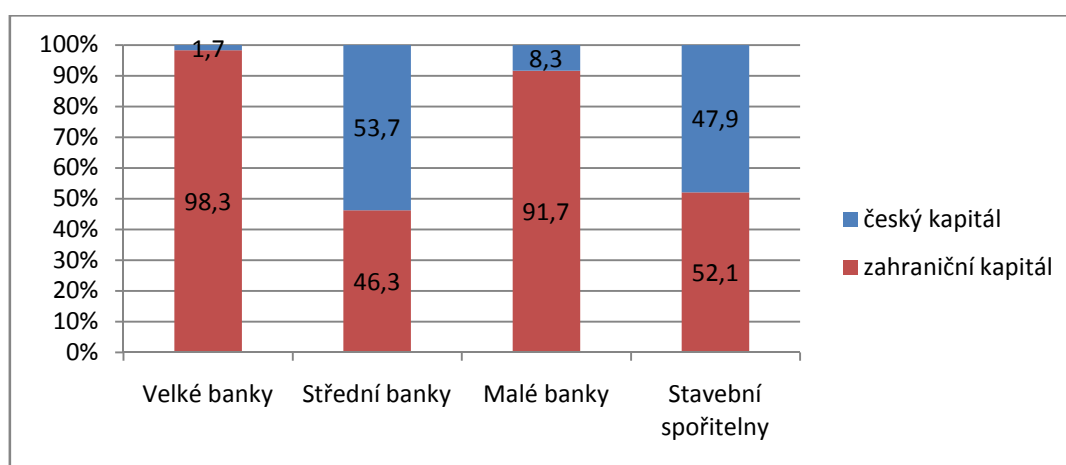
Graf 3.4 Vývoj podílu českého a zahraničního kapitálu na základním jmění bankovního systému ČR v letech 1994-2012 (%)

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m), vlastní zpracování

Vlastnická struktura za rok 2012 je podrobněji rozebrána v Grafu 3.5, kdy je podíl českého a zahraničního kapitálu dále uveden pro jednotlivé skupiny bank podle velikosti. Původ kapitálu se v případě jednotlivých skupin bank velmi liší. U velkých bank výrazně dominuje zahraniční kapitál, jeho podíl je vyšší než 98 %. V případě středních bank je poměr vyrovnanější, český kapitál dokonce převažuje a jeho podíl je 53,7 %. Malé banky jsou vlastněny z 91,7 % zahraničním kapitálem. U stavebních spořitelen je taktéž poměr kapitálu vyrovnaný, mírně převažuje zahraniční kapitál, který se na vlastnické struktuře podílí 52,1 %.

Graf 3.5 Vlastnická struktura českého bankovního systému v roce 2012 (%)

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

3.2.3 Závazky a pohledávky bankovního systému

Celková bilanční suma bankovního systému v roce 2012 činila 4 633 mld. Kč (viz Tab. 3.4). Došlo tak k meziročnímu růstu bilanční sumy o 3,5 %. Velké, střední i malé banky se podílely na růstu bilanční sumy. K meziročnímu poklesu oproti roku 2011 došlo v případě zahraničních poboček bank, a to o 15,2 %. Stavební spořitelny zvýšily svá aktiva o 0,8 % (ČNB, 2014e). Největší položku aktiv tvořily úvěry a jiné pohledávky, které se podílely 60 %. V případě pasiv jsou nejvýznamnější položkou finanční závazky v naběhlé hodnotě, jejichž podíl přesahoval 80 % (jedná se o zdroje získané od nebankovních a republikových místních orgánů a prostředky získané prostřednictvím emise různých forem vkladových certifikátů) (Revenda et al., 2012).

Tab. 3.4 Rozvaha bankovního systému v roce 2012 (mld. Kč)

Aktiva		Pasiva	
Aktiva celkem	4 633	Pasiva celkem	4 633
Pokladní hotovost	39	Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centrálním bankám	10
Pohledávky vůči centrálním bankám	384	Finanční závazky k obchodování	249
Finanční aktiva k obchodování	263	Finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do Z/Z	21
Finanční aktiva v RH vykázaná do Z/Z	26	Finanční závazky v naběhlé hodnotě	3 832
Realizovatelná finanční aktiva	532	Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	26
Úvěry a jiné pohledávky	2 780	Záporné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovacích nástrojů	2
Finanční investice držené do splatnosti	405	Rezervy	10
Zajišťovací deriváty s kladnou RH	47	Ostatní závazky	57
Kladné změny RH portfolia zajišťovacích nástrojů	1	Vlastní kapitál celkem	427
Hmotný a nehmotný majetek	46	- základní kapitál	88
Účasti	77	- nerozdělený zisk z předchozích let	160
Ostatní aktiva	34	- zisk za účetní období	64

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

Celkový objem poskytnutých úvěrů bankovního systému v roce 2012 dosahoval výše 2360 mld. Kč, což znamená nárůst o více než 2 % oproti předcházejícímu roku. Velká většina byla poskytnuta rezidentům, největší podíl tvořily domácnosti (48 %). Položka domácnosti je dále rozdělena na živnosti, obyvatelstvo a ostatní domácnosti SVJ (společenství vlastníků jednotek). Z těchto tří podsektorů největší objem úvěrů směřoval k obyvatelstvu (1045 mld. Kč). Největší část úvěrů poskytovaných domácnostem je určena na bydlení (ČNB, 2014e). Relativně velký podíl úvěrů byl také poskytnut nefinančním podnikům (835 mld. Kč). Celkový přehled struktury klientských úvěrů podle ekonomických sektorů je zobrazen v Tab. 3.5.

**Tab. 3.5 Struktura klientských úvěrů
podle ekonomických sektorů v roce 2012**

Sektor	Podíl na celkovém objemu úvěrů (%)	Objem úvěrů (mld. Kč)	Změna oproti r. 2011 (%)
Nefinanční podniky	35,4	835	0,9
Finanční instituce	4,9	116	-0,6
Vládní instituce	2,6	62	-4,2
Domácnosti	48	1132	3,4
- živnosti	1,5	36	-5
- obyvatelstvo	44,3	1045	3,6
- ostatní dom. SVJ	2,2	51	5,9
Neziskové instituce	0,1	2	-21,7
Nerezidenti	9	212	7,8
Celkem	100	2360	2,4

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní výpočty

V případě úvěrového portfolia sice došlo k mírnému snížení úvěrového rizika, tzn. snížení podílu pohledávek se selháním na celkových úvěrech, bankovnímu systému však hrozí zvýšení tohoto rizika vlivem nepříznivého vývoje ekonomiky (ČNB, 2014f).

Objem klientských vkladů bankovního systému v roce 2012 dosáhl výše 3128 mld. Kč. Podobně jako v případě struktury poskytnutých úvěrů, také zde největší podíl tvoří domácnosti (resp. obyvatelstvo). Objem vkladů domácností činil 1770 mld. Kč, tedy 56,6 % z celkového objemu klientských vkladů. Oproti roku 2011 došlo k relativně velkému nárůstu vkladů nerezidentů (o 24,9 %) a také vládních institucí (o 22,4 %). Celkově vklady klientů vzrostly meziročně o 7,3 %. Přehled struktury klientských vkladů poskytuje Tab. 3.6.

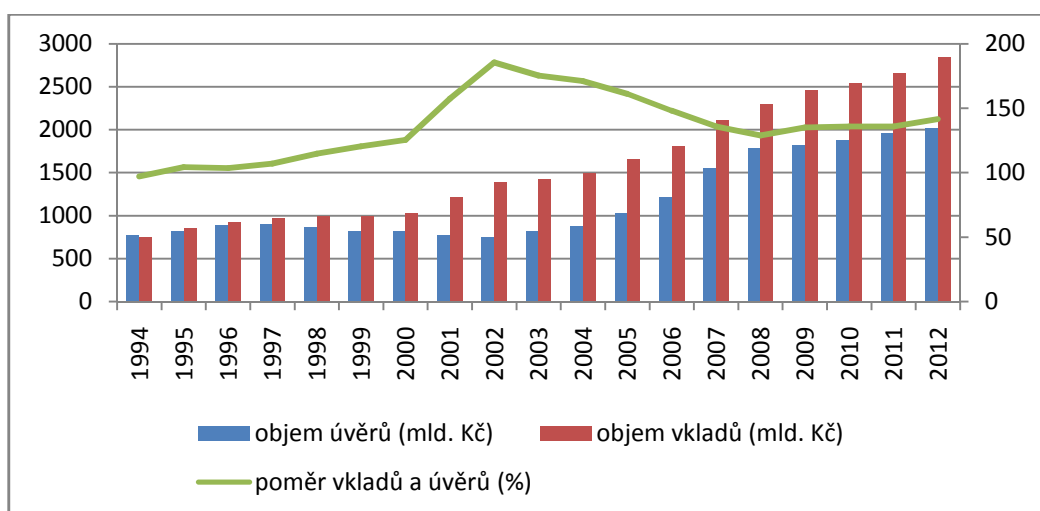
Tab. 3.6 Struktura klientských vkladů podle ekonomických sektorů v roce 2012

Sektor	Podíl na celkovém objemu vkladů (%)	Objem vkladů (mld. Kč)	Změna oproti r. 2011 (%)
Nefinanční podniky	22,9	716	6,4
Finanční instituce	4,4	138	18,2
Vládní instituce	12	374	22,4
Domácnosti	56,6	1770	3,4
- živnosti	2,9	89	-2,3
- obyvatelstvo	52,8	1651	3,5
- ostatní dom. SVJ	1	31	17,8
Neziskové instituce	0,7	23	1,6
Nerezidenti	3,4	106	24,9
Celkem	100	3128	7,3

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní výpočty

Bankovní systém ČR nemá dlouhodobě problém s krytím úvěrů klientskými vklady. V Grafu 3.6 je uveden vývoj poměru vkladů a úvěrů bankovního systému. Po téměř celé sledované období 1994-2012 přesahoval celkový objem vkladů výši poskytnutých úvěrů. Výjimkou je pouze rok 1994. Z Grafu 3.6 je také patrné, že objem poskytnutých úvěrů má rostoucí trend.

Graf 3.6 Vývoj objemu úvěrů a vkladů a jejich poměru v ČR v letech 1994-2012

Pozn.: Levá osa se vztahuje k objemu úvěrů a vkladů, pravá k poměru vkladů a úvěrů.
Zdroj: ČNB, 2014d, vlastní zpracování

3.2.4 Hospodářské výsledky českého bankovního systému

V roce 2012 vykazoval bankovní systém čistý zisk ve výši 64 mld. Kč, jak je uvedeno v Tab. 3.7. Zisk z finanční činnosti dosahoval výše 167 mld. Kč a nejvíce byl zastoupen úrokovým ziskem (téměř 65 %), druhou největší položkou zisku z finanční činnosti byl zisk z poplatků a provizí (22 %).

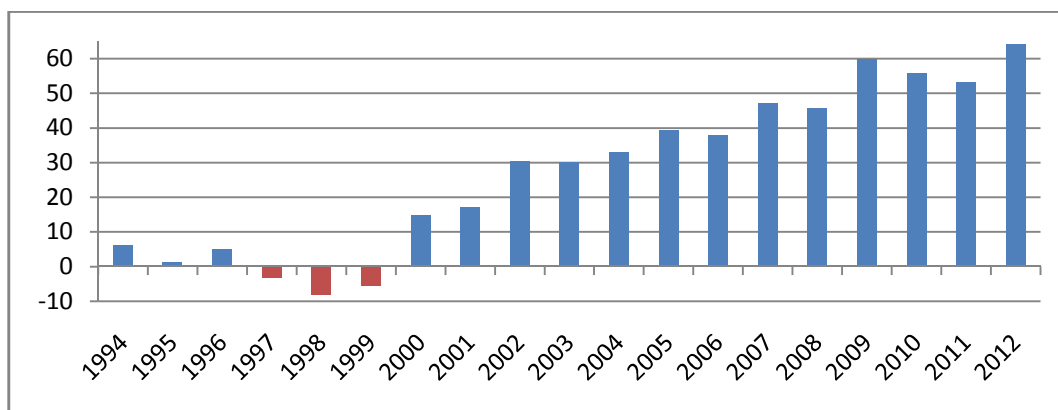
Tab. 3.7 Hospodářské výsledky českého bankovního systému v roce 2012 (mld. Kč)

Zisk z finanční činnosti	167
- úrokový zisk	108
- výnosy z dividend	7
- zisk z poplatků a provizí	37
- zisk z fin. aktiv nevyk. v RH do Z/Z	-0,1
- zisk z fin. aktiv k obchodování	8
- zisk z fin. aktiv vykáz. v RH do Z/Z	0,9
- zisk ze zajišťovacího účetnictví	-0,4
- zisk z ostatních činností	7
Správní náklady	67
Odpisy, tvorba rezerv	7
Ztráty ze znehodnocení	15
Zisk/ztráta z běžné činnosti	100
- ostatní zisky a ztráty	-0,2
Hrubý zisk před zdaněním	77
- náklady na daň z příjmů	12
Čistý zisk	64

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

Vývoj čistého zisku bankovního systému je zobrazen v Grafu 3.7. Od roku 1994 vykazoval český bankovní systém ztrátu pouze ve třech letech, a to v období 1997-1999. Ostatní léta jsou zisková, v roce 2012 činil čistý zisk českého bankovního systému 64,3 mld. Kč. Jak již bylo uvedeno výše, nejvíce se na produkci čistého zisku podílí skupina velkých bank, a to více jak 70 %.

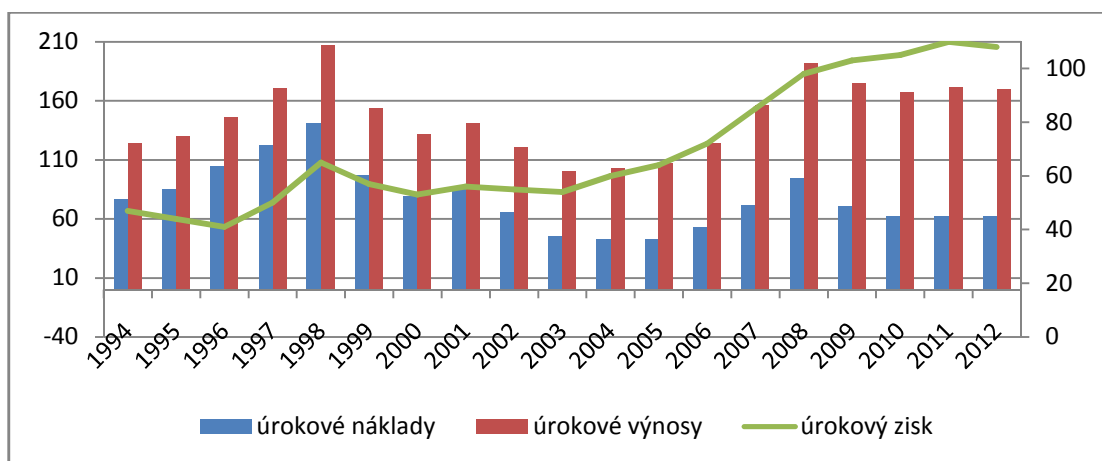
Graf 3.7 Vývoj čistého zisku českého bankovního systému v letech 1994-2012 (mld. Kč)

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m), vlastní zpracování

V Grafu 3.8 je zobrazen vývoj úrokových nákladů a výnosů bank a rozdíl mezi těmito hodnotami, tedy úrokový zisk. Je zřejmé, že úrokové výnosy dalece přesahují náklady. Úrokový zisk v roce 2012 činil 108 mld. Kč, meziročně však došlo k jeho poklesu o necelé 2 %. To je poprvé od roku 2004, kdy došlo k poklesu úrokového zisku, který patří ke stabilním složkám zisku. Ke snížení došlo vlivem poklesu úrokových výnosů, které byly ovlivněny nízkými úrokovými sazbami (ČNB, 2014e). Pokles úrokového zisku je očekáván také v dalších letech (ČNB, 2014f).

Graf 3.8 Vývoj úrokových nákladů, výnosů a zisku českého bankovního systému v letech 1994-2012 (mld. Kč)

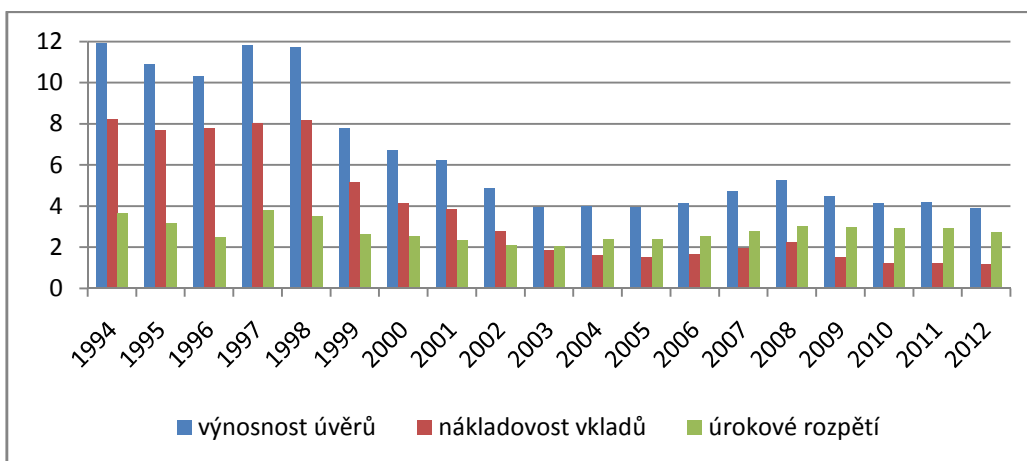
Pozn.: Levá osa se vztahuje k úrokovým nákladům a výnosům, pravá osa k úrokovému zisku.

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m), vlastní zpracování

Graf 3.9 ukazuje vývoj úrokového rozpětí, tedy rozdíl mezi výnosností úvěrů a nákladovostí vkladů. Ve sledovaném období byla výnosnost poskytnutých úvěrů vždy

vyšší než nákladovost vkladů. V posledních letech se úrokové rozpětí pohybuje mezi 2-3 p. b.

Graf 3.9 Vývoj úrokového rozpětí českého bankovního systému v letech 1994-2012 (p. b., %)

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m), vlastní zpracování

3.2.5 Koncentrace bankovního systému

V případě českého bankovního systému je míra koncentrace poměrně vysoká, i když meziročně došlo k mírnému snížení podílu velkých bank na bilanční sumě (ČNB, 2014e). V Tab. 3.8 je uveden podíl skupin bank na celkových aktivech. Velké banky se na celkové bilanční sumě podílejí 57,1 %.

Tab. 3.8 Podíl jednotlivých skupin bank na celkových aktivech v ČR v roce 2012 (%)

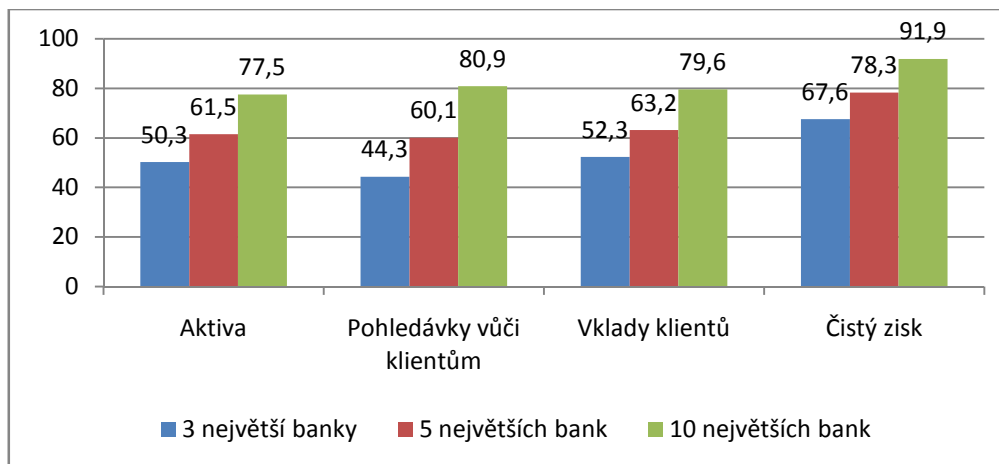
Velké banky	57,1
Střední banky	20,6
Malé banky	2,5
Stavební spořitelny	10,4
Pobočky zahr. bank	9,4

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

V Grafu 3.10 je zobrazena míra koncentrace bankovního systému za rok 2012, data jsou uvedena tak, jak je předkládá ČNB (ČNB, 2014e), která sleduje podíly tří, pěti a deseti největších bank českého bankovního systému na celkových aktivech, úvěrech, vkladech a čistém zisku. Je patrné, že míra koncentrace je nejvyšší v případě čistého zisku,

kdy se na něm podílí tři největší banky téměř 68 %. Deset největších bank za rok 2012 vyprodukovalo více než 91 % čistého zisku.

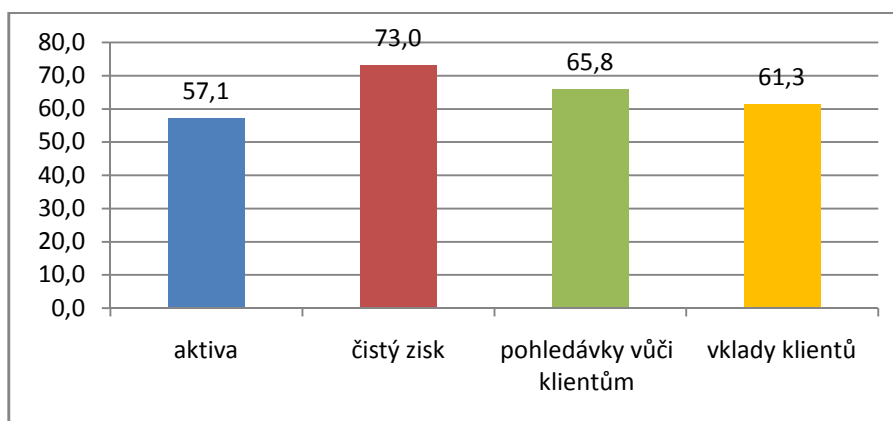
Graf 3.10 Koncentrace českého bankovního systému v roce 2012 (%)

Zdroj: ČNB (2014e), vlastní zpracování

V Grafu 3.11 je uvedena míra koncentrace pro čtyři největší banky (Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka a UniCredit Bank). Velké banky se nejvíce podílejí na čistém zisku bankovního systému, a to 73 %. Na celkových pohledávkách vůči klientům se velké banky podílejí 65,8 %. Dalším ukazatelem je podíl na celkových vkladech klientů. U velkých bank bylo uloženo 61,3 % všech vkladů.

Graf 3.11 Podíl čtyř největších bank na jednotlivých položkách v roce 2012 (%)

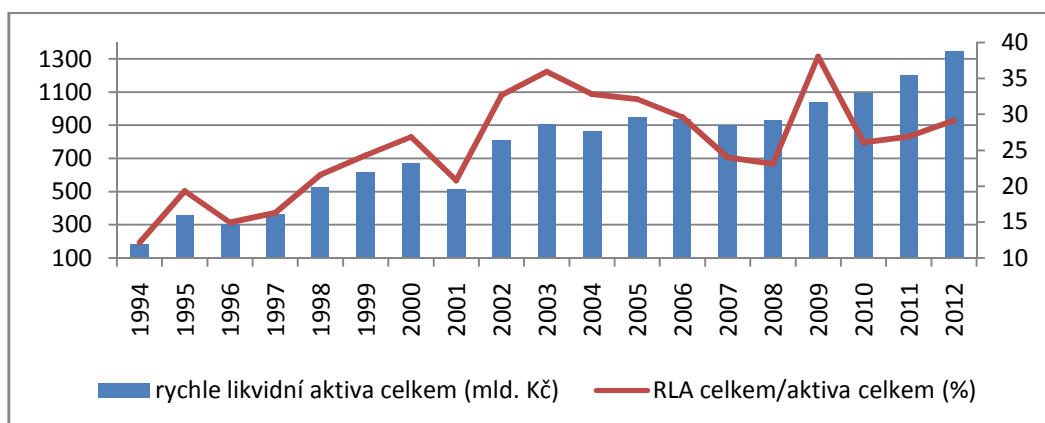

Zdroj: ČNB (2014e), ČS (2014a), ČSOB (2014a), KB (2014a), UCB (2014a), vlastní výpočty

3.2.6 Likvidita a kapitálová přiměřenost bankovního systému

Likviditu bankovního systému je možno sledovat například pomocí vývoje rychle likvidních aktiv (RLA) a také krytí úvěrů primárními zdroji. V Grafu 3.12 je uveden vývoj RLA a také jejich podíl k celkovým aktivům. Objem RLA má v posledních šesti letech rostoucí trend. Podíl RLA na celkových aktivech byl k roku 2012 29,1 %. Krytí úvěrů primárními zdroji bylo v roce 2012 na úrovni 135 % (ČNB, 2014e). Tato dostatečná likvidita bankovního systému může fungovat jako částečná ochrana před strukturální složkou systémového rizika, které je posíleno rostoucí propojeností finančních institucí (ČNB, 2014f).

Graf 3.12 Vývoj rychle likvidních aktiv českého bankovního systému v letech 1994-2012 (mld. Kč, %)

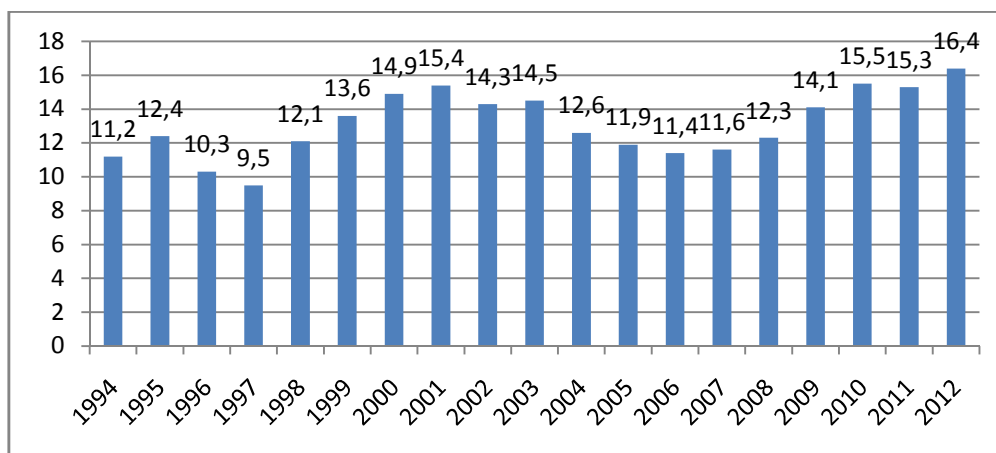

Pozn.: Levá osa se vztahuje k rychle likvidním aktivům celkem, pravá k RLA celkem/aktiva celkem

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m), vlastní zpracování

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.3.1, kapitálová přiměřenost by v současnosti v zemích EU podle Basilejského výboru bankovního dohledu měla dosahovat minimálně 8 %. Český bankovní systém dlouhodobě vykazuje dostatečnou kapitálovou přiměřenost, jak je patrné z Grafu 3.13. V roce 2012 dosahoval tento ukazatel hodnoty 16,4 %. Díky dobré vybavenosti kapitálem je český bankovní systém bezpečný a důvěryhodný (ČNB, 2014e).

Graf 3.13 Vývoj kapitálové přiměřenosti českého bankovního systému v letech 1994-2012 (%)

Zdroj: ČNB (2014e, 2014h, 2014i, 2014j, 2014k, 2014l, 2014m), vlastní zpracování

3.2.7 Rizika českého bankovního systému

Bankovní systém je obecně vystaven určitým druhů rizik, může být ohrožen například úvěrovým a měnovým rizikem či rizikem likvidity. Úvěrové riziko lze posuzovat podle kvality poskytovaných úvěrů, tedy podle podílů úvěrů se selháním a bez selhání. V průběhu roku 2012 došlo ke zvýšení celkových pohledávek se selháním. V případě velkých a malých bank však došlo k poklesu tohoto typu pohledávek. Nárůst byl zaznamenán u středních bank a stavebních spořitelén. Střední banky vykazovaly vůbec největší podíl pohledávek se selháním. Došlo také ke snížení meziročního tempa růstu opravných položek, které banky vytvářejí na krytí úvěrového rizika.

Měnové riziko je v prostředí českého bankovního systému zanedbatelné. Výše aktiv a pasiv v cizí měně se totiž meziročně jen nepatrně změnila. Také podíly cizoměnových aktiv a pasiv na celkové bilanci poklesl (na 12, resp. 15 %).

Také riziko likvidity není pro český bankovní systém příliš významné. Jak již bylo uvedeno výše, český bankovní systém disponuje dostatečnou likviditou. Podíl rychle likvidních aktiv je dostatečný a navíc meziročně roste. Zvýšení likvidních prostředků bylo především zapříčiněno zvýšením dluhopisů vládních institucí (ČNB, 2014e).

3.3 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola byla zaměřena na český bankovní systém. První část je věnována činnosti České národní banky. Především jsou charakterizovány měnověpolitické nástroje,

které česká centrální banka v současnosti využívá. Patří mezi ně 2T repo operace, povinné minimální rezervy, automatické facility, mimořádné facility a devizové intervence. Hlavním cílem ČNB je cenová stabilita. Od roku 2010 je inflačním cílem míra inflace 2 % s odchylkami jeden procentní bod oběma směry.

V druhé části této kapitoly je charakterizováno obchodní bankovníctví České republiky. V roce 2013 bankovní systém tvořilo 44 bank a zahraničních poboček. Pro český bankovní systém je charakteristický převažující podíl zahraničního kapitálu (především v případě skupiny velkých bank). Dále se vyznačuje dominancí čtyř velkých bank, které mají výrazný podíl na aktivech, čistém kapitálu, pohledávkách a závazcích bankovního systému. Bankovní systém ČR dlouhodobě vykazuje čistý zisk, objem přijatých vkladů je dlouhodobě vyšší než objem poskytnutých úvěrů. Bankovní systém splňuje pravidla kapitálové přiměřenosti a má dostatečné likvidní prostředky. Následující kapitola je věnována bankovním poplatkům v českém a slovenském bankovním systému.

4 Bankovní poplatky v České republice a na Slovensku

Tato kapitola se zaměřuje již na samotné bankovní poplatky. Nejprve je na poplatky nahlíženo jako na náklady klientů bank a v další podkapitole jako na bankovní výnosy. Jejich srovnání je provedeno jak v rámci České republiky mezi skupinou velkých a malých bank, tak z hlediska České republiky a Slovenska.

Pro porovnání bankovních poplatků v rámci českého bankovního systému byly vybrány čtyři největší banky ČR, a to Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., Komerční banka, a. s., UniCredit Bank Czech Republic, a. s. a tři banky patřící do skupiny malých bank, a to Air Bank a. s., Equa bank a. s. a Fio banka, a.s. V případě srovnání bankovních poplatků v České republice a na Slovensku byly zpracovány údaje o již zmíněných velkých bankách ČR a dále o velkých bankách na Slovensku, kam patří Slovenská spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., Komerční banka, a. s. pobočka zahraniční banky a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – pobočka zahraniční banky.

4.1 Bankovní poplatky jako náklady klienta

V následující kapitole budou srovnány měsíční výdaje na poplatky u vybraných bank. Pro účely srovnání nákladů průměrného klienta bylo využito údajů ze stránek Bankovnipoplatky.com. V Tab. 4.1 jsou shrnuty nejdůležitější služby využívané klientem a četnost jejich užívání za měsíc (resp. rok). Tyto údaje byly získány na základě informací jednotlivých bank o službách, které jejich klienti nejčastěji využívají. Takto definovaný klient průměrně vloží na svůj účet 25 000 Kč měsíčně a zůstatek na jeho účtu je 20 000 Kč (Bankovnipoplatky.com, 2014a).

Tab. 4.1 Bankovní služby využívané průměrným klientem

Položka	Počet transakcí
Vedení účtu	1 měsíčně
Papírový výpis z účtu	1 měsíčně
Přímé bankovníctví	1 měsíčně
Příchozí platba na účet	4 měsíčně
Vklad hotovosti na účet	1 měsíčně
Zřízení trvalého příkazu	4 ročně
Položka trvalého příkazu na přepážce	1 měsíčně
Položka trvalého příkazu elektronicky	3 měsíčně
Příkaz k úhradě na přepážce	1 měsíčně
Příkaz k úhradě elektronicky	4 měsíčně
Změna trvalého příkazu elektronicky	2 měsíčně
Zřízení inkasa	1 ročně
Úhrada SIPO	1 měsíčně
Výběr z bankomatu vlastní banky	2 měsíčně
Výběr z bankomatu cizí banky	1 měsíčně
Platba kartou u obchodníků	6 měsíčně

Zdroj: Bankovnipoplatky.com (2014a), vlastní zpracování

Podle takto definovaného běžného klienta pak budou dále počítány měsíční náklady na poplatky u jednotlivých bank. Nejdříve budou srovnány poplatkové náklady klientů v rámci českých bank, s důrazem na čtyři největší banky a na vybrané malé banky. Dále budou porovnány náklady klientů českých a slovenských bank. Tabulky s výpočtem měsíčních nákladů klienta za všechny banky jsou uvedeny v příloze 1, 2, 3 a 4.

4.1.1 Náklady bankovních klientů v rámci České republiky

V této podkapitole budou blíže rozebrány náklady na poplatky u vybraných bank. Informace jsou čerpány z jednotlivých ceníků daných bank. Některé z bank nabízí svým klientům několik variant běžných účtů, podle aktivity a náročnosti klienta. Pro srovnání v této práci byl vybrán vždy účet, který by byl pro klienta nejvýhodnější (zároveň musely být také splněny některé podmínky ze strany klienta, například měsíční výše vkladu na účet apod.).

A) Malé banky

Následující část je zaměřena na malé banky ČR, kromě analýzy nákladů klienta jsou také u každé banky uvedeny základní údaje o bilanční sumě, čistém zisku a struktuře provozních výnosů za rok 2012.

Air Bank a. s.

Air Bank a. s. (dále jen Air Bank) je součástí skupiny PPF a své služby poskytuje od listopadu roku 2011. V rámci českého bankovníctví patří do skupiny malých bank. V současné době obsluhuje více než 200 tis. klientů (Air Bank, 2014a).

V Tab. 4.2 jsou uvedeny základní ukazatele o bance Air Bank za rok 2012. Z tabulky je zřejmé, že banka v roce 2012 vykazovala čistou ztrátu ve výši 323 mil. Kč. V uvedeném roce banka nevykazovala čisté výnosy z poplatků a provizí, nýbrž čisté náklady na poplatky a provize v hodnotě 41 mil. Kč.

**Tab. 4.2 Vybrané ukazatele Air Bank
v roce 2012 (mil. Kč)**

Bilanční suma	33614
Čistý zisk	-323
Čistý výnos z úroků	116
Čistý výnos z poplatků a provizí	-41
Ostatní provozní výnosy	274
Celkové provozní výnosy	349

Zdroj: Air Bank (2014b), vlastní zpracování

Klienti Air Bank si mohou zvolit mezi Malým tarifem a Velkým tarifem. V tomto případě byl výhodnějším účtem pro zvoleného průměrného klienta Malý tarif. Vedení tohoto klientského účtu je zdarma, stejně jako ostatní bankovní služby, vyjma výpisu z účtu a výběru hotovosti z bankomatu cizí banky. Za papírový výpis klient zaplatí měsíčně 25 Kč a za každý výběr hotovosti z cizího bankomatu dalších 25 Kč. Tyto jediné náklady pak tvoří celkové poplatky za Malý tarif, tzn., že klient Air Bank zaplatí měsíčně **50 Kč**, pokud by využíval elektronické výpisy z účtu, zaplatil by pouze 25 Kč měsíčně (Air Bank, 2014c).

Equa bank a. s.

Equa bank a. s. (dále jen Equa bank) začala na českém trhu působit v červenci 2011 a dnes má 80 tis. zákazníků a provozuje 12 poboček (Equa bank, 2014a).

Základní ukazatele o bance Equa bank jsou uvedeny v Tab. 4.3. Také Equa bank byla v roce 2012 ztrátová, její čistá ztráta dosahovala výše 446 mil. Kč. Také tato banka vykazovala čisté náklady (nikoli výnosy) na poplatky a provize, a to ve výši 6 mil. Kč.

**Tab. 4.3 Vybrané ukazatele Equa bank
v roce 2012 (mil. Kč)**

Bilanční suma	9004
Čistý zisk	-446
Čistý výnos z úroků	89
Čistý výnos z poplatků a provizí	-6
Ostatní provozní výnosy	-7
Celkové provozní výnosy	77

Zdroj: Equa bank (2012b), vlastní zpracování

Equa bank nabízí svým klientům jeden typ osobního účtu. Tento běžný účet zahrnuje téměř všechny služby zdarma. Klient tak měsíčně zaplatí pouhých **29 Kč**, a to za papírový výpis z účtu (Equa bank, 2014c).

Fio banka, a.s.

Fio banka, a.s. (dále jen Fio banka) zahájila svou činnost v roce 2010 a navázala na finanční skupinu Fio, která vznikla již v roce 1993. V současné době má Fio banka více než 300 tis. klientů (Fio banka, 2014a).

Vybrané ukazatele Fio banky jsou uvedeny v Tab. 4.4. Tato banka vykazovala v roce 2012 čistý zisk ve výši 63 mil. Kč. A na rozdíl od Air Bank a Equa bank vykazovala také čisté výnosy z poplatků a provizí, a to ve výši 160 mil. Kč. V případě Fio banky dokonce čisté výnosy z poplatků a provizí převýšily její čisté výnosy z úroků, které činily 128 mil. Kč.

**Tab. 4.4 Vybrané ukazatele Fio banky
v roce 2012 (mil. Kč)**

Bilanční suma	18561
Čistý zisk	63
Čistý výnos z úroků	128
Čistý výnos z poplatků a provizí	160
Ostatní provozní výnosy	-20
Celkové provozní výnosy	437

Zdroj: Fio banka (2014b), vlastní zpracování

Fio banka také nabízí pouze jeden typ osobního účtu. Za její služby běžný klient zaplatí **13 Kč** měsíčně, a to stejně jako v případě Equa bank za papírový výpis. Ostatní nabízené služby jsou zdarma (Fio banka, 2014c).

B) Velké banky

Pro následující velké banky ČR nejsou uvedeny základní ukazatele o bilanční sumě a čistém zisku, neboť tyto makroekonomické údaje jsou blíže rozebrány v kapitole 4.2.2.

Česká spořitelna, a. s.

Česká spořitelna, a. s. (dále jen ČS) vznikla v roce 1992, její činnost však navazuje na jejího předchůdce, Spořitelnu českou, která působila již v roce 1825. Dnes má ČS více než 5,3 mil. klientů a patří do skupiny velkých bank v ČR. Od roku 2000 je součástí bankovní skupiny Erste Group, která poskytuje služby klientům ve střední a východní Evropě (ČS, 2014b).

Klienti ČS mohou využívat běžného účtu s názvem Osobní účet ČS II. Za vedení účtu platí klient měsíčně 69 Kč (ČS, 2014c). V rámci základního balíčku Osobního účtu ČS II je nabízeno několik služeb zdarma, mezi ně patří především platební karta Visa Classic, peníze stranou, měsíčně dva výběry z bankomatů ČS, všechny příchozí platby, přístup k účtu 24 hodin denně prostřednictvím internetu či mobilu, všechny změny PIN ke kartě, všechny změny limitů ke kartě a všechna odemknutí a zamknutí karty (ČS, 2014d).

Mezi služby, které jsou zpoplatněny, patří přímé bankovníctví, výpis z účtu, položka z trvalého příkazu (na přepážce i elektronicky), příkaz k úhradě (na přepážce i elektronicky), úhrada SIPO a výběr z bankomatu cizí banky. Nejvíce klient zaplatí právě za výběr z bankomatu jiné banky než ČS, a to 40 Kč (ČS, 2014c). Po započítání všech zpoplatněných služeb zaplatí běžný klient ČS **191,50 Kč** měsíčně.

Pokud by byly všechny služby klienta zprostředkovány elektronicky, měsíčně by zaplatil poplatky ve výši **169 Kč**. Elektronickému klientovi totiž odpadnou náklady za papírový výpis z účtu a dále za zřízení příkazu k úhradě na přepážce.

Československá obchodní banka, a. s.

Československá obchodní banka, a. s. (dále jen ČSOB) byla založena státem již v roce 1964, a privatizována byla v roce 1999. Dnes je součástí bankovní skupiny KBC a jejím jediným akcionářem je belgická banka KBC Bank. Na začátku roku 2008 došlo k oddělení slovenské pobočky ČSOB. Banka poskytuje své služby více než 3 mil. individuálním a korporátním klientům (ČSOB, 2014b).

V případě ČSOB má klient na výběr z několika typů účtů. Pro zvoleného průměrného klienta je nejvhodnější účet ČSOB Aktivní konto. V rámci tohoto účtu je poskytováno zdarma pojištění platební karty proti ztrátě a krádeži, dvě bezkontaktní platební karty Debit MasterCard, možnost povoleného přečerpání účtu, elektronické bankovníctví, 10 odchozích plateb, neomezený počet příchozích plateb, 5 inkas a 5 výběrů z bankomatů (ČSOB, 2014c).

Mezi služby, které jsou zpoplatněny, patří papírový výpis, zřízení trvalého příkazu a inkasa a výběr z bankomatu cizí banky. Výběr hotovosti z bankomatu jiné banky než ČSOB je také nejvyšší položkou z měsíčních poplatků (vyjma vedení účtu), a to 35 Kč (ČSOB, 2014d). Se započítáním všech nákladů zaplatí klient ČSOB za měsíc **159,70 Kč**.

Elektronický klient ČSOB by měsíčně na poplatcích zaplatil **130 Kč**. Kromě poplatků za papírový výpis z účtu odpadnou také náklady na zřízení trvalého příkazu a inkasa, které jsou v rámci elektronického bankovníctví zdarma.

Komerční banka, a. s.

Komerční banka, a. s. (dále jen KB) vznikla v roce 1990 jako státní instituce a v roce 1992 byla převedena na akciovou společnost. Dnes patří do skupiny Sociétés Générales, své služby poskytuje fyzickým i právnickým osobám a obsluhuje 1,6 mil. zákazníků (KB, 2014b).

Komerční banka nabízí různé typy účtů, podle toho, jak aktivní daný klient je a jak často bankovní služby využívá. Pro běžného klienta definovaného v této práci je výhodné využívat účtu s názvem MůjÚčet, který zahrnuje opět v základním balíčku několik služeb zdarma. Mezi tyto služby KB řadí přímé bankovníctví, všechny příchozí platby, zřízení trvalých příkazů a povolení inkasa (KB, 2014c).

KB pro své klienty také poskytuje slevu z nákladů na vedení účtu. Definuje čtyři podmínky, a pokud klient jednu z nich splní, banka mu vrátí 50 % z poplatku na vedení účtu. Pokud splní dvě a více podmínek, je mu poplatek vrácen v plné výši (KB, 2014c). Jednu z podmínek, došla platba na účet alespoň jednou za měsíc, splňuje také nadefinovaný průměrný klient. Jeho měsíční poplatky na vedení účtu se tedy o polovinu sníží.

Klient tedy měsíčně kromě poplatku za vedení účtu zaplatí také za papírový výpis z účtu, položku z trvalého příkazu (na přepážce a elektronicky), příkaz k úhradě (na přepážce a elektronicky), úhradu SIPO a výběry z bankomatu (vlastní banky i ostatních bank). Největší položkou měsíčních výdajů je opět výběr hotovosti z bankomatu cizí

banky, který je zpoplatněn 39 Kč (KB, 2014d). Po započtení všech nákladů, zaplatí měsíčně klient KB na poplatcích **209 Kč**.

Elektronický klient měsíčně na poplatcích zaplatí **151 Kč**. V rámci elektronického bankovníctví klient neplatí za papírový výpis z účtu a dále se mu sníží poplatek za zřízení příkazu k úhradě, neboť elektronické provedení je levnější než provedení na přepážce.

UniCredit Bank Czech Republic, a. s.

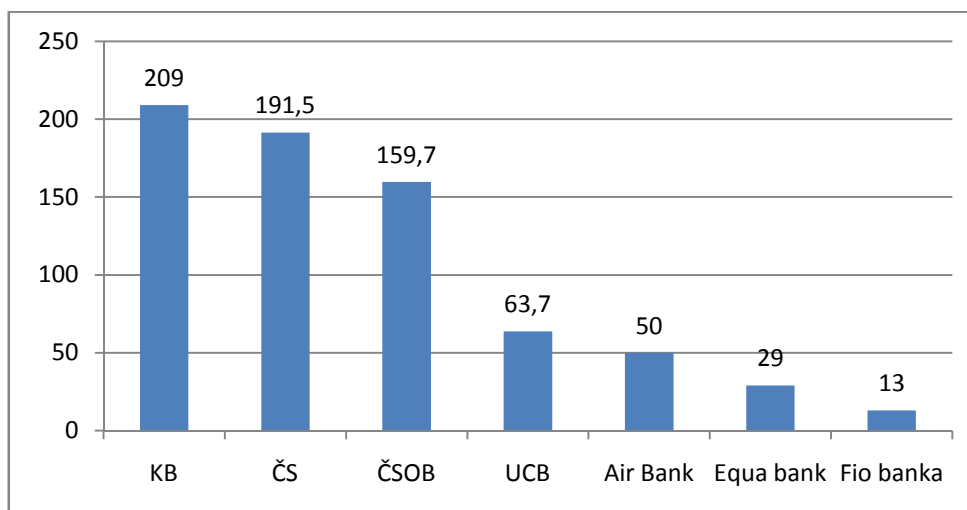
UniCredit Bank Czech Republic, a. s. (dále jen UCB) vznikla sloučením HVB Bank Czech Republic a.s. a Živnostenské banky, a. s. 1. 10. 2006 (UCB, 2014e). Od prosince 2013 poskytuje své služby v České republice a na Slovensku pod jedním názvem UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. Klienty UCB jsou jak fyzické, tak právnické osoby (UCB, 2014b). UCB patří do bankovní skupiny UniCredit, která přímo působí ve 22 zemích, ve 27 působí prostřednictvím obchodních zastoupení a má přes 40 mil. klientů (UCB, 2014c).

UCB nabízí svým klientům několik alternativ běžných účtů. Pro průměrného klienta byl vybrán účet Aktivní konto, které v základním balíčku obsahuje několik služeb zdarma. Jsou to výběry hotovosti z bankomatů UCB, jeden výběr z bankomatu cizí banky měsíčně, příchozí platby, odchozí platby (trvalé i jednorázové) zadané elektronicky, zadání, změna či zrušení trvalého příkazu, inkasa a SIPO (to vše jak na přepážce, tak elektronicky), přímé bankovníctví a vklady hotovosti na účet (UCB, 2014d). Jedinými náklady klienta UCB jsou poplatky za papírový výpis z účtu (účtovaný čtvrtletně), položky z trvalého příkazu na přepážce, příkaz k úhradě na přepážce a úhrada SIPO (UCB, 2014e). Poplatek za vedení účtu klient neplatí, protože splňuje podmínku aktivního využívání konta a dále podmínku kreditního obrátu 20 000 Kč měsíčně. Celkové náklady na poplatky klienta UCB vyjdou na **63,70 Kč** měsíčně.

Pokud by klient využíval pouze elektronického bankovníctví, jeho měsíční náklady by byly nulové.

V Grafu 4.1 je uveden ucelený přehled měsíčních výdajů klienta v rámci jednotlivých bank. Malé banky, které své klienty lákají na nízké měsíční poplatky, jsou skutečně pro klienta levnější alternativou. V případě Equa bank a Fio banky jsou jedinými náklady poplatky za výpis z bankovního účtu. Z hlediska měsíčních výdajů za bankovní služby se nejvíce malým bankám blíží UCB, která průměrnému klientovi měsíčně účtuje 63,70 Kč. Nejvíce zaplatí klient KB, a to 209 Kč měsíčně.

Graf 4.1 Měsíční výše poplatků klienta u jednotlivých bank v roce 2014 (Kč)

Zdroj: ČS (2014c), ČSOB (2014d), KB (2014d), UCB (2014e), Air Bank (2014c), Equa bank (2014c), Fio banka (2014c), vlastní výpočty

4.1.2 Náklady bankovních klientů ČR a SR

V předešlé kapitole byly srovnány poplatky klientů v ČR, následuje porovnání nákladů bankovních služeb českých a slovenských bank. Pro toto srovnání byly vybrány velké banky v ČR, tedy ČS, ČSOB, KB a UCB a pro SR byly zvoleny SS, ČSOB SK a UCB SK. Poplatky KB SK nejsou zahrnuty do tohoto srovnání, neboť se tato banka zaměřuje pouze na korporátní klienty a neposkytuje své služby fyzickým osobám.

Slovenská spořitelna, a. s.

Slovenská spořitelna, a. s. (dále jen SS) působí jako akciová společnost od roku 1994 (počátky její činnosti však sahají až do 19. století). Dnes patří do finanční skupiny Erste Group a je největší komerční bankou na Slovensku (SS, 2014a).

SS nabízí klientům své služby v rámci konta Osobný účet, jehož vedení stojí měsíčně 5,90 eur. V tomto balíčku jsou započítány téměř všechny služby využívané klientem, vyjma pouze příkazu k úhradě a výběru hotovosti z bankomatu cizí banky (SS, 2014b). Dohromady klient na poplatcích zaplatí **9,10 eur** měsíčně.

Měsíční poplatky elektronického klienta jsou nižší, a to **7,9 eur**. Klientovi v tomto případě odpadne poplatek za zřízení příkazu k úhradě na přepážce.

Československá obchodní banka, a. s.

Slovenská ČSOB (dále jen jako ČSOB SK) vznikla jako akciová společnost oddělením slovenské pobočky v roce 2008. Stejně jako česká ČSOB, je součástí skupiny KBC (ČSOB, 2014e).

Klienti ČSOB SK platí měsíčně poplatky v rámci konta Balík Pohoda za základní balíček, do kterého se nezapočítává pouze příkaz k úhradě a výběr z bankomatu cizí banky. Základní měsíční poplatek je 5 eur, za příkaz k úhradě klient zaplatí 1,20 eur a za výběr hotovosti z bankomatu jiné banky zaplatí 1,50 eur (ČSOB 2014f). Jeho celkové měsíční náklady na vedení účtu jsou tedy **7,70 eur**.

Pokud by klient využíval pouze elektronické bankovníctví, jeho měsíční poplatky by činily **6,5 eur**. Stejně jako v případě SS, se klientovi ČSOB SK měsíční náklady sníží o poplatek za zřízení příkazu k úhradě na přepážce.

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – pobočka zahraniční banky

Slovenská UCB (dále jen UCB SK) vznikla sloučením UniBanky, a. s. a HVB Bank Slovakia a. s. v dubnu 2007. Své služby poskytuje fyzickým i právnickým osobám pod názvem UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – pobočka zahraniční banky (UCB, 2014f).

Také UCB SK poskytuje mnoho svých služeb v rámci základního balíčku zdarma. Klient v rámci účtu Expresné konto zaplatí za téměř všechny služby 2 eura. Do tohoto balíčku se pouze nezapočítává položka z trvalého příkazu na přepážce, úhrada SIPO a výběr z bankomatu cizí banky (UCB, 2014g). Měsíčně tedy klient na poplatcích zaplatí **5,04 eur**.

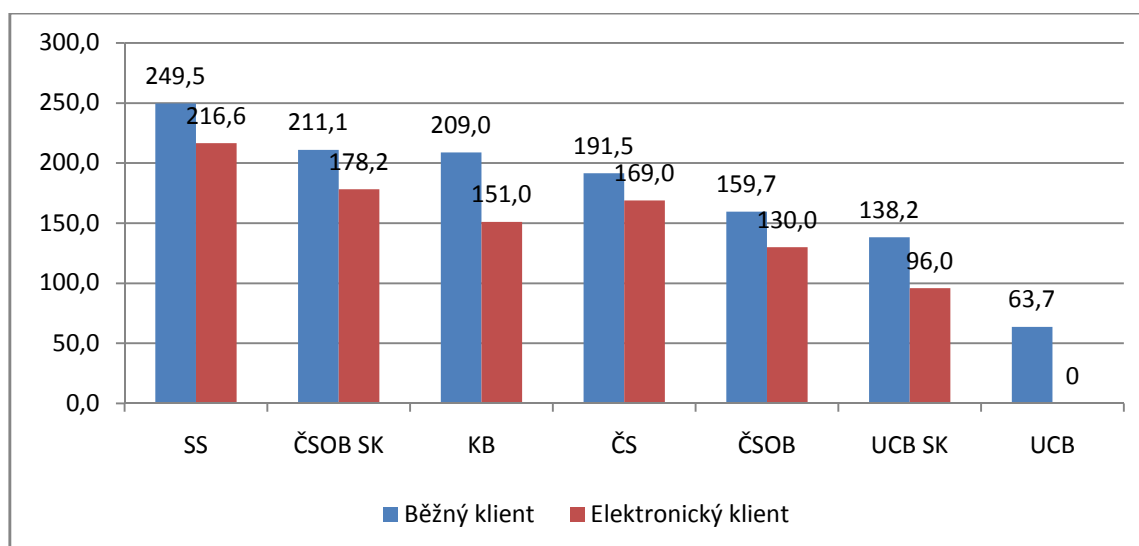
Elektronický klient UCB SK zaplatí měsíčně **3,5 eur**. Oproti běžnému klientovi nebude platit za zřízení příkazu k úhradě na přepážce, položku z trvalého příkazu na přepážce a za úhradu SIPO.

Měsíční poplatky běžného a elektronického klienta u jednotlivých bank ČR a SR jsou srovnány v Grafu 4.2. V případě běžného klienta mezi nejlevnější bankovní účty patří ty, které jsou nabízeny českou UCB, slovenskou UCB a českou ČSOB. Nejvyšší poplatky zaplatí klient u SS a dále u ČSOB SK.

Samotné poplatky za základní balíček u slovenských bank jsou relativně nízké (především v případě slovenské UCB), měsíční náklady v uvedeném srovnání však zvýšily

některé položky, které banky zpoplatňují nad rámec základního balíčku. Tyto poplatky jsou poměrně vysoké a zvyšují tak i celkové náklady slovenského klienta. Pokud by například klient realizoval příkaz k úhradě pouze prostřednictvím elektronického bankovníctví, jeho náklady by se podstatně snížily. V případě SS by došlo ke snížení na 216,60 Kč, u ČSOB SK na 178,20 Kč a u UCB SK na 96 Kč. K podstatnému snížení poplatků při využívání výhradně elektronických plateb dojde však i v případě českých bank. Elektronické bankovníctví je tak pro klienty všech bank méně nákladné, v případě české UCB by klient dokonce neplatil poplatky žádné. Druhou nejlevnější bankou pro elektronického klienta je slovenská UCB a dále česká ČSOB. Pořadí bank s nejnižšími poplatky je tedy stejné jako v případě běžného klienta. Nejvíce elektronický klient zaplatí u SS, dále slovenské ČSOB a ČS.

Graf 4.2 Měsíční výše poplatků běžného a elektronického klienta u jednotlivých bank v roce 2014 (Kč)

Pozn.: Hodnoty poplatků slovenských bank jsou převedeny směnným kurzem 27,420 CZK/EUR z 28. 3. 2014 (ČNB, 2014o).

Zdroj: ČS (2014c), ČSOB (2014d), KB (2014d), UCB (2014c), SS (2014b), ČSOB (2014f), UCB (2014g), vlastní výpočty

4.1.3 Dopad přijetí eura na výši poplatků na Slovensku

Po zavedení eura na Slovensku v roce 2009 jednotlivé banky změnilly své sazebníky. Poplatky za jednotlivé platby do zemí eurozóny musely být sjednoceny s poplatky za platby v rámci Slovenska (Bankovnipoplatky.com, 2014b). Přijetí eura mělo

tedy největší dopad, co se poplatků týče, hlavně na klienty, kteří dříve využívali platebního styku se zahraničím.

V Tab. 4.5 jsou uvedeny poplatky za odchozí a příchozí europlatby, jedná se o SEPA platby, tedy platby v rámci zemí EHP v eurech (ČSOB, 2014f). Dále jsou uvedeny poplatky za výběr z bankomatu v zemích EHP pro české a slovenské banky. V případě údajů za slovenské banky byly jednotlivé položky převedeny směnným kurzem 27,420 CZK/EUR z 28. 3. 2014 (ČNB, 2014o).

Oproti Slovensku, české banky stále rozlišují platební styk v rámci tuzemska a v rámci zahraničí. Platby do eurozóny jsou tak pro českého klienta mnohem nákladnější. V rámci již zmíněného Osobního účtu Slovenské spořitelny je zahrnut také neomezený počet plateb v eurech v rámci zemí EHP. Klienti UCB SK neplatí poplatky za příchozí europlatby ze zahraničí, neboť tyto služby jsou součástí balíčku Expresné konto. Poplatek za odchozí europlatbu do zahraničí je však již účtován. Klienti slovenské ČSOB zahraniční platby v balíčku zahrnuté nemají a již tedy za platební styk se zeměmi EHP poplatky platí, přesto jsou ve srovnání s českými náklady na tyto služby mnohem nižší. V případě všech slovenských bank je výběr hotovosti z bankomatu v zemích EHP zpoplatněn stejnou částkou jako výběr z bankomatu cizí banky na území SR.

Tab. 4.5 Poplatky bank za vybrané zahraniční transakce (Kč)

Položka	ČS	ČSOB	KB	UCB	SS	ČSOB SK	UCB SK
Odchozí europlatba do zahraničí	220	250	195	250	0	4,10	2,70
Příchozí europlatba ze zahraničí	100	150	145	200	0	4,10	0
Výběr hotovosti z bankomatu EHP	125	80 + 0,5 %	1 % min. 100	100 + 0,5 %	54,80	41,10	41,10

Pozn.: Hodnoty poplatků slovenských bank jsou převedeny směnným kurzem 27,420 CZK/EUR z 28. 3. 2014 (ČNB, 2014o)

Zdroj: ČS (2014c), ČSOB (2014d), KB (2014d), UCB (2014c), SS (2014b), ČSOB (2014f), UCB (2014g), vlastní zpracování

4.2 Bankovní poplatky jako výnosy bank

V rámci této kapitoly je provedeno srovnání výnosů z poplatků všech českých a slovenských bank a následně jsou srovnány výnosy z poplatků mezi vybranými bankami.

Tato kapitola je zaměřena již pouze na skupinu velkých bank a nezohledňuje tři malé banky, které byly blíže popsány v kapitole 4.1, neboť pro tyto banky neexistuje dostatek makroekonomických údajů z důvodu jejich krátkého působení na českém trhu a také dvě ze tří malých bank vykazovaly ztráty z poplatků.

4.2.1 Poplatkové výnosy za celý český a slovenský bankovní systém

Tato podkapitola je zaměřena na bankovní výnosy (především na výnosy z poplatků a provizí) českého a slovenského bankovního systému jako celku. Pozornost je věnována především provoznímu zisku a jeho struktuře se zaměřením na výnos z poplatků a provizí.

Poplatkové výnosy českého bankovního systému

České bankovníctví bylo po celé sledované období ziskové, v roce 2012 čistý zisk dosahoval 64 mld. Kč (viz Tab. 4.6). Bilanční suma českého bankovního systému v roce 2012 činila 4633 mld. Kč.

Tab. 4.6 Bilanční suma a čistý zisk českého bankovního systému v letech 2007-2012 (mld. Kč)

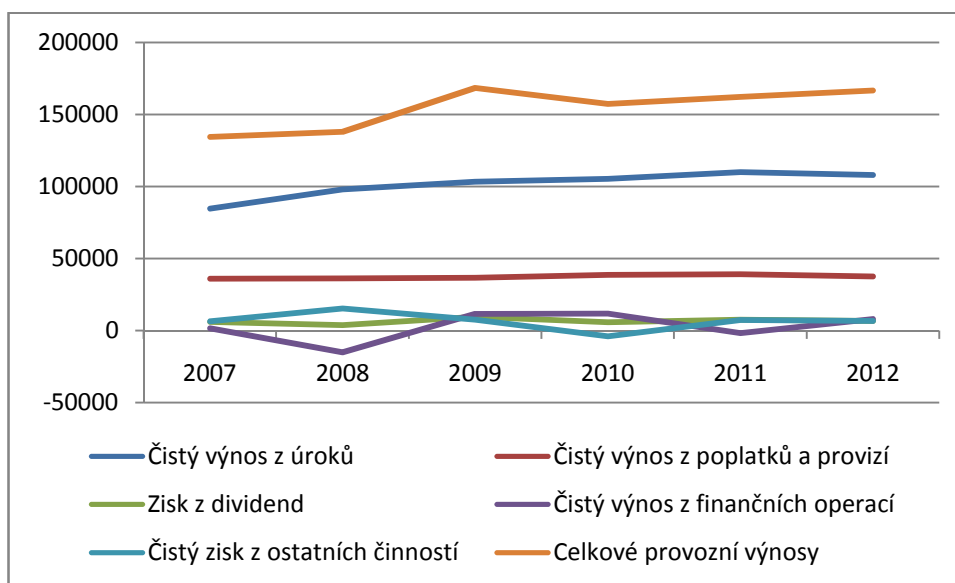
Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	3751	4045	4095	4189	4476	4633
Čistý zisk	47	46	60	56	53	64

Zdroj: ČNB (2014e), ČNB (2014h), vlastní zpracování

V Grafu 4.3 je uvedena struktura provozních výnosů celého českého bankovníctví za léta 2007-2012. Provozní výnosy se zde skládají z pěti položek, a to čistého výnosu z úroků, čistého výnosu z poplatků a provizí, zisku z dividend, čistého výnosu z finančních operací a čistého zisku z ostatních činností. Nejvíce se na celkových provozních výnosech po celé sledované období podílely výnosy z úroků, které v roce 2012 dosahovaly 107 954 mil. Kč, což je přibližně 65 % celkových provozních výnosů. Druhou nejvýznamnější položkou byly čisté výnosy z poplatků a provizí, v roce 2012 tyto výnosy činily 37 342 mil Kč a na celkových provozních výnosech se podílely 22 %. Jak v případě úrokových výnosů, tak v případě výnosů z poplatkových, byl zaznamenán rostoucí trend, kromě roku 2012, kdy došlo u obou typů výnosů k poklesu. Vývoj ostatních položek provozních výnosů již nebyl tak vyrovnaný, jako v případě předchozích dvou. V případě čistých výnosů z finančních operací dokonce v roce 2008 vznikla ztráta, a to v důsledku

poklesu hodnoty některých finančních aktiv, což bylo zapříčiněno dopady finanční krize (ČNB, 2014q). Záporných hodnot výnosy z finančních operací dosahovaly také v roce 2011. Zisk z dividend, čistý výnos z finančních operací a čistý zisk z ostatních činností měly v roce 2012 na celkových provozních výnosech mnohem menší váhu než úrokové či poplatkové výnosy a jejich výše se pohybovala mezi 6-8 mld. Kč. Tyto údaje jsou také uvedeny v tabulce v příloze 5.

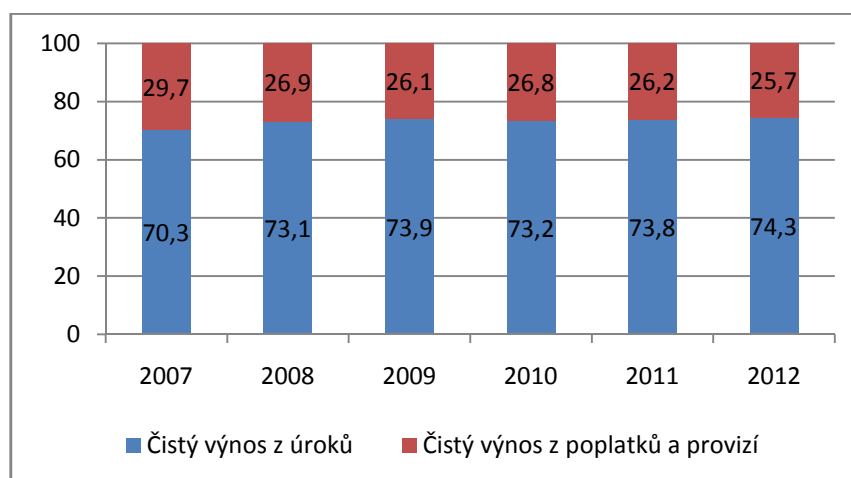
Graf 4.3 Struktura provozních výnosů českého bankovního systému v letech 2007-2012 (mil. Kč)

Zdroj: ČNB (2014e), ČNB (2014h), vlastní zpracování

Dva nejvýznamnější typy výnosů bankovního systému ČR jsou znázorněny v Grafu 4.4. Je zde uveden poměr úrokových a poplatkových výnosů, kdy je patrné, že tento poměr se mírně mění ve prospěch úrokových výnosů. Na začátku sledovaného období, v roce 2007, byl poměr čistých úrokových výnosů a čistých výnosů z poplatků a provizí přibližně 70:30. V roce 2012 byl tento poměr již přibližně 74:26.

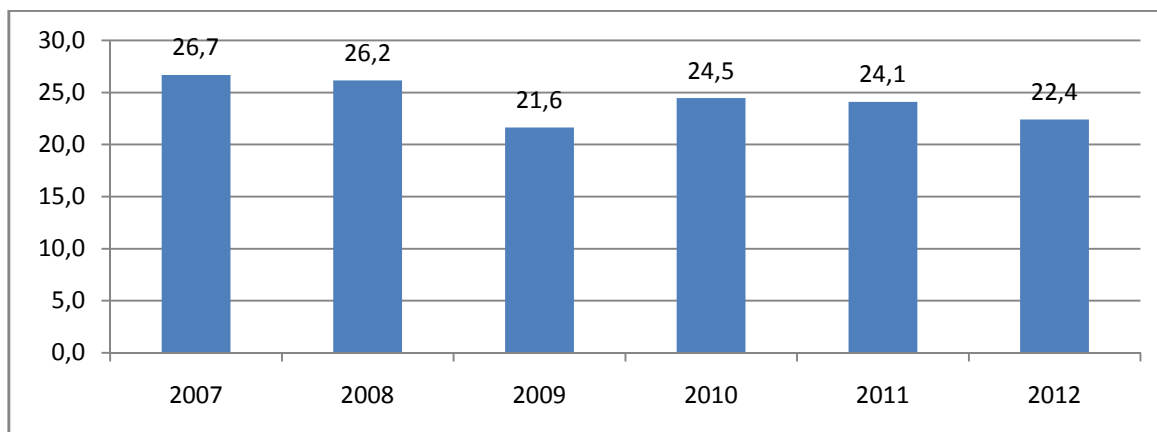
Graf 4.4 Poměr čistých úrokových a poplatkových výnosů českého bankovního systému v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: ČNB (2014e), ČNB (2014h), vlastní výpočty

Dále je v Grafu 4.5 uveden vývoj podílu čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech českého bankovníctví. Je patrné, že význam poplatkových výnosů spíše klesal, oproti letům 2007 a 2008 (26,7, resp. 26,2 %) došlo v roce 2009 ke snížení tohoto podílu na 21,6 %. V roce 2012 tento podíl dosahoval výše 22,4 %.

Graf 4.5 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech českého bankovního systému v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: ČNB (2014e), ČNB (2014h), vlastní výpočty

Poplatkové výnosy slovenského bankovníctví

V Tab. 4.7 je uvedena bilanční suma a čistý zisk slovenského bankovního systému v letech 2007-2012. Slovenské bankovníctví bylo ve sledovaných letech ziskové, čistý zisk

v roce 2012 dosahoval výše 459 mil. eur. Bilanční suma celého bankovního systému v roce 2012 činila přibližně 57 991 mil. eur.

Tab. 4.7 Bilanční suma a čistý zisk slovenského bankovního systému v letech 2007-2012 (mil. eur)

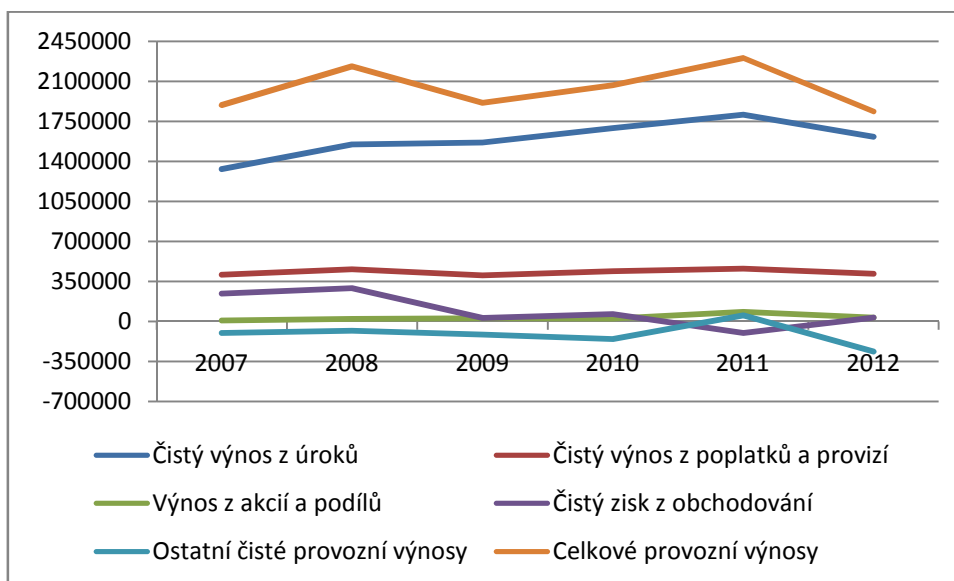
Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	55408*	62877	53028	54739	55775	57991
Čistý zisk	583	549	250	504	674	459

Pozn.: *Pro tuto hodnotu byl použit směnný kurz 30,126 SKK/EUR z 31. 12. 2008 (NBS, 2014b)

Zdroj: NBS (2014a), vlastní zpracování

Stejně jako v případě ČR, také pro slovenský bankovní systém je uvedena jeho struktura provozních výnosů (viz Graf. 4.6). Celkové provozní výnosy se skládaly z čistého výnosu z úroků, čistého výnosu z poplatků a provizí, výnosů z akcií a podílů, čistého zisku z obchodování a ostatních čistých provozních výnosů. Pro slovenské banky jsou nejvýznamnějšími položkami čistý výnos z úroků a dále čistý výnos z poplatků a provizí. Ve sledovaném období čisté výnosy z úroků vykazovaly růst a v roce 2012 dosahovaly výše přibližně 1 614 mil. eur. K meziročnímu poklesu v případě poplatkových výnosů došlo v letech 2009 a 2012. Absolutní výše výnosů z poplatků a provizí v roce 2012 činila 418 mil. eur. V roce 2012 položky výnosy z akcií a podílů a čistý zisk z obchodování tvořily téměř shodný podíl z celkových provozních výnosů, absolutně dosahovaly výše necelých 34 mil. eur. V případě ostatních čistých provozních výnosů došlo v roce 2012 ke ztrátě přibližně 264 mil. eur. Úrokové výnosy se na sumě ziskových položek (tedy není-li brána v potaz ztrátová položka ostatní čisté provozní výnosy) v roce 2012 podílely téměř 77 % a poplatkové výnosy zaujímaly přibližně 20% podíl. Všechny údaje jsou také uvedeny v tabulce v příloze 5.

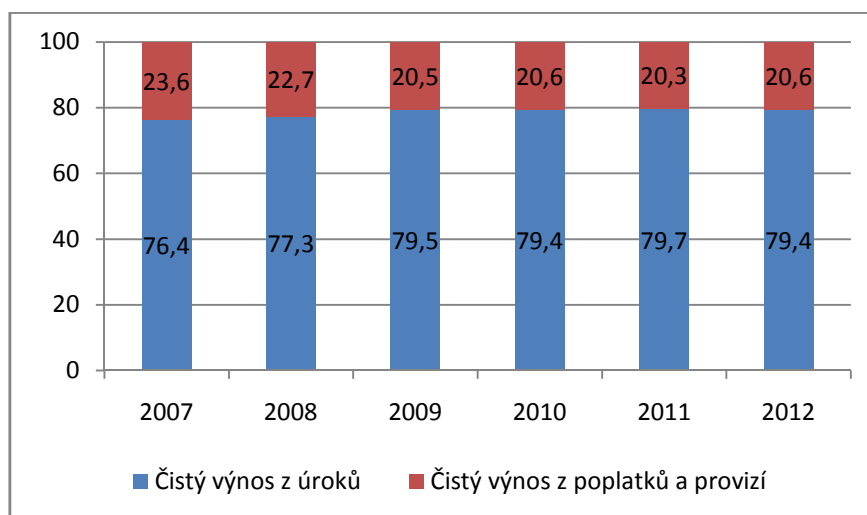
Graf 4.6 Struktura provozních výnosů slovenského bankovního systému v letech 2007-2012 (tis. eur)

Zdroj: NBS (2014a), vlastní zpracování

Vývoj poměru úrokových a poplatkových výnosů je uveden v Grafu 4.7. Stejně jako v případě českého bankovníctví, také na Slovensku se tento poměr vyvíjí ve prospěch úrokových výnosů. V roce 2007 byl poměr čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků a provizí přibližně 76:24, v roce 2012 již byl tento poměr 79:20.

Graf 4.7 Poměr čistých úrokových a poplatkových výnosů slovenského bankovního systému v letech 2007-2012 (%)

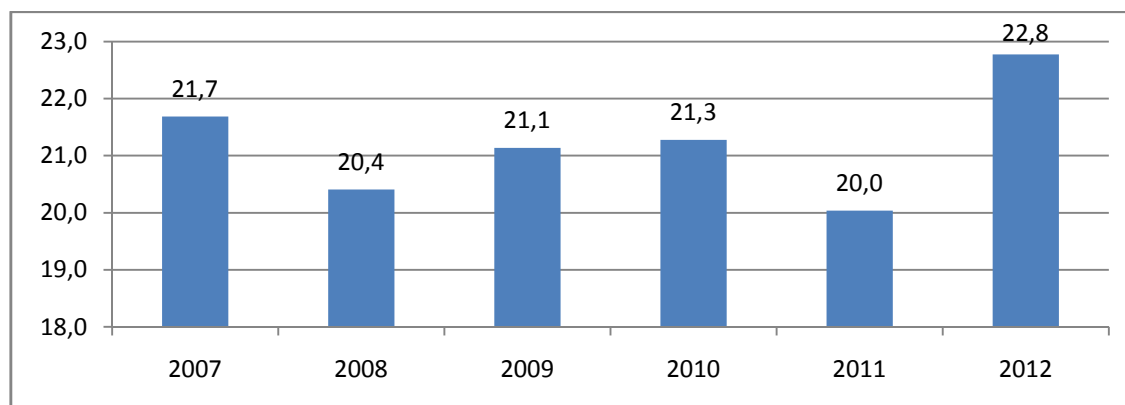

Zdroj: NBS (2014a), vlastní zpracování

V Grafu 4.8 je zobrazen podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech slovenského bankovního systému. Ve srovnání s ČR se na Slovensku ve sledovaném období výnosy z poplatků podílely méně významně. V roce 2012 byl však

podíl těchto výnosů přibližně stejný jako v českém bankovním systému; dosahoval výše 22,8 %.

Graf 4.8 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech slovenského bankovního systému v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: NBS (2014a), vlastní zpracování

4.2.2 Poplatkové výnosy velkých bank ČR a SR

V této podkapitole jsou rozebrány výnosy z poplatků a provizí, tentokrát již v rámci konkrétních bank, které byly k analýze poplatků vybrány.

Česká spořitelna, a. s.

V Tab. 4.8 je uveden vývoj čistého zisku a bilanční sumy ČS v letech 2007-2012. Bilanční suma dosahovala v roce 2012 výše necelých 809 mld. Kč. Ve sledovaném období vykazovala ČS po celou dobu čistý zisk, který v roce 2012 činil 15,5 mld. Kč.

Tab. 4.8 Bilanční suma a čistý zisk ČS v letech 2007-2012 (mil. Kč)

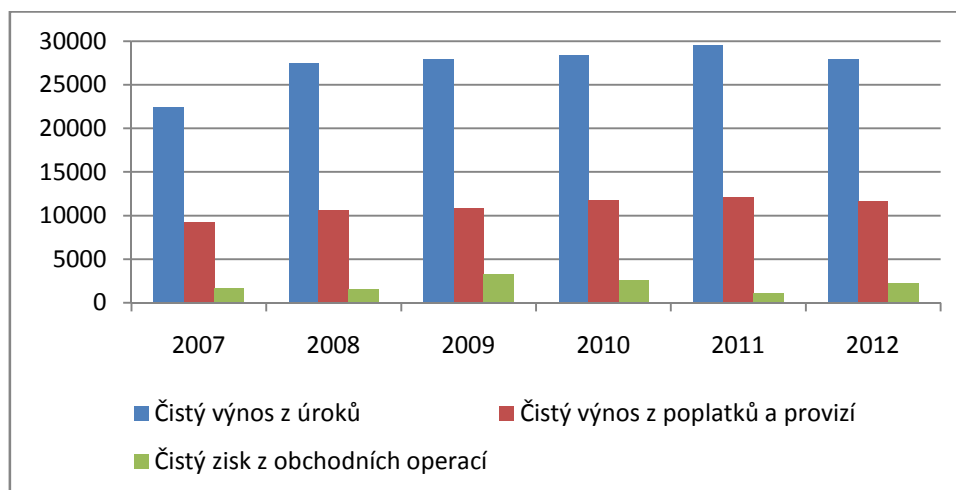
Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	665046	728799	734993	772704	784137	808795
Čistý zisk	10616	14982	11245	11871	15028	15562

Zdroj: ČS (2014a), ČS (2014e), ČS (2014f), vlastní zpracování

ČS ve svých výročních zprávách uvádí strukturu svých provozních výnosů a rozděluje je do tří položek, jak je patrné z Grafu 4.9. Nejvíce se na provozních výnosech podílí tradičně úrokový výnos, který v posledních letech vykazoval stabilní trend. V roce 2012 tvořil čistý výnos z úroků 67 % z celkových provozních výnosů. Druhým největším výnosem je čistý výnos z poplatků a provizí, který vykazuje podobný trend jako úrokový výnos. Jeho podíl na celkových provozních výnosech v roce 2012 tvořil 28 %. Meziročně

čistý výnos z poplatků a provizí rostl, pouze v roce 2012 byl zaznamenán pokles o 3,7 % oproti roku 2011. Poslední položkou provozních výnosů je čistý zisk z obchodních operací, který netvoří ve srovnání s ostatními dvěma výnosy významný podíl. V roce 2012 se tento výnos na celkových provozních výnosech podílel 5 %.

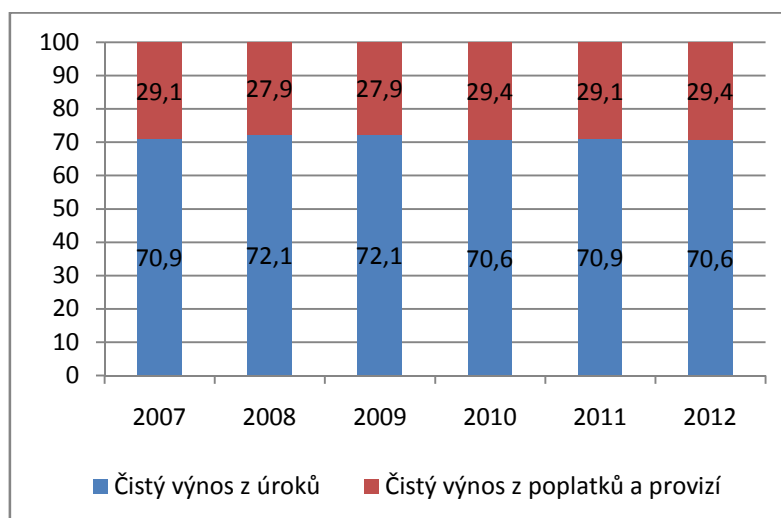
Graf 4.9 Struktura provozních výnosů ČS v letech 2007-2012 (mil. Kč)

Zdroj: ČS (2014a), ČS (2014e), ČS (2014f), vlastní zpracování

V Grafu 4.10 je uveden vývoj poměru čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků. Ten je v případě ČS relativně stabilní a ve sledovaném období povětšinou dosahuje hodnot 71 % na 29 %. Jak již bylo uvedeno dříve, poměr těchto výnosů za celý český bankovní systém činil přibližně 74 na 26 %. Pro ČS tedy výnos z poplatků zaujímá nepatrně významnější podíl.

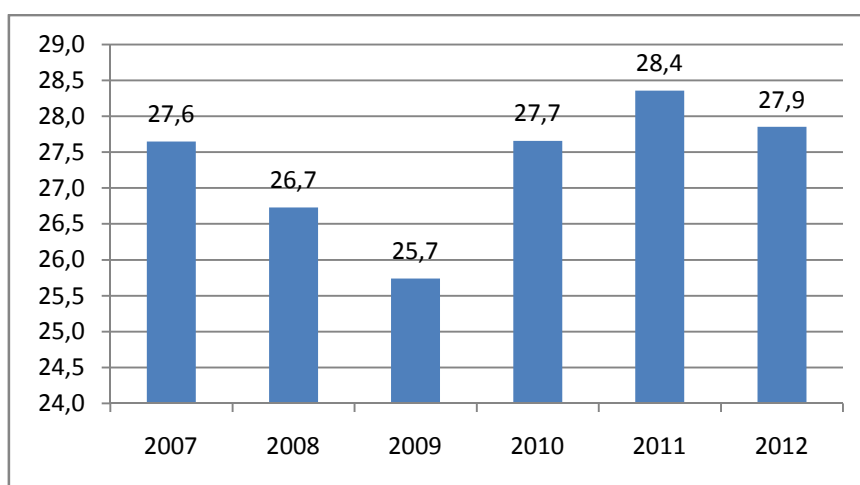
Graf 4.10 Poměr úrokových a poplatkových výnosů ČS v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: ČS (2014a), ČS (2014e), ČS (2014f), vlastní výpočty

Dále je uveden vývoj podílu čistého výnosu z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech (viz Graf 4.11). Ten se v letech 2007-2012 pohyboval mezi 25,7 až 28,4 %. Ve srovnání s celým českým bankovníctvím jsou poplatkové výnosy pro ČS významnější položkou. V posledním roce sledovaného období, v roce 2012, tvořil poplatkový výnos v ČS téměř 28 % celkových provozních výnosů, naproti tomu poplatkové výnosy v rámci celého českého bankovníctví tvořily pouze 22,4 % z celkových provozních výnosů.

Graf 4.11 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech ČS v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: ČS (2014a), ČS (2014e), ČS (2014f), vlastní výpočty

Československá obchodní banka, a. s.

V Tab. 4.9 je uvedena bilanční suma a čistý zisk ČSOB v letech 2007-2012. ČSOB byla ve sledovaném období taktéž zisková, v roce 2012 vykazovala čistý zisk ve výši 15 679 mil. Kč. Bilanční suma se pohybovala v rozmezí 700 - 830 mld. Kč.

Tab. 4.9 Bilanční suma a čistý zisk ČSOB v letech 2007-2012 (mil. Kč)

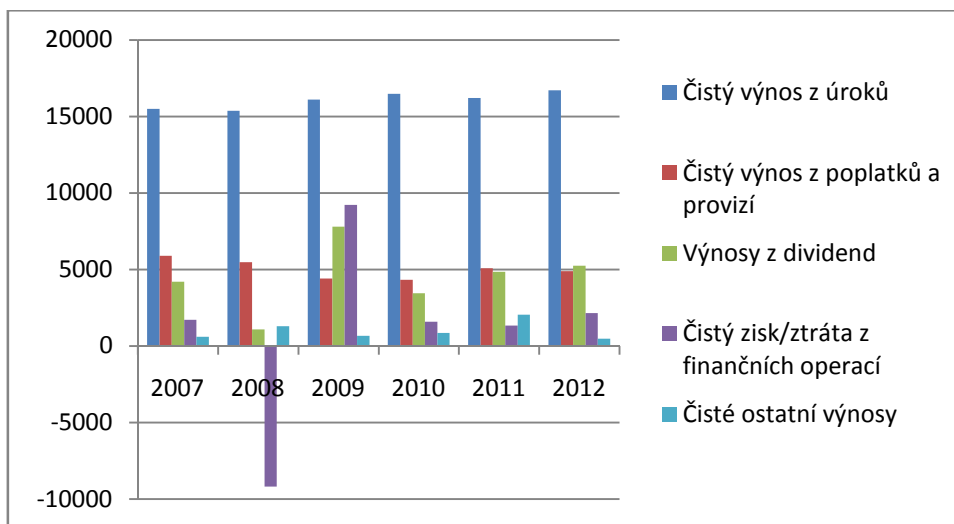
Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	788177	706376	752781	779661	825497	825034
Čistý zisk	11343	683	21602	12797	10639	15679

Zdroj: ČSOB (2014a), ČSOB (2014g), ČSOB (2014h), vlastní zpracování

Provozní výnosy ČSOB jsou strukturovány do pěti položek, jak je uvedeno v Grafu 4.12. Nejvýznamnější položkou je úrokový výnos, ten v roce 2012 zaujímal podíl na celkových provozních výnosech 53 %. Čistý výnos z poplatků a provizí se v roce 2012 podílel přibližně 16 %. Poplatkové výnosy nepatřily po sledovanou dobu vždy k druhým

nejvýznamnějším výnosům tak, jak tomu bylo v případě ČS. V některých letech byly například poplatkové výnosy převýšeny, jak výnosy z dividend, tak ziskem z finančních operací. Čistý výnos z poplatků a provizí navíc ve sledovaném období meziročně spíše klesal, meziroční růst byl zaznamenán pouze v roce 2007 a 2011.

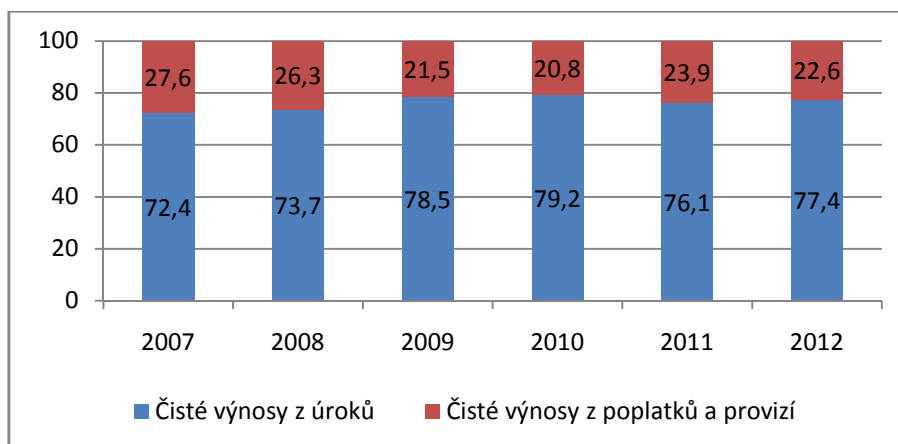
Graf 4.12 Struktura provozních výnosů ČSOB v letech 2007-2012 (mil. Kč)

Zdroj: ČSOB (2014a), ČSOB (2014g), ČSOB (2014h), vlastní zpracování

Z Grafu 4.13 lze usuzovat, že se v případě ČSOB poměr úrokových a poplatkových výnosů vyvíjí ve prospěch čistých výnosů z úroků. V roce 2007 byl tento poměr přibližně 72 na 28 %, na konci sledovaného období, v roce 2012, byl tento poměr již 77 % na 23 %. Ve srovnání s celým českým bankovním systémem, kdy byl tento poměr v roce 2012 74 % ku 26 %, jsou výnosy z poplatků pro ČSOB méně významné.

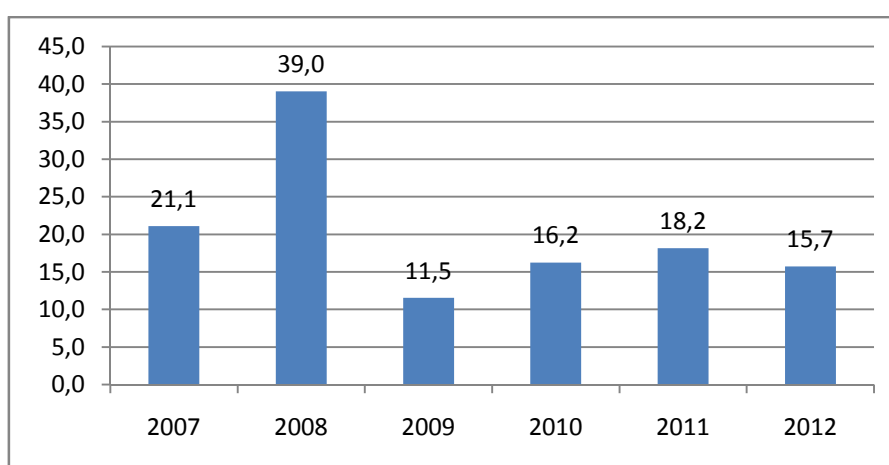
Graf 4.13 Poměr úrokových a poplatkových výnosů ČSOB v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: ČSOB (2014a), ČSOB (2014g), ČSOB (2014h), vlastní výpočty

Vývoj podílu čistého výnosu z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech uvedený v Grafu 4.14 se zdá nevyrovnaný. V roce 2007 se poplatkové výnosy podílely 21,1 %, v dalším roce již 39 %. Tento skok byl však způsoben spíše poklesem celkových provozních výnosů, než růstem podílu výnosu z poplatků a provizí. Vývoj absolutní výše čistých výnosů z poplatků a provizí je spíše stabilní, jak lze vidět také z Grafu 4.12. Ve srovnání s celým českým bankovníctvím byl v roce 2012 podíl čistých výnosů z poplatků na celkových provozních výnosech v ČSOB nižší přibližně o 7 p. b.

Graf 4.14 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech ČSOB v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: ČSOB (2014a), ČSOB (2014g), ČSOB (2014h), vlastní výpočty

Komerční banka, a. s.

V Tab. 4.10 je uvedena bilanční suma a čistý zisk KB za roky 2007-2012. Vývoj bilanční sumy je spíše rostoucí a v roce 2012 byla její výše 689 457 mil. Kč. Také KB vykazovala po sledované období čistý zisk a v roce 2012 dosáhla zisku ve výši 12 248 mil. Kč.

Tab. 4.10 Bilanční suma a čistý zisk KB v letech 2007-2012 (mil. Kč)

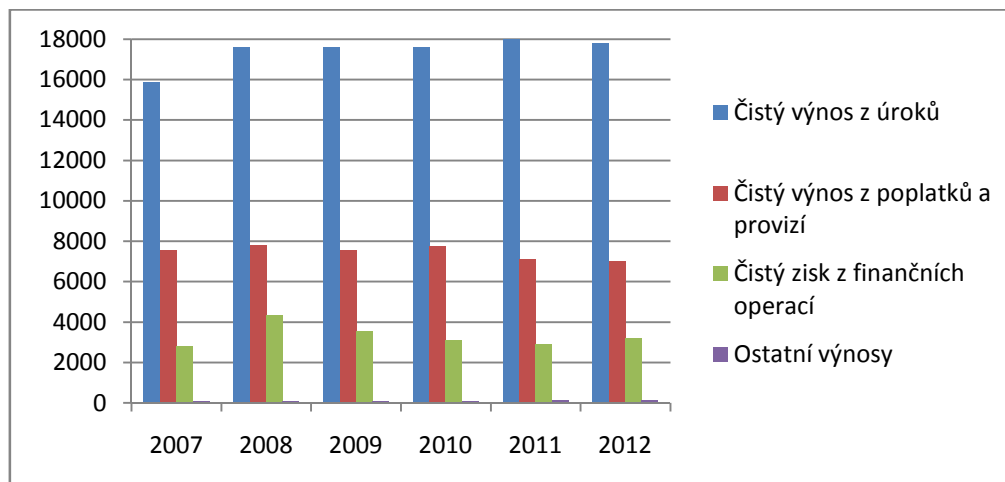
Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	588692	609962	605086	607106	660279	689457
Čistý zisk	10170	11795	10369	12035	7951	12248

Zdroj: KB (2014a), KB (2014e), KB (2014f), vlastní zpracování

V Grafu 4.15 je uveden vývoj provozních výnosů KB. V případě této banky je lze rozdělit na čistý výnos z úroků, čistý výnos z poplatků a provizí, čistý zisk z finančních operací a ostatní výnosy. Nejvýznamnější podíl tvoří úrokové a poplatkové výnosy, ostatní

výnosy mají nevýznamný podíl. V roce 2012 se čistý výnos z úroků na celkových provozních výnosech podílel 63 % a čistý výnos z poplatků a provizí zaujímal 25 %. Z níže uvedeného grafu je také patrné, že výnosy z poplatků od roku 2010 mírně klesaly, v roce 2012 meziročně klesly o 1 %.

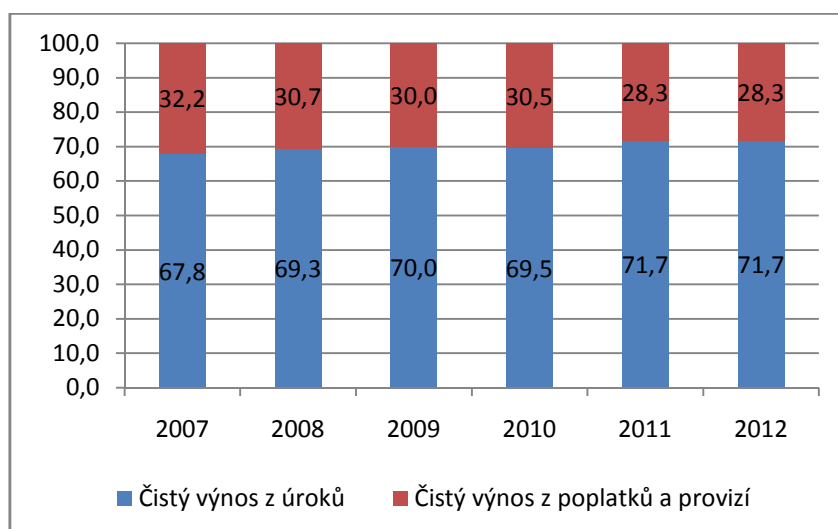
Graf 4.15 Struktura provozních výnosů KB v letech 2007-2012 (mil. Kč)

Zdroj: KB (2014a), KB (2014g), vlastní zpracování

Také v případě KB se poměr úrokových a poplatkových výnosů vyvíjel ve prospěch výnosu z úroků, jak je patrné z Grafu 4.16. V roce 2007 byl poměr těchto dvou výnosů přibližně 68 na 32 %, v roce 2012 byl již tento poměr 72 ku 28. Za celý český bankovní systém byl tento poměr 74 % ku 26 %, což znamená, že čisté výnosy z poplatků byly pro KB významnější.

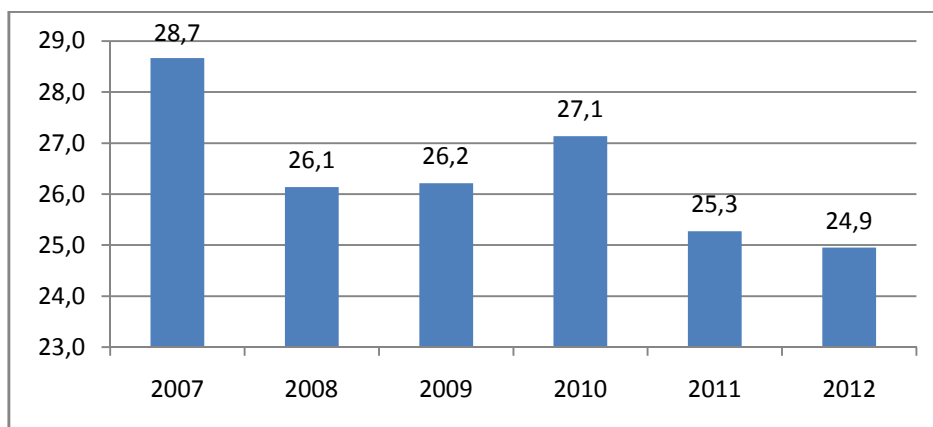
Graf 4.16 Poměr úrokových a poplatkových výnosů KB v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: KB (2014a), KB (2014g), vlastní výpočty

V Grafu 4.17 je uveden vývoj podílu čistého výnosu z poplatků a provizí na celkovém provozním výnosu KB. Vývoj tohoto podílu byl relativně stabilní, od roku 2007 došlo k jeho snížení z 28,7 % na 24,9 % v roce 2012, což byla vůbec nejnižší hodnota za sledované období a byla jen nepatrně vyšší než průměrná hodnota za celý český bankovní systém (22,4 %).

Graf 4.17 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech KB v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: KB (2014a), KB (2014g), vlastní výpočty

UniCredit Bank Czech Republic, a. s.

V Tab. 4.11 jsou uvedena data o vývoji bilanční sumy a čistého zisku UCB. Výše bilanční sumy dosáhla v roce 2012 necelých 319 mld. Kč. V uvedeném období vykazovala UCB ve všech letech zisk, v roce 2012 dosáhla čistého zisku 3 157 mil. Kč.

Tab. 4.11 Bilanční suma a čistý zisk UCB v letech 2007-2012 (mil. Kč)

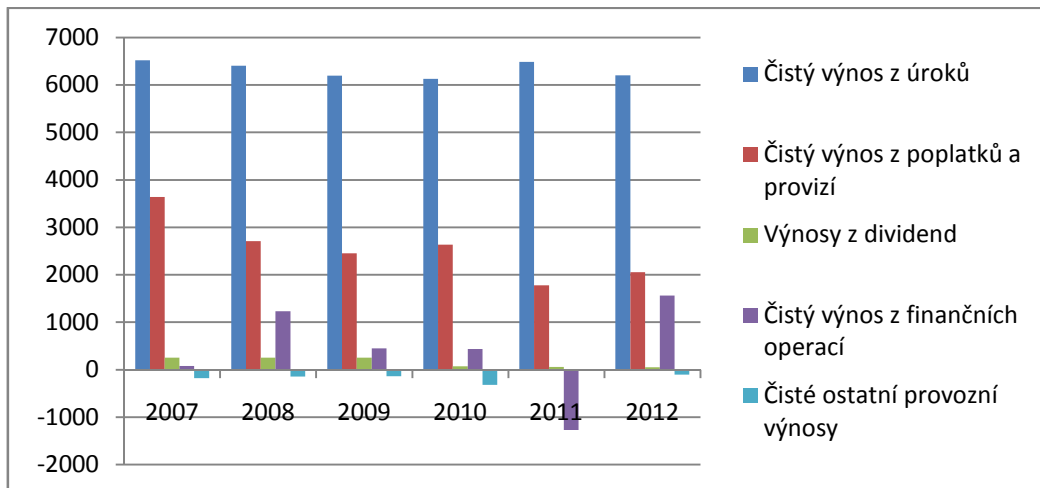
Položka	2007*	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	269014	278681	264627	270176	288673	318909
Čistý zisk	3305	4911	2768	3002	1146	3157

Pozn.: *Údaje platí pro období 1. 10. 2006 – 31. 12. 2007.

Zdroj: UCB (2014a), UCB (2014h), UCB (2014i), vlastní zpracování

Struktura celkových provozních výnosů uvedená v Grafu 4.18 se skládá z čistého výnosu z úroků, čistého výnosu z poplatků a provizí, výnosů z dividend, čistého výnosu z finančních operací a z čistých ostatních provozních výnosů. Dvěma nejvýznamnějšími položkami jsou čisté výnosy z úroků a poplatků. Čisté výnosy z poplatků a provizí vykazovaly spíše meziroční pokles než růst, k jejich poklesu došlo v letech 2008, 2009 a 2011.

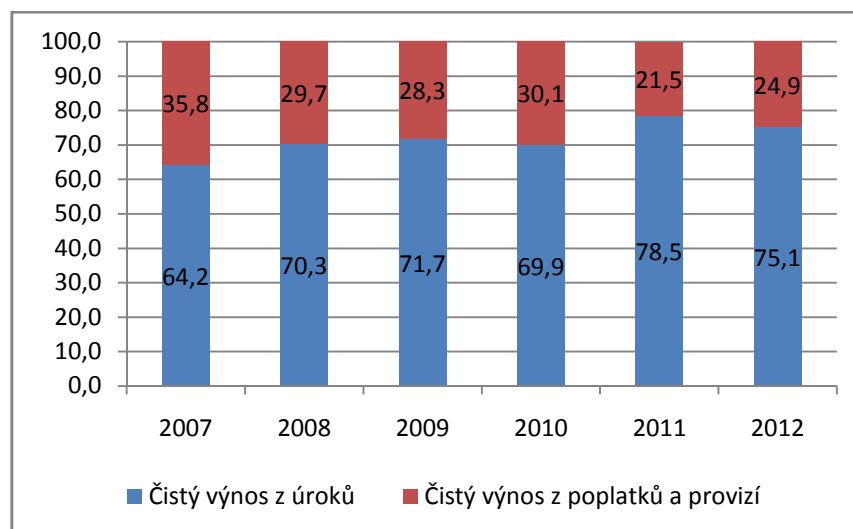
Graf 4.18 Struktura provozních výnosů UCB v letech 2007-2012 (mil. Kč)

Zdroj: UCB (2014a), UCB (2014h), UCB (2014i), vlastní zpracování

Vývoj poměru čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků a provizí je uveden v Grafu 4.19. Ve sledovaných šesti letech se tento poměr značně proměnil; na začátku období, v roce 2007, byl poměr těchto výnosů 64 % na 36 %, v roce 2012 se tento poměr změnil ve prospěch úrokových výnosů na 75 % ku 25 %, tedy více než o 10 p. b. Poměr těchto výnosů byl v roce 2012 téměř srovnatelný s průměrem českého bankovního systému.

Graf 4.19 Poměr úrokových a poplatkových výnosů UCB v letech 2007-2012 (%)

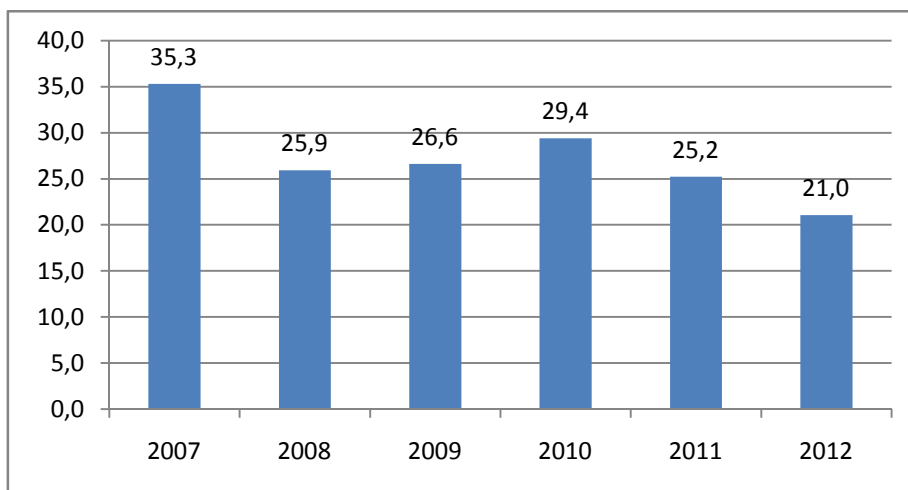

Zdroj: UCB (2014a), UCB (2014h), UCB (2014i), vlastní výpočty

Vývoj podílu čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech je uveden v Grafu 4.20. Od začátku sledovaného období se tento podíl výrazně snížil, a to z 35,3 % v roce 2007 na 21 % v roce 2012. Vývoj provozních výnosů je spíše

stabilní, podíl poplatkových výnosů tedy spíše ztrácí pro UCB na významnosti. V roce 2012 byl podíl výnosů z poplatků na celkových provozních výnosech téměř shodný s průměrem českého bankovníctví, který dosahoval výše 22 %.

Graf 4.20 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech KB v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: UCB (2014a), UCB (2014h), UCB (2014i), vlastní výpočty

Slovenská spořitelna, a. s.

Z pohledu bankovních aktiv je SS největší bankou na Slovensku. V Tab. 4.12 je uveden vývoj bilanční sumy a čistého zisku SS v letech 2007-2012. V roce 2012 dosahovala bilanční suma SS přibližně 11 745 mil. eur. Čistého zisku bylo dosaženo ve všech sledovaných letech, v roce 2012 činil čistý zisk téměř 185 mil. eur.

Tab. 4.12 Bilanční suma a čistý zisk SS v letech 2007-2012 (tis. eur)

Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	9858162	10866990	11333041	10944034	11299692	11745863
Čistý zisk	136991	155713	11920	142464	195199	184790

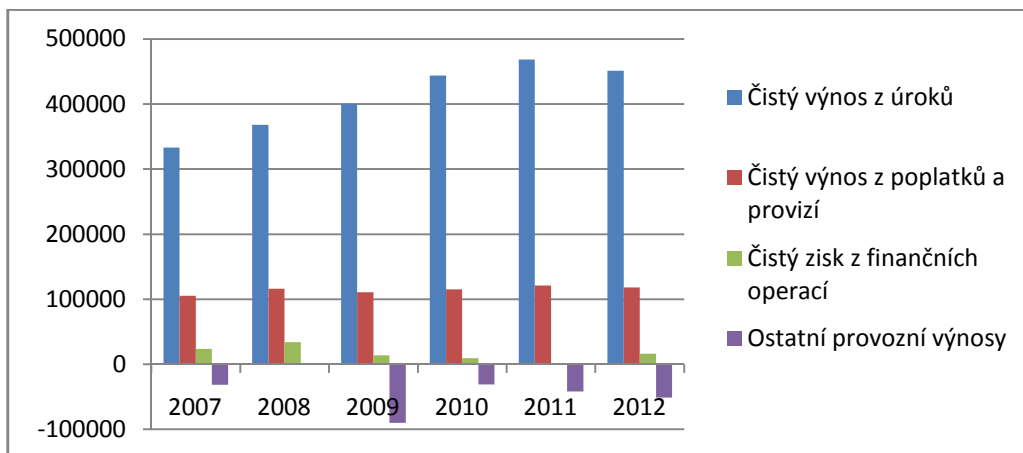
Pozn: Hodnoty z let 2007 a 2008 jsou přepočítány směnným kurzem 30,126 SKK/EUR z 31. 12. 2008 (NBS, 2014b).

Zdroj: SS (2014c), SS (2014d), SS (2014e), vlastní zpracování

Provozní výnosy SS jsou v Grafu 4.21 rozděleny na čistý výnos z úroků, čistý výnos z poplatků a provizí, čistý zisk z finančních operací a ostatní provozní výnosy. Největší část opět tvoří čistý výnos z úroků, který v průběhu sledovaného období vykazoval meziroční růst, s výjimkou roku 2012, kdy došlo k poklesu o 3,7 %. Čistý výnos

z poplatků a provizí je druhým nejvýznamnějším výnosem, jeho vývoj je spíše stabilní. K meziročnímu poklesu došlo v roce 2009 a také 2012, o 4,6 resp. 2,2 %.

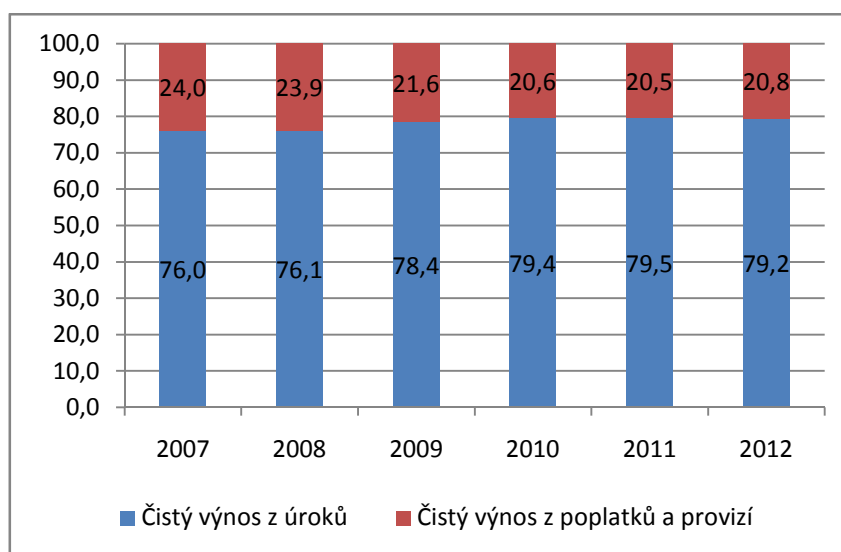
Graf 4.21 Struktura provozních výnosů SS v letech 2007-2012 (tis. eur)

Zdroj: SS (2014c), SS (2014d), SS (2014e), vlastní zpracování

V Grafu 4.22 je uveden vývoj poměru dvou nejvýznamnějších výnosů banky. Také v případě SS se poměr čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků a provizí vyvíjel ve prospěch úrokových výnosů, kdy se jejich poměr zvýšil ze 76 % ku 24 % na 79 % na 21 %. Tento ukazatel je pro rok 2012 shodný s průměrnou hodnotou celého slovenského bankovního systému.

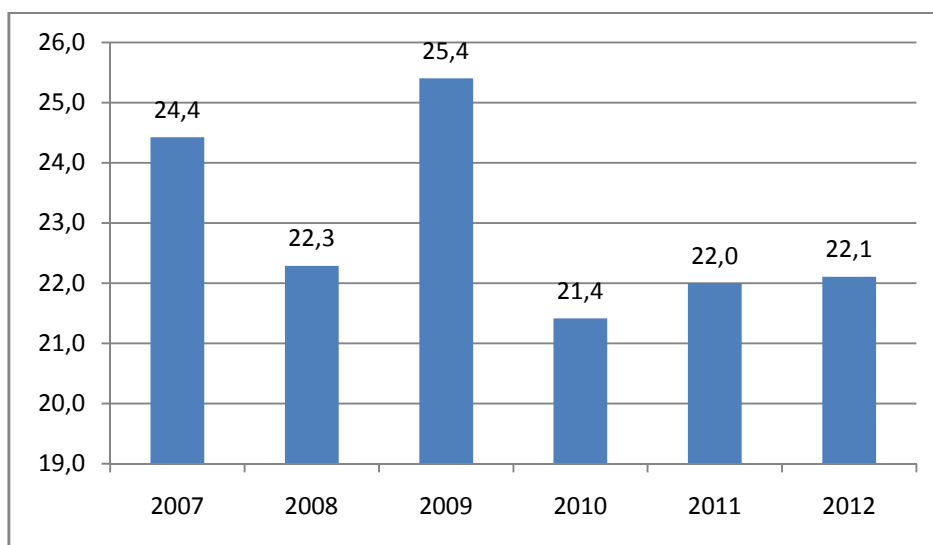
Graf 4.22 Poměr úrokových a poplatkových výnosů SS v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: SS (2014c), SS (2014d), SS (2014e), vlastní výpočty

V Grafu 4.23 je uveden vývoj podílu čistého výnosu z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech. Ty však vykazovaly ve sledovaném období nestabilní vývoj, naproti tomu vývoj čistého výnosu z poplatků byl spíše vyrovnaný. Jeho význam se tedy pro SS výrazně nemění. V roce 2012 se čistý výnos z poplatků a provizí podílel na provozních výnosech 22,1 %, což je téměř stejně velký podíl jako v případě průměru slovenského bankovníctví, kdy byl tento podíl 23 %.

Graf 4.23 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech SS v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: SS (2014c), SS (2014d), SS (2014e), vlastní výpočty

Československá obchodní banka, a. s.

V Tab. 4.13 je uvedena bilanční suma a čistý zisk ČSOB SK v letech 2007-2012. Bilanční suma této banky dosahovala výše přibližně 5 385 mil. eur a čistý zisk, kterého banka dosahovala po celé sledované období, činil v roce 2012 přibližně 52 mil. eur.

Tab. 4.13 Bilanční suma a čistý zisk ČSOB SK v letech 2007-2012 (tis. eur)

Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	5659343	6625621	5245921	5254429	5160041	5384965
Čistý zisk	37551,52	28496,15	15051	45182	87486	52402

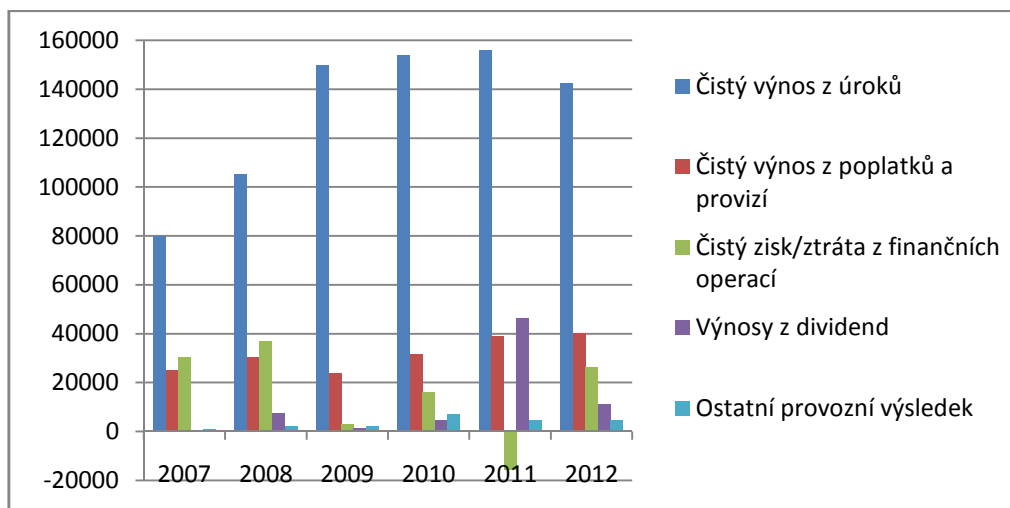
Pozn: Hodnoty z let 2007 a 2008 jsou přepočítány směnným kurzem 30,126 SKK/EUR z 31. 12. 2008 (NBS, 2014b).

Zdroj: ČSOB (2014i), ČSOB (2014j), ČSOB (2014k), vlastní zpracování

V Grafu 4.24 je uvedena struktura provozních výnosů ČSOB SK. Čistý výnos z úroků je i pro tuto banku nejvýznamnějším zdrojem zisku. Čistý výnos z poplatků spolu

s čistým ziskem z finančních operací tvoří ve většině let podobnou část. V případě čistých výnosů z poplatků docházelo v jednotlivých letech k významnému meziročnímu růstu (vyjma roku 2009), ten se většinou pohyboval okolo 20-30 %. Ovšem v roce 2012 došlo k poklesu tempa růstu, a meziroční růst tohoto výnosu byl pouze 2 %.

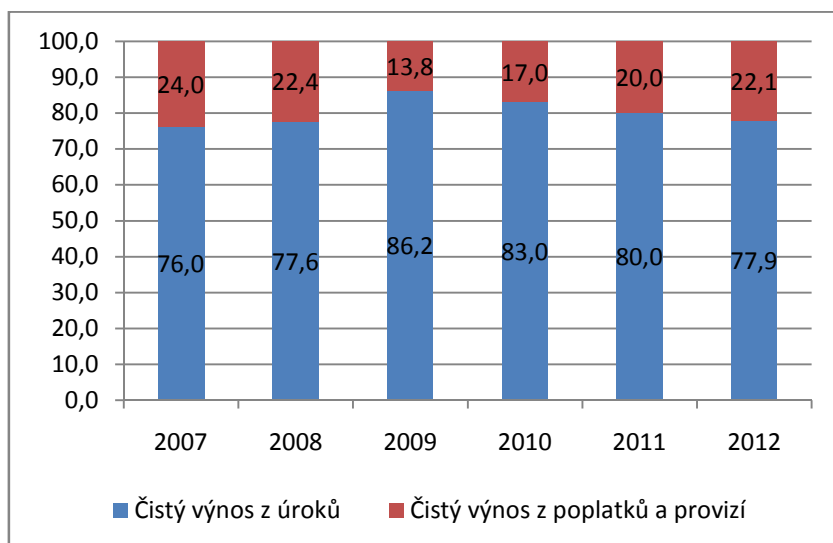
Graf 4.24 Struktura provozních výnosů ČSOB SK v letech 2007-2012 (tis. eur)

Zdroj: ČSOB (2014i), ČSOB (2014j), ČSOB (2014k), vlastní zpracování

Poměr čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků uvedený v Grafu 4.25 se nejvíce změnil v roce 2009, kdy jeho hodnota byla 86 % na 14 %, což bylo jistě zapříčiněno již zmíněným poklesem čistých výnosů z poplatků a provizí. Poměr v roce 2012 je téměř shodný s poměrem v roce 2007, a to 78 % na 22 %, což je rozdíl o 2 p. b. Za celý slovenský bankovní systém byl tento poměr taktéž na téměř shodné úrovni, a to 79 % ku 21 %.

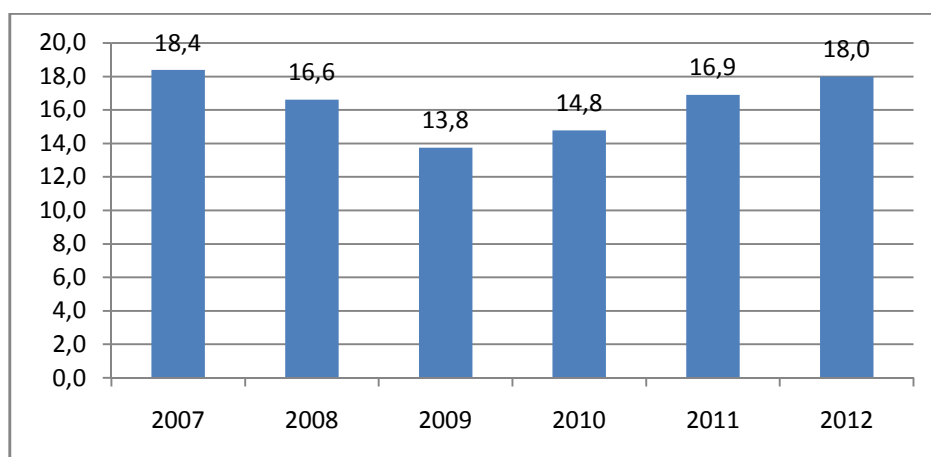
**Graf 4.25 Poměr úrokových a poplatkových výnosů
ČSOB SK v letech 2007-2012 (%)**

Zdroj: ČSOB (2014i), ČSOB (2014j), ČSOB (2014k), vlastní výpočty

V Grafu 4.26 je uveden vývoj podílu čistého výnosu z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech. Od roku 2009 dochází ke zvyšování tohoto podílu a výnosy z poplatků tak získávají na významnosti. V roce 2012 tvořily 18 % celkových provozních výnosů, což je o přibližně 5 p. b. méně, než byl průměr slovenského bankovního systému.

**Graf 4.26 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových
provozních výnosech ČSOB SK v letech 2007-2012 (%)**

Zdroj: ČSOB (2014i), ČSOB (2014j), ČSOB (2014k), vlastní výpočty

Na Slovensku působí Komerční banka, a. s., pobočka zahraniční banky (dále jen KB SK) od roku 1995. Dnes své služby poskytuje pod názvem Komerční banka, a. s., pobočka zahraniční banky a zaměřuje se pouze na korporátní klienty a nikoli na fyzické osoby (KB, 2014h). Sledované období v případě KB SK je pouze pětileté od roku 2007 do roku 2011, neboť údaje pro rok 2012 nebyly dostupné.

V Tab. 4.14 je uveden vývoj bilanční sumy a čistého zisku KB SK. Bilanční suma dosahovala v roce 2012 výše 410 mil. eur. Ve sledovaném období KB SK vykazovala zisk v letech 2007, 2008 a 2011. V roce 2009 a 2010 vykazovala čistou ztrátu. Čistý zisk v roce 2011 dosahoval výše 2 222 tis. eur.

Tab. 4.14 Bilanční suma a čistý zisk KB SK v letech 2007-2011 (tis. eur)

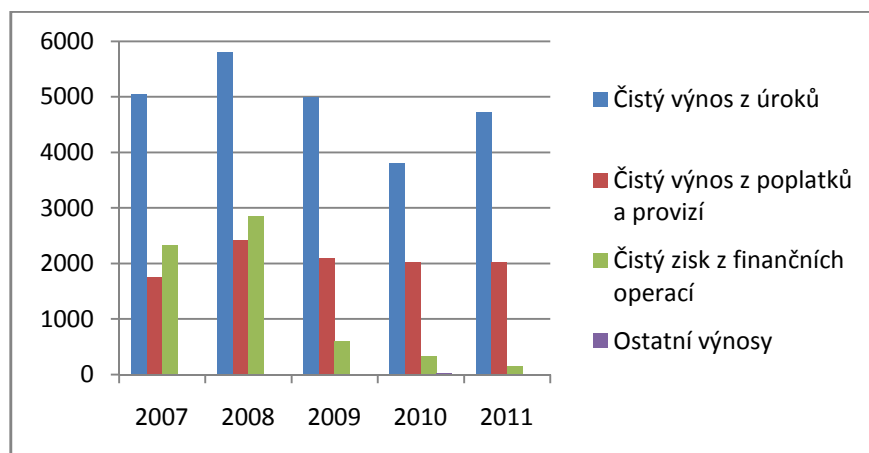
Položka	2007	2008	2009	2010	2011
Bilanční suma	304198	358195	249268	184825	410149
Čistý zisk	2427	295	-12749	-5447	2222

Pozn: Hodnoty z let 2007 a 2008 jsou přepočítány směnným kurzem 30,126 SKK/EUR z 31. 12. 2008 (NBS, 2014b).

Zdroj: KB (2014i), KB (2014j), KB (2014k), vlastní zpracování

Provozní výnosy v letech 2007-2011 jsou uvedeny v Grafu 4.27. Čistý výnos z úroků opět tvoří nejvýznamnější část všech provozních výnosů. Čistý výnos z poplatků a provizí byl v roce 2007 a 2008 převyšěn čistým ziskem z finančních operací. V dalších letech již výnos z poplatků tvořil druhou nejvýznamnější část, přesto docházelo k meziročnímu poklesu tohoto výnosu. Nejvyšší pokles oproti předcházejícímu roku byl zaznamenán v roce 2009, a to o 13,1 %. V roce 2012 došlo k meziročnímu poklesu o 0,2 %.

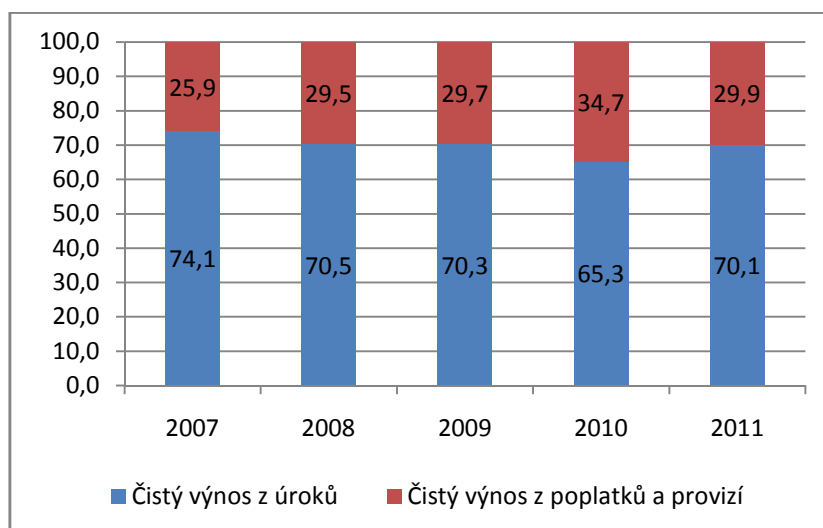
Graf 4.27 Struktura provozních výnosů KB SK
v letech 2007-2011 (tis. eur)

Zdroj: KB (2014i), KB (2014j), KB (2014k), vlastní zpracování

Poměr čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků a provizí je uveden v Grafu 4.28. V roce 2007 tvořily úrokové výnosy 74 % na 26 % poplatkových výnosů. V roce 2011 byl již poměr těchto výnosů více ve prospěch poplatkových výnosů (na rozdíl od ostatních sledovaných bank), a to 70 % ku 30 %. Navíc je hodnota tohoto ukazatele za rok 2011 značně odlišná od průměru slovenského bankovního systému, kdy tento poměr dosahoval hodnoty 80 % ku 20 %, což je tedy rozdíl o 10 p. b.

Graf 4.28 Poměr úrokových a poplatkových výnosů
KB SK v letech 2007-2011 (%)

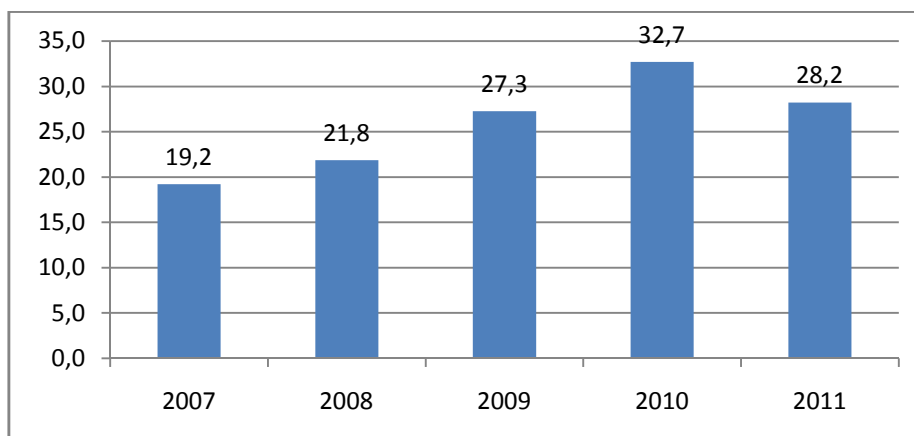

Zdroj: KB (2014i), KB (2014j), KB (2014k), vlastní výpočet

V Grafu 4.29 je uveden vývoj podílu čistého výnosu z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech. V průběhu uvedených let došlo až na rok 2011 ke zvyšování tohoto podílu. Vysoký podíl výnosu z poplatků v roce 2010, téměř 33 %, je odlišný od průměru slovenského bankovního systému, který dosahuje hodnoty 20 %.

byl zapříčiněn spíše poklesem celkových provozních výnosů než růstem výnosu z poplatků. Přesto lze říci, že čisté výnosy z poplatků a provizí hrají pro KB SK z hlediska jejích provozních výnosů významnou roli. V roce 2011 byl podíl čistých výnosů z poplatků na celkových provozních výnosech přibližně o 8 p. b. vyšší než průměr všech slovenských bank.

Graf 4.29 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech KB SK v letech 2007-2011 (%)

Zdroj: KB (2014i), KB (2014j), KB (2014k), vlastní výpočet

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – pobočka zahraniční banky

V Tab. 4.15 je uvedena bilanční suma a čistý zisk UCB SK. Bilanční suma v roce 2012 dosahovala výše 4 027 mil. eur. Banka ve všech sledovaných letech vykazovala čistý zisk, a v roce 2012 dosáhla zisku 15,6 mil. eur.

Tab. 4.15 Bilanční suma a čistý zisk UCB SK v letech 2007-2012 (tis. eur)

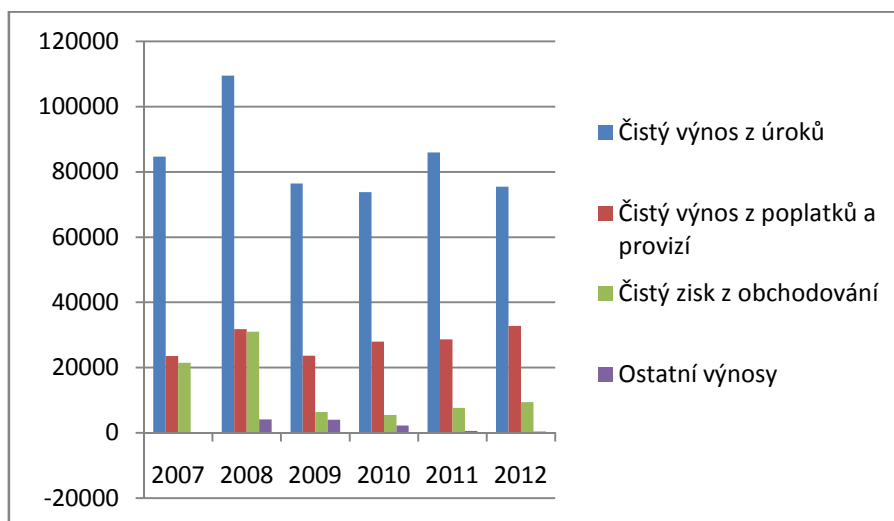
Položka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bilanční suma	4492871	4652179	3184515	4221555	3850967	4027134
Čistý zisk	46518	71777	22104	11501	31755	15602

Pozn: Hodnoty z let 2007 a 2008 jsou přepočítány směnným kurzem 30,126 SKK/EUR z 31. 12. 2008 (NBS, 2014b).

Zdroj: UCB (2014j), UCB (2014k), UCB (2014l), vlastní zpracování

V Grafu 4.30 je uvedena struktura provozních výnosů UCB SK. Čisté výnosy z úroků jsou i pro tuto banku nejvýznamnějším zdrojem příjmů. Druhou nejvýznamnější položkou byly ve všech letech čisté výnosy z poplatků a provizí. Tyto výnosy vykazovaly vždy meziroční růst až na rok 2009, kdy došlo k poklesu o 25 %. V roce 2012 se čisté výnosy z poplatků meziročně zvýšily o 14 %.

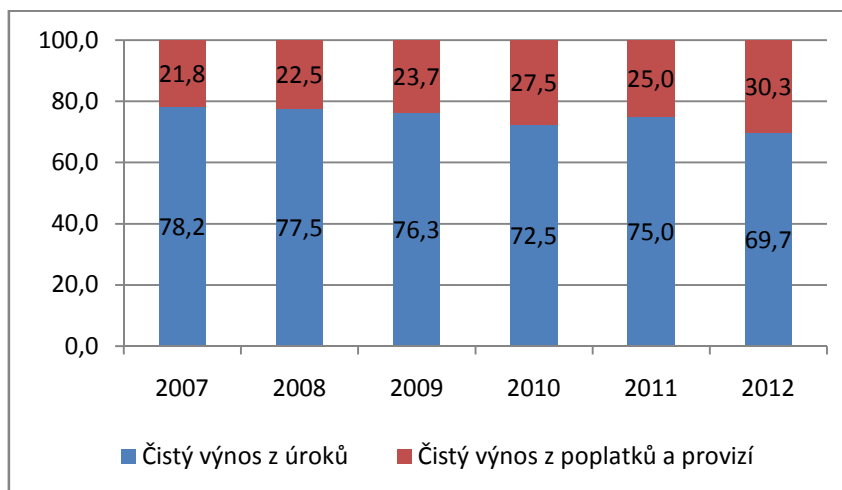
Graf 4.30 Struktura provozních výnosů UCB SK v letech 2007-2012 (tis. eur)

Zdroj: UCB (2014j), UCB (2014k), UCB (2014l), vlastní zpracování

Z vývoje poměru dvou nejvýznamnějších výnosů uvedeného v Grafu 4.31 lze vyčíst, že v průběhu let došlo ke značné změně tohoto ukazatele, a to ve prospěch čistého výnosu z poplatků a provizí, stejně jako tomu bylo v případě KB SK. Na začátku období byl podíl čistých výnosů z úroků 78 % a podíl čistých výnosů z poplatků a provizí byl tedy 22 %. Na konci sledovaného období byl však již podíl úrokových výnosů pouhých 70 %, jejich podíl tedy poklesl o 8 p. b. Podíl čistých výnosů z poplatků se tedy zvýšil na 30 %. Ve srovnání s celým slovenským bankovním systémem byly výnosy z poplatků pro UCB SK významnější, neboť průměrná hodnota tohoto poměru na Slovensku byla 79 % ku 21 %.

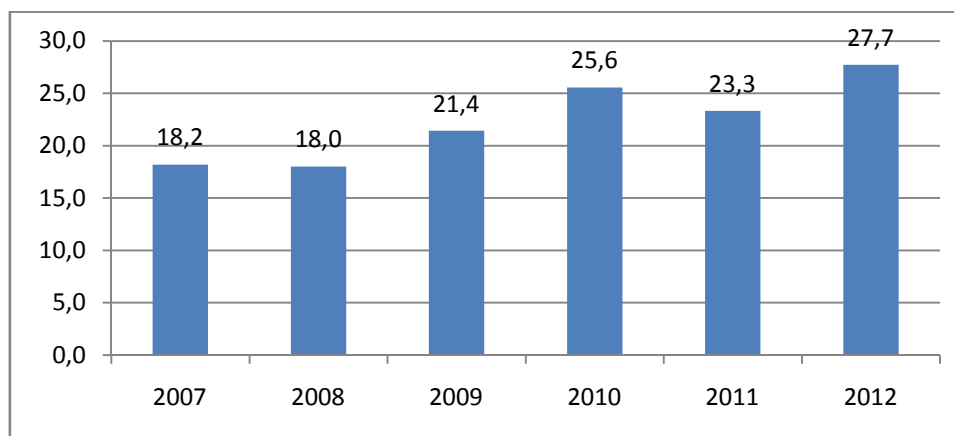
Graf 4.31 Poměr úrokových a poplatkových výnosů UCB SK v letech 2007-2012 (%)

Zdroj: UCB (2014j), UCB (2014k), UCB (2014l), vlastní výpočet

V Grafu 4.32 je uveden podíl čistého výnosu z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech UCB SK. Tento podíl se v průběhu let spíše zvyšoval a v roce 2012 dosahoval hodnoty 27,7 %. Lze říci, že význam čistých výnosů z poplatků pro UCB SK spíše rostl a v roce 2012 byl podíl poplatkových výnosů na celkových provozních výnosech přibližně o 5 p. b. vyšší než tomu bylo v celém slovenském bankovníctví.

Graf 4.32 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech UCB SK v letech 2007-2012 (%)

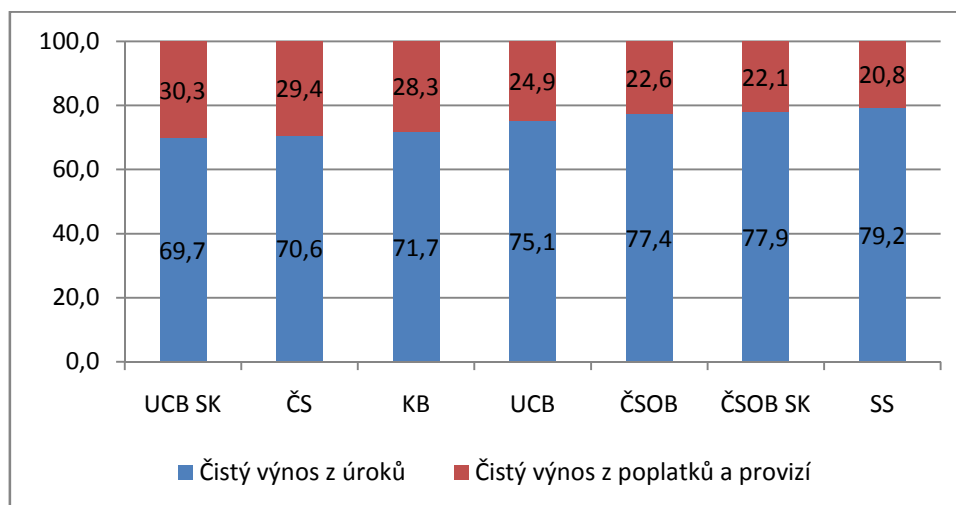

Zdroj: UCB (2014j), UCB (2014k), UCB (2014l), vlastní výpočet

4.2.3 Srovnání poplatkových výnosů jednotlivých bank

V Grafu 4.33 je dále shrnut poměr čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků pro jednotlivé banky (vyjma KB SK) pro rok 2012. Největšího podílu úrokových výnosů v poměru k poplatkovým výnosům bylo dosaženo v případě SS, u které se čisté výnosy z úroků podílely 79 %, na poplatkové výnosy tedy připadlo 21 %. Banka, která vykazovala nejmenší podíl vzhledem k poplatkovým výnosům, byla UCB SK, kdy podíl úrokových výnosů byl 70 % a podíl poplatkových výnosů byl tedy 30 %. Podobný poměr těchto výnosů byl také zjištěn u ČS.

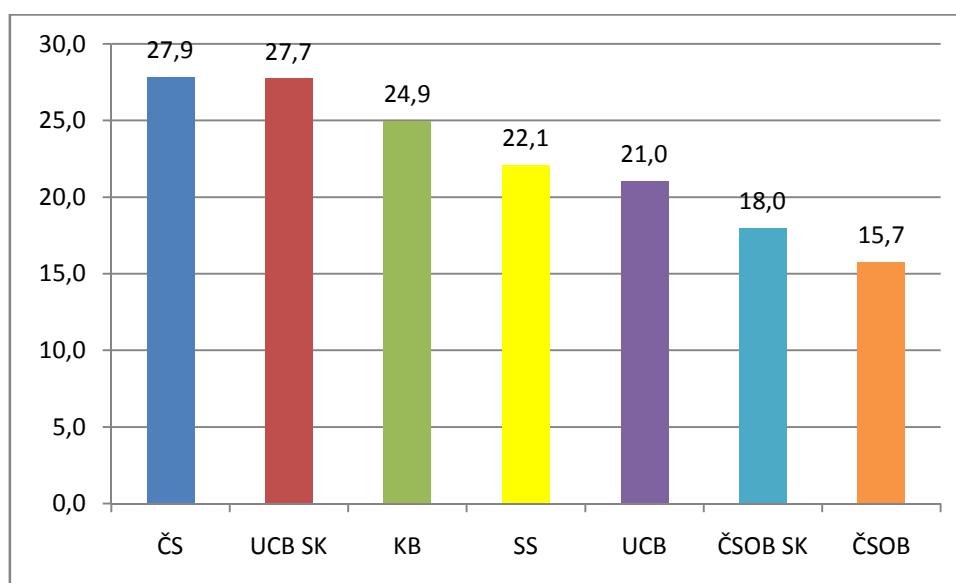
Graf 4.33 Poměr čistého výnosu z úroků a čistého výnosu z poplatků a provizí jednotlivých bank v roce 2012 (%)

Zdroj: ČS (2014a), ČSOB (2014a), KB (2014a), UCB (2014a), SS (2014c), ČSOB (2014i), UCB (2014j), vlastní výpočet

V Grafu 4.34 je dále pro všechny zkoumané banky (vyjma KB SK) uveden podíl čistých výnosů poplatků a provizí na celkových provozních výnosech v roce 2012. Je zřejmé, že největšího podílu dosáhla ČS a UCB SK, který byl ve výši 27,9, resp. 27,7 %. Nejnižší podíl na celkových provozních výnosech tvořily výnosy z poplatků v případě ČSOB.

Graf 4.34 Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech jednotlivých bank v roce 2012 (%)

Zdroj: ČS (2014a), ČSOB (2014a), KB (2014a), UCB (2014a), SS (2014c), ČSOB (2014i), UCB (2014j), vlastní výpočet

Ve svých výkazech jednotlivé banky uvádějí rozdílnou strukturu výnosů z poplatků a provizí. Pro většinu bank jsou však nejpodstatnější položkou poplatky z platebního styku, které v případě ČS, ČSOB, KB, SS a ČSOB SK tvoří více než 50 % výnosů z poplatků a provizí (ČS, 2014a, ČSOB, 2014a, KB, 2014a, UCB, 2014a, SS, 2014c, ČSOB, 2014i, UCB, 2014j, vlastní výpočty).

4.3 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola byla zaměřena na bankovní poplatky v České republice a na Slovensku. V první části byly nejdříve srovnány bankovní poplatky pouze v rámci českého bankovníctví se zaměřením na skupinu velkých a malých bank. Na základě porovnání měsíčních nákladů průměrného klienta, bylo zjištěno, že malé banky účtují svým klientům výrazně nižší poplatky než velké banky. Nejlevnější bankou je ze zkoumaných bank Fio banka, u které klient měsíčně zaplatí pouhých 13 Kč. Nejvyšší náklady klienta byly zaznamenány v případě Komerční banky, a to 209 Kč.

V rámci této podkapitoly byly rozebrány také měsíční poplatky slovenských klientů a poté srovnány s měsíčními poplatky klientů českých bank. Náklady byly počítány jak pro běžného klienta, tak pro klienta využívajícího výhradně elektronické bankovníctví. Jako vůbec nejlevnější banka byla identifikována česká UCB, která běžnému klientovi účtuje měsíčně 63,70 Kč a elektronickým klientům neúčtuje poplatky žádné. Druhou nejlevnější bankou je slovenská UCB, u které běžný klient na poplatcích zaplatí 138,20 Kč a elektronický klient zaplatí poplatky ve výši 96 Kč. Ze sledovaných bank byly nejdražší Slovenská spořitelna a slovenská ČSOB. Běžný klient u SS zaplatí 249,50 Kč a elektronický klient 216,60 Kč. V případě slovenské ČSOB jsou náklady běžného klienta 211,10 Kč a náklady elektronického klienta jsou 178,20 Kč.

Druhá část kapitoly byla věnována makroekonomickému náhledu na bankovní poplatky jako na výnosy jednotlivých bank. Do analýzy byly zahrnuty již pouze skupiny velkých bank v ČR a na Slovensku. Jedním z použitých ukazatelů byl podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech. Ze srovnání vyplývá, že největší význam mají výnosy z poplatků pro Českou spořitelnu a slovenskou UCB. Nejmenší podíl na provozních výnosech zaujímaly výnosy z poplatků v případě ČSOB a dále slovenské ČSOB.

5 Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit problematiku bankovních poplatků v České republice a na Slovensku, se zaměřením na výši poplatků českých a slovenských klientů a dále na významnost výnosů z poplatků pro vybrané banky.

Práce se skládá z teoretické části, kde je popsána obecná charakteristika bankovního systému. Další kapitola je věnována deskripci českého bankovního systému se zaměřením na komerční bankovníctví. V závěrečné části je již provedena komparace bankovních poplatků.

Analýza poplatků bank v České republice a na Slovensku byla provedena z pohledu nákladů klientů, kdy byl pro tyto účely definován běžný klient, jeho měsíční transakce a výše vkladu a zůstatku na účtu. Bankovní poplatky byly dále srovnány z pohledu výnosů vybraných bank se zaměřením na jejich významnost pro jednotlivé banky.

V rámci České republiky byly srovnány náklady klientů malých a velkých bank. V případě malých bank klient měsíčně neplatí téměř žádné poplatky, jejich výše se pohybuje mezi 13 až 50 Kč. Velké banky svým klientům kromě základního balíčku, který zahrnuje některé transakce zdarma, zpoplatňují mnohem větší množství služeb. Některé banky nabízejí také více alternativ osobních účtů, které si klient může zvolit podle toho, jak aktivní a náročný je. Výběr správného konta může klientovi ušetřit měsíčně několik desítek korun. Měsíční náklady klientů vybraných velkých bank se pohybují od 63,70 do 209 Kč. Přestože jsou měsíční poplatky u velkých bank mnohem vyšší než v případě bank malých, nejvíce klientů je vedeno právě u těchto velkých institucí. Česká spořitelna, která je druhou nejdražší bankou v ČR, má nejvíce klientů vůbec.

Nákladovost bankovních služeb byla srovnána také mezi českými a slovenskými bankami, tentokrát se zaměřením na největší banky zmíněných bankovních systémů. Do analýzy byly zahrnuty čtyři největší české banky a tři velké slovenské banky. Za nejlevnější banku lze označit českou UniCredit Bank, kde běžný klient měsíčně zaplatí 63,70 Kč. Nejdražší bankou je Slovenská spořitelna, která svým klientům měsíčně naúčtuje 249,50 Kč. Z celkového srovnání vychází lépe české banky, je však nutné také přihlídnout k tomu, že údaje byly srovnávány v korunách a že nedávné oslabení české koruny vůči euru výsledky zkresluje.

Na poplatky je nahlíženo také z pohledu klienta, který své transakce provádí pouze elektronicky. Celkové poplatky se v takovém případě značně sníží ve všech zkoumaných

bankách. Elektronické bankovníctví je tak levnější alternativou klasického využívání bankovních služeb.

Další část práce je zaměřena na výnosy z poplatků pro jednotlivé české a slovenské banky. Pro všechny vybrané banky jsou poplatky důležitým a významným zdrojem příjmů a u většiny případů tvoří druhou největší část zisku hned za výnosy z úroků. Jeden z ukazatelů významnosti poplatků pro jednotlivé banky je právě poměr úrokových a poplatkových výnosů. V rámci celkového českého bankovního systému byl v roce 2012 tento poměr přibližně 74 % ku 26 % a v rámci slovenského bankovníctví byl tento poměr více ve prospěch úrokových výnosů než v ČR, a to 79 % ku 21 %. Poměr úrokového a poplatkového výnosu se mezi vybranými bankami značně lišil, v některých případech i o 10 p. b. Z pohledu tohoto ukazatele mají nejmenší váhu poplatkové výnosy pro Slovenskou spořitelnu, kdy poměr úrokových a poplatkových výnosů dosahoval hodnot 79 % ku 21 %. Za banku s největší váhou výnosu z poplatků lze označit slovenskou UniCredit Bank, u níž byl tento poměr 70 % ku 30 %. Podobný výsledek byl zjištěn také v případě České spořitelny, kdy byl poměr úrokových výnosů k poplatkovým výnosům 71 % ku 29 %.

Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na celkových provozních výnosech bank byl další ukazatel použitý pro srovnání významnosti poplatků pro jednotlivé banky. V roce 2012 byl za celý český bankovní systém podíl poplatkových výnosů na celkových provozních výnosech 22,4 %. Podobný výsledek byl zjištěn v případě slovenského bankovního systému, kde se výnosy z poplatků podílely 22,8 % na celkových provozních výnosech všech bank. Z vybraných bank byl největší podíl poplatkových výnosů zjištěn u České spořitelny a slovenské UniCredit Bank, a to 27,9 %, resp. 27,7 %. Nejmenší podíl tvořily poplatkové výnosy v případě české a slovenské ČSOB a to 15,7 % a 18 %.

Pro některé banky jsou tedy výnosy z poplatků z pohledu jejich celkových příjmů více významné, pro některé hrají menší roli. Dále se nabízí otázka, jakou roli hraje bankovní poplatek jako zdroj bankovních příjmů v rámci stability českého bankovního systému. Ten je vybaven dostatečnou likviditou částečně také díky příjmům z bankovních poplatků. Stabilní příjmy z poplatků tak mohou přispívat k zabezpečení bankovní stability a bezpečnosti.

Seznam použité literatury

Monografie

DVOŘÁK, Petr, 2005. *Bankovnictví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-515-X.

HEFFERNAN, Shelagh A, 2005. *Modern Banking*. Chichester: Wiley. ISBN 0-470-09500-8.

HENZLOVÁ, Šárka, 2007. *Základy bankovnictví*. Bankovní institut vysoká škola. ISBN 978-80-7265-126-9.

POLOUČEK, Stanislav et al, 2013. *Bankovnictví*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-491-9.

REVENDA, Zbyněk, 2011. *Centrální bankovnictví*. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-230-7.

REVENDA, Zbyněk et al., 2012. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-240-6.

Elektronické zdroje

AIR BANK, 2014a. *Historie* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.airbank.cz/cs/vse-o-air-bank/kdo-jsme/historie/>.

AIR BANK, 2014b. *Výroční zpráva za rok 2012* [online]. [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.airbank.cz/cs/vse-o-air-bank/dokumenty/povinne-informace/?document=/cs/vse-o-air-bank/dokumenty/povinne-informace/vyrocnizprava-za-rok-2012/&date=2014-03-18>.

AIR BANK, 2014c. *Ceník a poplatky* [online]. [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.airbank.cz/cs/bezny-ucet/cenik-a-poplatky/cenik/>.

BANKOVNIPOPLATKY.COM, 2014a. *Nejlevnější účet roku 2010: Premiérové vítězství Fio Běžného účtu* [online]. [22. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/nejlevnejsi-ucet-roku-2010-premierove-vitezstvi-fio-bezneho-uctu-12828.html>.

BANKOVNIPOPLATKY.COM, 2014b. *EURO na Slovensku a bankovní poplatky* [online]. [28. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/euro-na-slovensku-a-bankovni-poplatky-7502.html>.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2013a. *Rozvaha bankovního sektoru – 2a – Aktiva* [online]. [14. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab02a.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2013b. *Rozvaha bankovního sektoru – 2b – Závazky a vlastní kapitál* [online]. [14. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab02b.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2013c. *Výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru - 4a - Absolutní ukazatele* [online]. [14. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab04a.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014a. *O ČNB* [online]. [19. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014b. *Cílování inflace v ČR* [online]. [19. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/cilovani.html#inflacni_cile.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014c. *Měnověpolitické nástroje* [online]. [16. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014d. *ARAD systém časových řad* [online databáze]. [16. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm>.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014e. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2012* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2012_cz.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014f. *Zpráva o finanční stabilitě 2012/2013* [online]. [10. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2012-2013/index.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014g. *Počet bank podle vlastnictví* [online]. [10. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab01.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014h. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2009* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2009_cz.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014i. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2006* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2006_cz.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014j. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2003* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/bd_2003_c.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014k. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2000* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/bd_2000_c.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014l. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 1999* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/bd_1999_c.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014m. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 1996* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/bd_1996_c.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014n. *Zpráva o činnosti bankovního dohledu v České republice* [online]. [6. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/bd_op_zprava.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014o. *Kurzy devizového trhu* [online]. [28. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014p. *Výroční zpráva 1997* [online]. [16. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zpráva_1997.pdf.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2014q. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2008* [online]. [10. 4. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2008_cz.pdf.

ČESKÁ SPOŘITELNA, 2014a. *Výroční zpráva České spořitelny za rok 2012* [online]. [15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/vz_2012.pdf.

ČESKÁ SPOŘITELNA, 2014b. *Profil České spořitelny*. [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>.

ČESKÁ SPOŘITELNA, 2014c. *Ceník* [online]. [19. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/cenik-d00013670>.

ČESKÁ SPOŘITELNA, 2014d. *Osobní účet ČS II* [online]. [23. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/osobni-ucet-cs-ii/o-produktu-d00022392>.

ČESKÁ SPOŘITELNA, 2014e. *Výroční zpráva České spořitelny za rok 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2010.pdf.

ČESKÁ SPOŘITELNA, 2014f. *Výroční zpráva České spořitelny za rok 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2008.pdf.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014a. *Výroční zpráva za rok 2012* [online]. [15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.csob.cz/WebCsob/Csob/O-CSOB/Vztahy-k-investorum/Vyrocnipololetnizpravy/Vyrocnizpravy/VZ_CSOb_2012.pdf.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014b *O společnosti ČSOB*. [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Profil-CSOB/Stranky/default.aspx>.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014c. *ČSOB Aktivní konto* [online]. [23. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Lide/Ucty-a-platby/Stranky/CSOB-Aktivni-konto.aspx>.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014d. *Sazebník pro fyzické osoby – občany ve znění k 1. 3. 2014* [online]. [19. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-fyzicke-osoby-obcany.aspx#c>.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014e. *ČSOB Finančná skupina* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.csob.sk/o-nas/csob-financna-skupina/historia>.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014f. *Sadzobníky poplatkov* [online]. [20. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.csob.sk/dolezite-dokumenty/sadzobniky-poplatkov>.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014g. *Výroční zpráva za rok 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.csob.cz/WebCsob/Csob/O-CSOB/Vztahy-k-investorum/Vyrocnipololetnizpravy/Vyrocnizpravy/VZ_CSOb_2010.pdf.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014h. *Výroční zpráva za rok 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.csob.cz/WebCsob/Csob/O-CSOB/Vztahy-k-investorum/Vyrocnipololetnizpravy/Vyrocnizpravy/VZ_CSOb_2008.pdf.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014i *Výročná správa 2012*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: https://www.csob.sk/documents/11005/98584/vyrocna_sprava_annual_report_2012.pdf.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014j *Výročná správa 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: https://www.csob.sk/documents/11005/98584/vyrocna_sprava_annual_report_2010.pdf.

ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA, 2014k *Výročná správa 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: https://www.csob.sk/documents/11005/98584/vyrocna_sprava_annual_report_2008.pdf.

EQUA BANK, 2014a. *O nás* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.equabank.cz/o-nas/>.

EQUA BANK, 2014b. *Výroční zpráva 2012* [online]. [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.equabank.cz/files/doc/300-vyrocni-zprava-2012.pdf>.

EQUA BANK, 2014c. *Sazebník poplatků* [online]. [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.equabank.cz/dulezite-dokumenty/sazebnik-poplatku/>.

FIO BANKA, 2014a. *Historie* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.fio.cz/o-nas/fio-banka/historie>.

FIO BANKA, 2014b. *Výroční zpráva 2012* [online]. [18. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.fio.cz/docs/cz/Fio_bank_a_VZ_2012_CZ.pdf.

FIO BANKA, 2014c. *Ceníky a sazebníky* [online]. [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.fio.cz/o-nas/dokumenty-ceniky/ceniky-sazebniky>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014a. *Výroční zpráva 2012* [online]. [15. 2. 2014]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocni-zpravy/kb-2012-vyrocni-zprava.pdf?46e9f48e6a28401df5cd0b850b677c5c>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014b. *Základní informace* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/o-bance/o-nas/zakladni-informace.shtml>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014c. *MůjÚčet* [online]. [23. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/lide/obcane/ucty-a-platby/mujucet.shtml>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014d. *Komerční banka – sazebník a úrokové sazby* [online]. [19. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.sazebnik-kb.cz/>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014e. *Výroční zpráva 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocni-zpravy/kb-2010-vyrocni-zprava.pdf?46e9f48e6a28401df5cd0b850b677c5c>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014f. *Výroční zpráva 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocni-zpravy/kb-2008-vyrocni-zprava.pdf?46e9f48e6a28401df5cd0b850b677c5c>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014g. *Výroční zpráva 2007*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocni-zpravy/kb-2007-vyrocni-zprava.pdf?46e9f48e6a28401df5cd0b850b677c5c>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014h. *Základné informácie*. [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.koba.sk/sk/o-banke/o-nas/zakladne-informacie.shtml>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014i. *Výročná správa 2011*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.koba.sk/file/sk/o-banke/o-nas/financny-reporting-kb/kbb-vyrocna-sprava-2011.pdf?978b912f0f736ca38252d555e010288a>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014j. *Výročná správa 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.koba.sk/file/sk/o-banke/o-nas/financny-reporting-koba/kbb-vyrocna-sprava-2010-sk.pdf?54df12a507caa078706bebd73a956bf>.

KOMERČNÍ BANKA, 2014k *Výročná správa 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.koba.sk/file/sk/o-banke/o-nas/financny-reporting-koba/kbb-vyrocnna-sprava-2008-sk.pdf?54df12a507caa078706bebd73a956bf>.

NÁRODNÍ BANKA SLOVENSKA, 2014a. *Analytické údaje finančného sektora* [online]. [15. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/analyzy-spravy-a-publikacie-v-oblasti-financneho-trhu/analyticke-udaje-financneho-sektora>.

NÁRODNÍ BANKA SLOVENSKA, 2014b. *Denný kurzový lístok NBS* [online]. [15. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/kurzovy-listok/denny-kurzovy-listok-nbs>.

SLOVENSKÁ SPOŘITELNA, 2014a. *Profil banky* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.slsp.sk/vsetko-o-banke/profil-banky/profil-banky.html>.

SLOVENSKÁ SPOŘITELNA, 2014b. *Sadzobník poplatkov (úplný)* [online]. [20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.slsp.sk/vsetko-o-banke/uzitocne-informacie/sadzobnik-poplatkov/sadzobnik-poplatkov-a-nahrad-slovenskej-sporitelne-a-s.html>.

SLOVENSKÁ SPOŘITELNA, 2014c *Výročná správa 2012*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.slsp2012.sk/>.

SLOVENSKÁ SPOŘITELNA, 2014d *Výročná správa 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.slsp.sk/downloads/vyrocnna-sprava-slsp-2010.pdf>.

SLOVENSKÁ SPOŘITELNA, 2014e *Výročná správa 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.slsp.sk/downloads/vyrocnna%20sprava%20slsp_%202008.pdf.

UNICREDIT BANK, 2014a *Výroční zpráva 2012* [online]. [15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.unicreditbank.cz/files/download/vyrocnni-zpravy/VZ_UCB_2012_CZ.pdf.

UNICREDIT BANK, 2014b. *O bance* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/web/o-bance>.

UNICREDIT BANK, 2014c. *Skupina UniCredit* [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/web/o-bance/skupina-unicredit>.

UNICREDIT BANK, 2014d. *Aktivní konto* [online]. [23. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/web/obcane/ucty-a-konta/aktivni-konto>.

UNICREDIT BANK, 2014e. *Osobní konta* [online]. [19. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/web/sazebnik/obcane/osobni-konta>.

UNICREDIT BANK, 2014f *O banke*. [online]. [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.sk/sk/O-banke>.

UNICREDIT BANK, 2014g. *Cenník bankových služieb pre občanov* [online]. [20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.sk/att/133569/Cennik-pre-obcanov-od-1.12.2013.pdf>.

UNICREDIT BANK, 2014h *Výroční zpráva 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.unicreditbank.cz/files/download/vyrocni-zpravy/VZ_UCB-2010.pdf

UNICREDIT BANK, 2014i *Výroční zpráva 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.unicreditbank.cz/files/download/vyrocni-zpravy/VZ_UCB_cz_08.pdf.

UNICREDIT BANK, 2014j *Výroční správa 2012*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.unicreditbank.sk/att/128210/UCB_vyrocna_sprava_2012_SK_web_SJL.pdf.

UNICREDIT BANK, 2014k *Výroční správa 2010*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.sk/att/104483/Vyrocna-sprava-2010.pdf>.

UNICREDIT BANK, 2014l *Výroční správa 2008*. [online]. [10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.unicreditbank.sk/att/57698/UCB_VS_2008_SK_web_final.pdf.

Zákon č. 21/1992 Sb. ze dne 20. prosince 1991 o bankách. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=21~2F1992&rpp=15#seznam>.

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna, a. s.
ČSOB	Československá obchodní banka, a. s.
ČSOB SK	Československá obchodní banka, a. s.
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
KB	Komerční banka, a. s.
KB SK	Komerční banka, a. s., pobočka zahraniční banky
PMR	povinné minimální rezervy
RLA	rychle likvidní aktiva
SEPA	Single Euro Payments Area
SS	Slovenská spořitelna, a. s.
UCB	UniCredit Bank Czech Republic, a. s.
UCB SK	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – pobočka zahraniční banky

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 17. 4. 2014

Eva Ester Lukášová

Seznam příloh

- Příloha 1 Výpočet měsíčních nákladů běžného klienta malých bank
- Příloha 2 Výpočet měsíčních nákladů běžného a elektronického klienta ČS a ČSOB
- Příloha 3 Výpočet měsíčních nákladů běžného a elektronického klienta KB a UCB
- Příloha 4 Výpočet měsíčních nákladů běžného a elektronického klienta SS, ČSOB SK a UCB SK
- Příloha 5 Struktura provozních výnosů českého a slovenského bankovního systému